

Ma'rifat

Kuch - bilim va tafakkurda

МАЪРИФАТ • ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ •

1931 йилдан чиқа бошлаган

2001 йил 31 март, шанба

Баҳоси сотувда эркин нархда

№ 25 (7324)

Olimpiada — 2001

ИҚТИДОРЛИЛАР ДАВРАСИДАН — ИНСТИТУТ, УНИВЕРСИТЕТЛАРГА

Бу йилги Ўзбекистон Республикаси умумий ўрта таълим мактаблари, академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчиларининг умумтаълим фанлари бўйича республика олимпиадасининг IV якунловчи босқичи ўзига хос тартиб, интизом асосида бошлангани кўпчиликни ҳайратга солди. Шу билан бирга олимпиадада совринли ўринлар учун орият билан,

сабр-бардош билан қизгин баҳслар олиб борилганини алоҳида таъкидлаш жоиз. Ота-оналар, устозлар, жамоатчилик вакиллари эса баҳс жараёнини махсус телевизорлар орқали ҳаяжон билан кузатиб туришди.

— Олимпиадалар, баҳс-беллашувлар кўнглимга яқин бўлиб қолди, — деди шахрисабзлик ўқитувчи Яшнарбек Авлоқулов. —

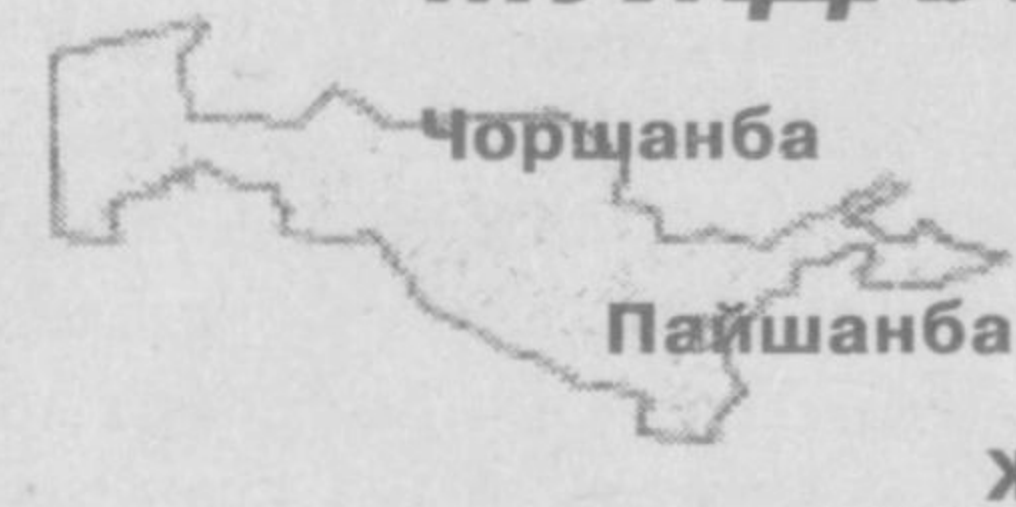
Чунки ўқувчилик давримданоқ бундай беллашувларда кўп қатнашганман. Ҳозир эса бир жойда ўтира олмаяпман. Сабаби, ўқувчим Мухлиса Диёрова иккинчи қаватдаги компьютер хонасида совринли ўрин учун баҳс юритаяпти. Барибир, унинг тайёргарлиги зўр бўлса-да, юрагининг бир буржида хавотир

бўлар экан...

Албатта, яхши хавотир — устознинг шогирдига юрак-юракдан қайиша билиши, ҳар қандай ҳолатларда ҳам далда бўлиш хавотири эди — бу. Қизгин баҳслар палласида Яшнарбекка ўхшаган уйғоқ хавотирли устозлар, ота-оналар кўп эди.

(Давоми 3-бетда)

СЎНГГИ УЧ КУН МУЖДАЛАРИ

ОҚСАРОЙДА ЙИГИЛИШ

29 март куни Оқсаройда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов раислигида бўлиб ўтган мамлакатимизда пахтани қайта ишлаш тизимини ислоҳ қилиш масалаларига бағишланган йиғилишда тегишли вазирлик, идора ва ташкилотлар раҳбарлари иштирок этди ҳамда Ўзбекистон пахта саноати бошқарув тизимини ислоҳ этиш омиллариини ўрганиб чиққан махсус комиссиянинг таклифлари кўриб чиқилди.

РАСМИЙ ТАШРИФ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг Германия Федератив Республикаси Федерал президенти Йоханнес Рау таклифига биноан шу йил 2-5 апрель кунлари расмий ташриф билан Германия Федератив Республикасида бўлиши муносабати билан ГФРнинг Тошкентдаги элчихонасида маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари учун матбуот анжумани ўтказилди.

ҚОНУН ИЖРОСИ МУҲОКАМАСИ

Олий Мажлиснинг атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш масалалари кўмитасининг йиғилишида "Ер ости бойликлари тўғрисида"ги Қонуннинг Қашқадарё вилоятидаги ижроси ҳамда табиатни муҳофаза қилиш давлат кўмитасининг табиат ва атроф-муҳитни муҳофаза қилишга қаратилган фаолиятини мувофиқлаштиришга доир масалалар муҳокама қилинди.

"2000 ЙИЛНИНГ ЭНГ ЯХШИ БИТИМЛАРИ"

Лондондаги "Trade Finance" журнаlining охири сонларидан бирида эълон қилинган 2000 йилнинг энг яхши битимлари рўйхатидан Ўзбекистон Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг Банк Национале дел Лаворо (Италия) ва Ситибанк (АҚШ) билан тузган битими ҳам ўрин олган бўлиб, унда "Ўзавтосаноат" уюшмаси, "Кварц" акционерлик жамияти ва Италиянинг "Текинт" компанияси ўртасида ясси ва автомобил ойналарини ишлаб чиқариш учун линиялар етказиб бериш бўйича тузилган шартномаларни молиялаш кўзда тутилган.

ЭЪТИРОФ

Ичак хирургияси борасида олиб борган кўп йиллик изланишлари натижасида иккинчи Тошкент Давлат тиббиёт институти профессори Саримбек Наврўзов жаррохларнинг Умумжаҳон уюшмаси қарорига мувофиқ дунёнинг энг яхши жарроҳи дея тан олинди.

ЎЗБЕКИСТОН - АҚШ:
ОЛИЙ ЎҚУВ
ЮРТЛАРИ
ҲАМКОРЛИГИ
МУСТАҲКАМЛАНЯПТИ

2-бет

МЕН ҲАМ
МУАЛЛИММАН,
САҲНАДА

5-бет

ТЕСТ ТАЛАБИ —
СИНЧКОВЛИК

8-бет

ЭЛЕМЕНТАР
ЗАРРАЧАЛАРГА
ЙЎЛ

13-бет

«МУНОЖОТ»
АМЕРИКАНИ
ЗАБТ ЭТДИ

14-бет

ЎЗБЕКИСТОН - АҚШ: ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИ ҲАМКОРЛИГИ МУСТАҲКАМЛАНАЯПТИ

Шу кунларда Ўзбекистон олий ва ўрта махсус таълим вазири Саидахорр Гуломов бошчилик қилган ўзбек делегацияси АҚШдан қайтди. Таълим соҳасида ўзбек-америка ҳамкорлик алоқаларини яхшилашга қизиқишнинг икки томонлама ўсиб боришидан гувоҳлик берувчи бу ташриф давомида С.Гуломовнинг Америка таълим вазири Р.Пейдж билан учрашуви бўлиб ўтди.

Учрашувда томонлар мамлакатимиз касб-хунар коллежлари ва академик лицейлари билан АҚШнинг шу сингари ўқув муассасалари ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтириш, турли ўқув дастурлари ва тажрибаларини ўзаро алмашиш, кичик ва ўрта бизнес вакиллари учун қисқа муддатли таълимий (маърифий) курслар ташкил қилиш каби масалалар юзасидан фикр алмашдилар.

Америка томонининг эътибори мамлакатимизда амалга оширилаётган Кадрлар тайёрлаш миллий дастури гоёлари ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш борасида эришилган ютуқларга қаратилди.

Учрашувда Р.Пейдж 2001 йил сентябрь ойининг бошларида Тошкентда бўлиб ўтадиган таълим бўйича халқаро конференцияда иштирок этишга тайёрлигини билдирди. Шунингдек, бизнинг делегациямиз АҚШ давлат департаменти, Америка коллежлар уюшмаси, олий таълим ривожига кўмак жамғармаси, Жаҳон банки вакиллари билан ҳам учрашди.

Турли фанлар ва минтақалар бўйича таълим сифатини таҳлил қилишнинг ўзбек усули, бутунги кунда АҚШнинг ўзида ишлаб чиқарилаётган ва яққол мисол сифатида қабул қилинган масала- олий ўқув юртларига ўқишга танловда қўлланилаётган тест тизими АҚШ олий ўқув юртлари доиралари вакилларида алоҳида қизиқиш уйғотди.

Хушхабар сифатида шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, яқин кунларда Америка олий ўқув юртларининг баъзи факультетларида ўзбек тили, Ўзбекистон тарихи ва маданияти асослари бўйича курслар ўтказилиши маълум бўлди. Бу америкаликларнинг халқимиз тарихи ва маънавий бойлигига нисбатан ўсиб бораётган қизиқишидан дарак беради. Ўз навбатида Ўзбекистондаги талабалар учун Америка ўқитувчиларининг маърузаларини ташкил қилиш имкониятини яратадиган Тошкентда масофали таълим Марказини очиш ҳақидаги томонлар келишувини давлатимиз ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини янги босқичга кўтариш учун яна бир қадам деб аташ мумкин.

Ўқитишнинг мазкур усули ёрдамида фуқароларимиз қўшалоқ диплом-бизнинг университетимиз ва АҚШнинг Мэриленд университетининг

дипломларини олишлари мумкин.

Икки давлатнинг касб-хунар коллежлари ўртасидаги ҳамкорлик тўғрисида шунини айтиб ўтиш керакки, айнан Қўшма Штатлардаги мазкур коллежлар (коммюнити коллежлар) мустаҳкам моддий базага эга бўлиб, уларни битирган талабалар муайян мутахассисликни берувчи диплом ва сертификатга эга бўладилар.

Экстеншн-марказ деб аталувчи марказларнинг асосий вазифаси эса мамлакатнинг турли минтақаларида жойлашган истеъмолчиларга зарур маълумотларни тезкор равишда етказиб беришдир. Бу нарс америкалик бизнесменлар ҳамда қишлоқ хўжалиги ва чорвачилик маҳсулотларини ишлаб чиқарувчиларга ушбу марказ маслаҳатчиларининг муайян тавсияларидан амалда фойдаланиш имконини беради.

Қувонарли томони шундаки, яқин кунларда Ўзбекистонда ҳам америкача кўринишдаги экстеншн-марказлар очилиши кўзда тутилмоқда. Бу ишлар учун Мэриленд университети ва АҚШ ахборот агентлиги 500 минг доллар маблағ ажратдилар.

Бундан ташқари, Американинг Вашингтон университети дунёдаги энг йирик ўқув муассасаларидан бири ҳисобланади ва кўп мамлакатларда ўз ваколатхоналарига эга. Эслатиб ўтиш жоизки, делегациянинг АҚШга ташрифи давомида айни пайтгача 14 та ўзбекистонлик ўқитувчилар ўқиб кетишган Вашингтон университети билан ҳамкорлик қилиш тўғрисида келишув ҳамда Ўзбекистон олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва Мэриленд университетининг ўзаро бир-бирини тушуниши ҳақида Меморандум имзоланди. Бу ҳужжатлар ўзаро фойдали алоқаларни такомиллаштиришга янги туртки, таълим соҳасида, ҳамкорликдаги янги дастурлар ва лойиҳаларни амалга ошириш манбаи бўлиб хизмат қилиши кутилмоқда.

Ташриф давомида АК-СЕЛС (Тил ўргатиш ва таълим соҳасидаги ҳамкорлик бўйича Америка кенгаши) директори доктор Дэн Дэвидсон билан учрашув бўлиб ўтди. Эришилган келишувга мувофиқ, 2001 йил АКСЕЛС йўналиши бўйича Қўшма Штатларда билим оладиганлар сони ўтган йилга нисбатан кўпаяди.

Ташриф доирасида ўзбек делегацияси айни пайтда Нью-Йоркда малака ошираётган олий ўқув юртларимиз ўқитувчилари, шунингдек "Умид" жамғармаси орқали АҚШда таълим олаётган талабалар билан учрашдилар.

Баҳодир МАМАЖОНОВ,
"Жаҳон" ахборот агентлиги, Нью-Йорк

"Йил ўқитувчиси — 2001" да ғолиб чиқиш осон эмас. Ўқитувчиликнинг энг нозик жиҳатларини ҳам ўзлаштиришга муваффақ бўлган кишигина бундай танловларда олқишланади.

Пойтахтимизнинг Собир Раҳимов туманидаги "Йил ўқитувчиси — 2001" кўрик-танловида 22-мактабнинг математика ўқитувчиси Шаҳноза Мақсудова биринчи ўринни эгаллади суратда ўртада, унинг ёнида фахрли ўринга лойиқ деб топилган ҳамкасблари Гавҳар Курбонова (119-мактаб) ва Дилбар Носирова (146-мактаб).

Р. АЛЬБЕКОВ олган сурат.

ДЕЛЕГАТЛАР САЙЛАНДИ

Акмал Икромов тумани халқ таълими ходимларининг I ўқитувчилар анжуманида халқ таълими бўлими мудири Ш.Икромов "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг биринчи босқичида белгиланган вазифаларнинг тумандаги таълим муассасаларида бажарилиши ва галдаги босқич режалари ҳақида" маъруза қилди.

Кун тартибидagi иккинчи масалага ўтишдан аввал ўқитувчиларни I конференция билан табриклаш учун келган бир гуруҳ ўқувчиларнинг ўзбекча шеър ва рақс ижро этишларидан барча мамнун бўлди.

Анжуманда шаҳар ўқитувчилар конференциясига 51 нафар делегат сайланди. Делегатлардан икки нафари биз билан суҳбатда шундай дейишди.

20-болалар боғчаси мудираси И.Бойсало:

— Боғчамизда ҳар йили "Севимли ўйинчоғим" танловини ўтказамиз. Лекин кўғирчоқларимиз қўлдан-қўлга ўтиб, титилиб кетади. Қани энди шундай фабрикалар бўлсаки, чиройли кўринишдаги бу ўйинчоқлар кўплаб ишлаб чиқарилса.

116-мактаб физика фани ўқитувчиси М.Пўлатова:

— Ўқувчилар билан яккама-якка ишлаш тарафдориман. Чунки бунда таълим-тарбия самарадорлигини ошириш мумкин.

Анжуман сўнгига "Олимпиада умидлари—2001" спорт мусобақалари ғолиблари пул мукофотлари билан тақдирланди.

Фарход ЭРДОШЕВ,
"Маърифат" мухбири

Anjuman

ҲОКИМ ҲАШАР ҲАШАР

Булунғур туманида мавжуд 66 та мактабдан 41 таси ўрта, 23 таси умумий ўрта ва 2 таси бошланғич таълим мактабларидир. Ана шу таълим муассасаларининг ҳар бирига ҳокимият вакиллари масъул қилиб биркирилган. Бу мазкур туманда таълимга бўлган эътиборнинг бир кўринишидир. Сўнгги пайтда, айниқса, мактабларни таъмирлаш ишларига эътибор кўчайиб, тумандаги яроқсиз ҳолдаги мактаблар ўрнига янгиларини қуриш яхши бир анъанага айланиб бормоқда.

Яқинда ана шундай анъанани давом эттириш мақсадида туман ҳокими Т.Худойназаров ташаббуси билан тумандаги 11-ўрта мактабда ҳашар ўтказилиб, бу ерда қурилиш-таъмирлаш ишлари бошлаб юборилди. Бу хайрли тadbирни ўтказишдан асосий мақсад, 1995 йили қурилиши бошланиб, битказилмай қолган ўқув маскани биносини қуриб битказиш эди. Туман ҳокими ташаббусини маҳаллий аҳоли қўллаб-қувватлади. Шу кун мактабга ўқувчиларнинг ота-оналари ташриф буюришиб, ҳар бир оила ўз имкониятидан келиб чиққан ҳолда мактаб қурилиши учун маълум миқдорда маблағ ажратди. Илм даргоҳининг жадал суръатда битишига хисса қўйиш ниятида келган барча ота-оналарга туман ҳокими миннатдорчилик билдириб, айни кунда ёшларимизнинг ёрқин келажаги йўлида ҳар бир киши масъул эканлигини таъкидлади.

Шерзод АХМАТОВ,
«Маърифат» мухбири

— Ўқитувчиларимизнинг жаҳон тажрибаларидан хабардор бўлаётганликлари таълим тизимини ривожлантиришда муҳим аҳамиятга эга, — деди "Устоз" жамғармаси ижрочи директори Абдунаби Пардаев "Туркистон-пресс" мухбирига бу ҳудудий бўлим бошликларини иштироки-

Талабалар ўзлари танлаган соҳага қизиқишгани боис амалиёт хоналари доимо гавжум бўлади. Мабодо, канадалик ёшлардан "сенга диплом керакми?" деб сўрасангиз, ажабланишади. Диплом улар учун иккинчи даражали. Билим олиш, яхши мутахассис бўлиш улар-

ТАЖРИБАЛАРДА ТОБЛАНАЁТГАН ТАЪЛИМ

да бўлган давра суҳбатиди. — Зеро, жаҳоннинг ривожланган мамлакатларида бу борада аллақачон яхши тажрибалар тўпланган. Ўқитувчиларимиз АҚШ, Канада, Германия, Исроил ва бошқа мамлакатларда бўлиб қайтганларида бунга ўзлари ҳам гувоҳ бўлдилар. Масалан, Канада касб-хунар коллежларида назария билан амалиёт уйғунлашиб кетган. Яъни улар турли маҳсулотларни ишлаб чиқариб, бозорда сотишни ҳам эплайдилар.

нинг асосий мақсади ҳисобланади. Биз ҳам талабаларимизга, ўқувчиларимизга ана шундай дунёқарашни сингдиришимиз керак.

Давра суҳбатиди жойларда амалга оширилаётган ишлар сарҳисоб қилинди. Жамғарма ҳисобидан хорижда бўлиб қайтган 400 нафардан зиёд устозларнинг ўз тажрибаларини бошқа ҳамкасбларига қандай ўргатаётганликлари таҳлил этилди.

"Туркистон-пресс"

ИҚТИДОРЛИЛАР ДАВРАСИДАН — ИНСТИТУТ, УНИВЕРСИТЕТЛАРГА

(Давоми. Боши 1-бетда)

— Алишер Мажидовнинг онаси бўламан, — деди буюхоролик Дилором Баратова, — Беллашув бошланадиган куни умумтаълим фанлари бўйича олимпиаданинг вилоят босқичи ғолиблари ҳақидаги маълумотни кўриб, очиги, чўчиб кетдим. Француз тили фани бўйича ўғлим билан баҳслашадиганлар орасида вилоятларда 100 балл олганлари ҳам бор экан...

ИШОНЧИМ
КАТЪИЙ ЭДИ

Ота-оналардан бири олимпиадани "кичик доирада институтларга кириш имтиҳонлари топшириш палласи"га тенглаштирганида ҳақ эди. Чунончи, беллашувнинг дастлабки баҳсларида она тили ва адабиёт фани гуруҳидан уч нафар иштирокчи совринли ўринни эгаллашиб, олимпиада Низомига кўра талабалик бахтига муяссар бўлишди. Бу гуруҳда Яккасарой туманидаги ТДПУ академик лицейи ўқувчиси Зумриниса Козимова 84 балл тўплаб, биринчи ўринни эгаллади. Иккинчи ва учинчи ўринлар эса наманганлик Адолатхон Аҳмадалиева (78 балл) ҳамда андижонлик Азаматжон Раҳимов (76 балл)га насиб этди.

Фурсатдан фойдаланиб, биринчи ўринни олган ўқувчини саволга тутамиз.

— Зумриниса, ғолиб бўламан, деб сира ўйлагандингизми?

— Ҳа.

— Синовларга қайси усулда ёки қандай тартибда тайёрландингиз?

— Дарсликлардан ташқари шу фанга тегишли барча бадий адабиётларни, илмий китобларни ўқидим. Албатта, устозим Раъно Иноғомова маслаҳатлари билан.

— Шогирдимнинг зукколигига, тушунчаларни илғаб олиш лаёқатига тан бермасдан иложим йўқ, — деди Зумринисанинг ўқитувчиси, доцент Раъно Иноғомова. — Унга қайси саволни бермай, дарров тўғри жавобни олардим. Ўзиям олимпиадага роса тайёрланди. ДТМнинг 1996-2001 йилларда чиққан "Ахборотнома"ларидаги фанимизга таллуқли барча тестларни биргаликда ўргандик. Бунга уч ой вақтимиз кетди.

ДИЛЛАРИМИЗ
ХАВОЛАНДИ

Олимпиада жараёнини кузатиб, юртимизда Зумринисага ўхшаган лаёқатли ўғил-қизлар кўплигига имон келтирдик ва эришган муваффақиятлари билан табриклардик. Тошкент шаҳар Миробод туманидаги 60-мактаб ўқувчиси Юлия Рафиқова немис тили фанидан (100 балл), Юнусобод туманидаги 51-мактаб ўқувчиси Шерзод Зуфаров француз тили фанидан (100 балл), Самарқанд вилояти Жомбой туманидаги 17-мактаб ўқувчиси Муниса Икромов ва география фанидан (98 балл), Тошкент вилояти Ўрта Чирчиқ туманидаги 31-мактаб ўқувчиси Закида Кувашева қозок тили ва адабиёти фанидан (96 балл), Жиззах вилояти Зомин туманидаги 2-лицей ўқувчиси Азиз Хайруллаев (1-бетдаги суратда) кимё фанидан (98 балл), тошкентлик Беҳзод Султонов ЭХМдан (98 балл), наманганлик Улуғбек Хусанов ҳуқуқ фанидан (90 балл), Фарғона вилояти Бувайда туманидаги лицей-интернат ўқувчиси Наргизхон Иброҳимов рус тили ва адабиёти (ўзбек гуруҳларида) фанидан (96 балл), Бухоро вилояти Қорақўл туманидаги 1-ИБМИ ўқувчиси Умид Раҳмонов математика фанидан (86 балл), Янгиер шаҳридаги академик лицей ўқувчиси Шерзод Рабиев тарих фанидан (98 балл), Собир Раҳимов туманига қарашли ТошМИ 2-лицейи ўқувчиси Шухрат Шомуқимов биология фанидан (92 балл), Ангрен шаҳридаги 22-

мактаб ўқувчиси Фаррухмирзо Сатторов ўзбек тили (рус гуруҳларида) фанидан (92 балл), Сирдарё вилояти Боев туманидаги лицей ўқувчиси Абдор Носиров чизмачилик фанидан (94 балл), Урганч шаҳридаги 6-лицей ўқувчиси Жасурбек Мусаев инглиз тили фанидан (98 балл) энг юқори балл тўплашиб, дилларни қувончга тўлдирди.

ИШОНЧ НЕГА
ОҚЛАНМАДИ?

Ҳаяжонли дақиқаларда юқори кўрсаткичларга эга бўлган иштирокчиларнинг кўзларида севинч ёшларини кўрган бўлсак, баҳсларда кам балл тўплаганлар — Жиззах вилояти Пахтакор туманидаги 17-мактаб ўқувчиси Азиза Файзиева (немис тили фанидан 14 балл), Самарқанд вилояти Нуробод туманидаги 65-мактаб ўқувчиси Шахноза Маматқулова (тожик тили ва адабиёти фанидан 24 балл), Термиз шаҳридаги 6-мактаб-интернати ўқувчиси Умид Жўраев (математикадан 36 балл), Гулистон шаҳридаги 8-гимназия ўқувчиси Эльвира Хайдарова (физикадан 22 балл), Навоий вилояти Нурота туманидаги 12-мактаб ўқувчиси Абдулазиз Бурхонов (географиядан 28 балл), Қашқадарё вилояти Деҳқонobod туманидаги 10-мактаб ўқувчиси Шомат Сапаров, Янгиер шаҳридаги 6-мактаб ўқувчиси Назила Абузарова ўзбек тили (рус синфларида) фанидан (34 ва 22 балл), Гулистон шаҳридаги хорижий тиллар лицейи ўқувчиси Дурбек Абдурахмонов (математикадан 40 балл), Жиззах шаҳридаги 1-мактаб ўқувчиси Гавҳар Рашидова (чизмачиликдан 34 балл), Қорақалпоғистон Республикаси Кегайли туманидаги 10-мактаб ўқувчиси Ерпўлат Алламбергенов (ҳуқуқ фанидан 26 балл)ларнинг диллари бироз ранжиди.

Нега шундай бўлди? Нега ўғил-қизларнинг кўнгиллари ўксимаслиги йўллари қидирилмади? Нега жойларда давлат аҳамиятига молик тадбирга виждонан тайёргарлик кўрилмади? Бу каби масалаларни жойида ўрганган масъул ходимларнинг эътирофича, бадий мактабларда фан олимпиадалари учун тайёрланган тест топшириқлари ДТС талаблари даражасида

эмас, уларни тузишда амалдаги дастурлардан кам фойдаланилган, тестлар мутахассислар, илғор муаллимлар кўригидан ўтказилмаган. Баҳолаш мезонларига кўра саволлар сони 40 та бўлиши белгилаб қўйилганлигига қарамасдан, жойларда тест саволларининг сони 20 та, баъзиларида эса 60 тани ташкил этган. Тест жавоблари ҳам бир хил эмас. Бу каби ҳолатлар Чилонзор, Шайхонтохур, А.Икромов (Тошкент шаҳри), Зомин (Жиззах в.), Мирзачўл (Сирдарё в.), Тўрақўрғон (Наманган в.), Гурлан (Хоразм в.) туманлари мактабларида кузатилган. Де-

макки, олимпиаданинг илк босқичларидаёқ муҳим масалага эътиборсизлик қилинган. Ҳаттоки, айрим вилоятларнинг "билағон" мутасаддилари география (Андижон в.), ЭХМ (Жиззах в.), ЭХМ, физика, биология (Навоий в.), математика (Самарқанд в.), немис тили, биология (Сирдарё в.), тожик тили, француз тили (Тошкент в.), рус тили (рус гуруҳларида), география (Қашқадарё в.) фанларидан ўқувчиларини олимпиадага жўнатишмай, масъулиятсизлик кўчасидан ўтиб қўя қолишган. Албатта, бу масалалар, ўринли мулоҳазалар ҳали жиддий таҳлил қилинади ва улардан тегишли ҳулосалар чиқарилади, деб ўйлаймиз.

МАХСУС МАКТАБЛАРДА
НАТИЖАЛАР ҚАНДАЙ
БЎЛДИ?

28 март куни Тошкентдаги 106-махсус мактаб-интернатда ўтказилган беллашув ҳам

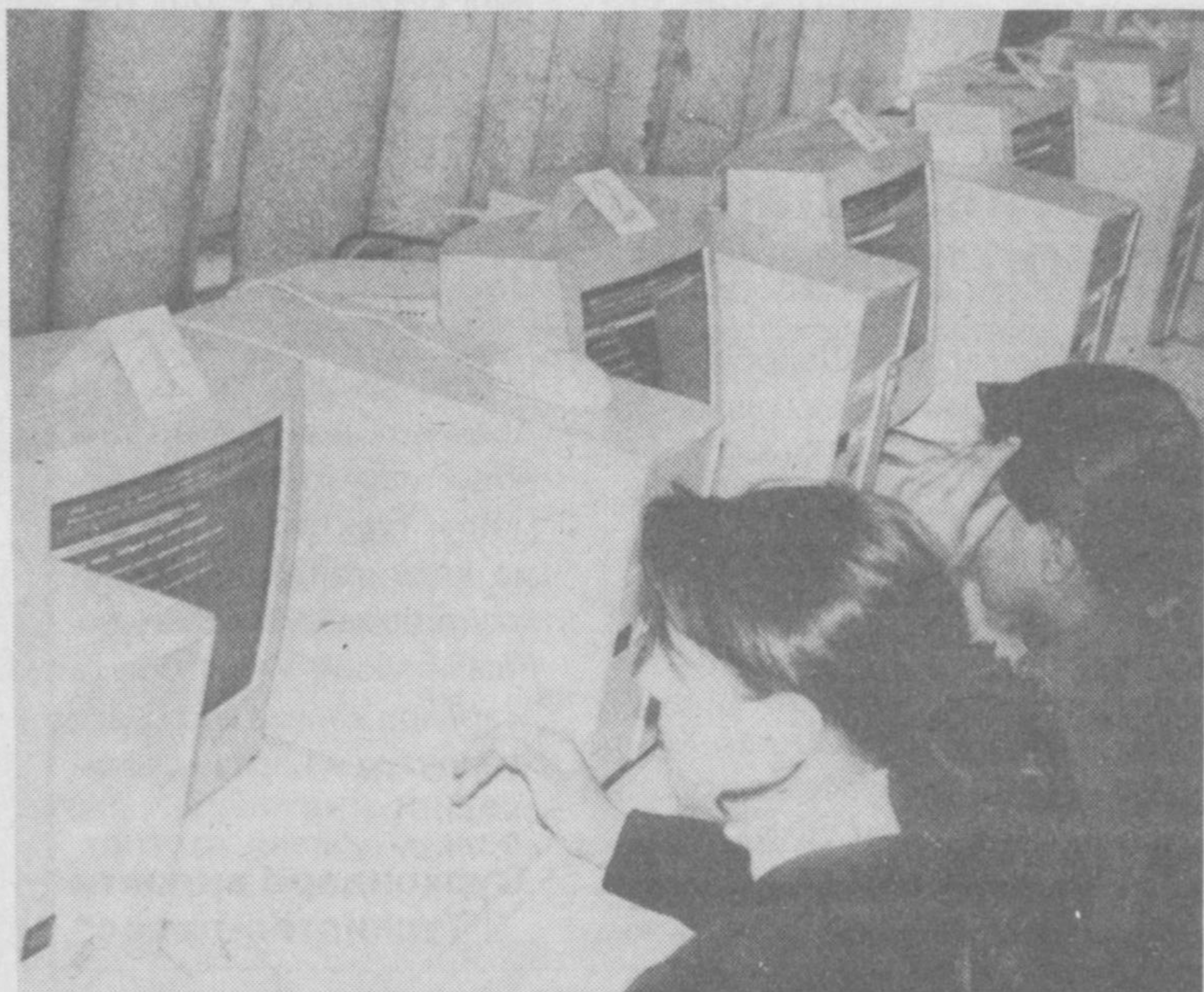
ҳаяжонли дақиқаларга бой бўлди. Она тили ва адабиёт фани бўйича Тошкент шаҳар Ҳамза туманига қарашли Йўлдош Охунбобоев номидаги махсус мактаб-интернат ўқувчиси Мунаввара Қурбонова (94 балл) биринчи, Самарқанд шаҳридаги 59-мактаб-интернат ўқувчиси Ғуломжон Пармонов (90 балл) иккинчи, Хоразм вилояти Хива шаҳридаги 121-мактаб-интернат ўқувчиси Омонжон Худойбергенова (86 балл) учинчи ўринни эгалладилар. Математика фанидан (махсус мактаблар) эса Хоразм, Наманган вилоятлари ҳамда Тошкент шаҳри вакиллари ғолиблик шохсупасига кўтарилишди. Мазкур фандан Азамат Холиқов (Қашқадарё в.) 45 балл, Ақром Кенжаев (Бухоро ш.) 48 балл, Юсуф Шоназаров (Самарқанд ш.) 48 балл олишиб, паст кўрсаткичга эга бўлдилар.

ТАЛАБАЛИККА —
ЙЎЛЛАНМА

Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Рустам Аҳлиддинов олимпиаданинг тақдирлаш маросимида устозларнинг ўғил-қизларга таълим бериш ва олимпиадага тайёрлашдаги меҳнатини алоҳида қайд этди. Олимпиадада 1, 2, 3-ўринларни эгаллаган 54 нафар ўғил-қизни бирма-бир табриклади. Уларга махсус гувоҳномаларни топширар экан, мамнуният билан деди: "Энди бу ўқувчиларни табриклашларинг мумкин. Улар талабаликка — йўлланма олишди".

Шундай қилиб, олимпиада ғолиблари бу йилги синов таассуротларини узоқ эслаб юришадиган бўлишди. Чунки уларнинг барчаси Олий Мажлис, вазирлик, "Қамолот" жамғармаси, таълим ва фан ходимлари қасаба уюмаси Марказий кўмитаси, Гёте институти, Россия элчихонаси, АКСЕЛС каби ташкилотларнинг эсдалик совғаларини олдилар. Қисқаси, икки кун давом этган олимпиада қизгин баҳс ва ҳаяжонли дақиқаларга бой бўлди.

Қурбонбой
МАТҚУРБОНОВ,
"Маърифат"нинг махсус
мухбири,
Ўғилой ЮСУПОВА,
РТМ бош мутахассиси
Суратларда: "Олимпиада—2001" жараёнидан
лавҳалар акс этган.
Равиль АЛЬБЕКОВ
олган суратлар

Konstitutsiyani o'rganamiz

Мустақилликка эришилган кундан бошлаб мамлакатимизда таълимга ва айни пайтда ҳуқуқий билим беришга катта эътибор қаратилиб келинаётир. Ҳозирги кунда мактабларда 8—9 ва 10-синфларда “Давлат ва ҳуқуқ асослари” дарси ўқитилиб келинмоқда. 8-синфда “Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқ асослари”, 9-синфда “Конституциявий ҳуқуқ асослари”, академ лицей ва коллежларда эса маъмурий, меҳнат, оила, фуқаролик, жиноят ҳуқуқлари ва табиатни ҳуқуқий муҳофаза қилиш фанлари ўқилади. Олий ўқув юртиларида чуқурлаштирилган, илмий асосланган “Давлат ва ҳуқуқ асослари” фани ўқув режасига киритилган.

олиб боришаётир. Бироқ 1998-1999 ўқув йилидан бошлаб “Давлат ва ҳуқуқ асослари” фанини ўқитадиган мутахассисларни тайёрлашга қаратилган ҳаракатлар бир оз сусайди. Тарих факультетида энди фақат тарих ўқитувчиси тайёрланади, талабани икки мутахассислик бўйича тўрт йиллик ўқув жараёнида тайёрлаш мумкин эмас, деган вазият айтилди. Савол туғилди: тўрт йил ичида наҳотки “Давлат ва ҳуқуқ асослари” фани бўйича мутахассис тайёрлаш мумкин эмас? Маълумки, ҳозирги даврда ҳуқуқ фанларини ўқитадиган махсус мутахассислар камчил, мазкур фан эса

ҳуқуқий таълимни жорий этишни босқичма-босқич амалга ошириш йўллари кўрсатиб берилган. Бу қарор асосида барча ўқув юртиларида “Давлат ва ҳуқуқ асослари” фанини сидқидиддан ўргатиш учун педагогик университет ва институтларда “Давлат ва ҳуқуқ асослари” фани бўйича мутахассисларни тайёрлаш, “Давлат ва ҳуқуқ асослари” фанини ўқитаётган тарих ва бошқа мутахассисликларни иккинчи мутахассислик бўйича қайта тайёрлаш, “Давлат ва ҳуқуқ асослари ўқитувчи” мутахассислигига эга шахсларни малака ошириш курсларида

БАҲОР ЧЕЧАКЛАРИ

Пойтахтимизнинг Яккасарой туманидаги 369-махсус болалар боғчасида “Табиатни асранг, дўстлар!” шиори остида Наврўз тантанасига бағишланган маънавий-маърифий тадбир ўтказилди.

Болажонлар дефектолог Фотима Мирмуҳамедова, муסיқа раҳбари Галина Азарова ҳамда тарбиячилар Муқаддам Ҳикматуллаева ва Салима Зоировалар бошчилигида шодиёнага алоҳида ҳозирлик кўрганликларни сезилиб турибди. Нуридийдалар муштдеккина бўлишиб, табиатни асраш, ҳимоя қилиш, ўсимлик ва ҳашаротлар — кўзиқорин, чумоли, ўргимчак, капалак, чувалчангларнинг фойдаси ҳақида шеър ва кўшиқ айтдиларки, уларни тинглаганимизда руҳий ривожланиши суст кечётган болалар эканлигига ишонгимиз келмади. Катта-

лар болаларга табиатни севиш, уни ҳимоя қилиш зарурлиги ҳақида кўп сўзласаларда, ўзлари бунга амал қилмасликларни, ўтирган жойларида қоғоз, бутилка сингари чиқиндиларни қолдириб кетиш каби нуқсонларни очиқ ташлашди. Нон, кўк сомса, сумалакларнинг хосияти, уларнинг тайёрланиш жараёнини тушунтириб, дастурхонга мазкур неъматлар тортилди.

Анжуманда “Озода” хусусий фирмаси болалар учун юмшоқ ўйинчоқлар ҳамда шаҳар “Экосан” жамғармаси кам қонли болалар учун гемотаген совға қилдилар.

Дилбар ХЎЖАЕВА

Суратларда: “Табиатни асранг, дўстлар!” маънавий-маърифий тадбиридан лавҳа.

Александр БЕЗРУЧКО олган суратлар.

МУТАХАССИС САЛОҲИЯТИ
ВА МАСЪУЛИЯТИ

Ҳуқуқ дарсларининг соати ҳуқуқий билимларга эътибор кучайгани қувонарли ҳол, албатта. Чунки ёшларимизнинг ҳуқуқий билими қанчалик чуқур бўлса, улар ўзларини шунча дадил ҳимоя қила оладилар, ҳаётда тўғри йўл танлай билдилар. Бир сўз билан айтганда, қонун асосида иш кўрадилар.

Бугунги кунда ҳуқуқий билимлардан мактабларда ва бошқа билим юртиларида кимлар сабоқ бермоқда, деган савол туғилиши, табиий. Маълумки, Низомий номидаги ТДПУ қошида “Давлат ва ҳуқуқ асослари” кафедраси тарих факультети қошида “Тарих-ҳуқуқшунос” мутахассислиги бўйича талабаларни қабул қилишга эришилган эди. Йиллар давомида биз тайёрлаган мутахассислар ҳуқуқий билимларни мактабларда, университетимизда ва республикамизнинг бошқа билим масканларида мақсадга мувофиқ равишда

йилдан-йилга такомиллашиб бормоқда. Агар 1994-1995 ўқув йилларида фақат “Давлат ва ҳуқуқ асослари” ўқитилган бўлса, эндиликда мактабларда “Инсон ҳуқуқлари”, олий ўқув юртиларида бу фан қаторига “Ҳуқуқий тарбия методикаси” киритилди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2001 йил 4 январдаги Фармойишига биноан 2001-2002 ўқув йилидан бошлаб “Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганиш” махсус ўқув курсларини барча таълим масканларида ўқитилиши режалаштирилган. Ушбу курсларда ҳуқуқий билимларни талаб даражасида ўқувчиларга етказиб берадиган мутахассислар етарли бўлмагач, биринчи галда кадрлар масаласини ҳал этишга тўғри келади. Вазирлар Маҳкамасининг “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш миллий дастурини амалга ошириш чоратадбирлари тўғрисида”ги қарорида бу муаммо ечими,

ўқитиб, янги киритилган фанлар билан таништириш, ўқитиш методикасини ўргатиш, узлуксиз таълим тизимида шу фандан тест саволлари орқали олинган билим натижасини аниқлаш керак бўлади.

Давлатимизнинг бутуни ва келажаги ҳар бир фуқародан ўз касбининг фидойиси бўлишни талаб этаётир. Айниқса, таълим тизимидаги ходим, мутахассис ўз соҳаси бўйича доимо ижобий натижаларга эришиш йўлларини қидиришга, таклиф киритишга ҳаракат қилса, камчиликларимиз бартараф этилиб борилади, кутилган самараларга эришилади.

О.КАРИМОВА,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган халқ таълими ходими,
Низомий номидаги ТДПУ қошидаги ЮНЕСКОнинг “Қадриятлар ва фуқаролик таълими” кафедрасининг мудири, профессор

“... Эшик тақиллади. Она шошганича ўрнидан туриб эшикни очди. Уч ойдан бери дараги бўлмаётган ўғлини милиция ходимлари излаб келишибди. Маълум бўлишича, фарзанди нотўғри йўللарга кириб кетган одамларга қўшилиб қолган экан. Фарзандини интиқиб кутаётган она бу совуқ хабарни эшитиб, қаттиқ изтироб ичида қолди. Онага ёруғ дунё

хизмати катта.

Мактабимизда яқинда яна бир янгилик юз берди: илк маротаба ўқитувчилар ўртасида баҳс-мунозара ўтказилди. “Сиз қонунни биласизми?” мавзусида ўтган ушбу ўқитувчилар баҳси Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, мамлакатимизда қабул қилинган қонунлар асосида ташкил этилди. Мунозарада ўқитувчилар икки томонга:

Тадбир жуда қизиқарли ўтди. Ҳакамлар ҳар бир гуруҳ иштирокчиларининг Конституциямиз ҳақидаги билимларини, саҳна чиқишларини ҳисобга олиб, “Адолат” гуруҳи ўқитувчиларини голиб деб эълон қилдилар. Аммо гап бунда эмас, муҳими — улар ўз билимларини яна бир бор синаб, малакаларини янада ошириш имкониятига эга бўлишди.

УСТОЗЛАР БАҲСИ

қоронғу бўлиб кўринди...”

Онанинг бу ахволи саҳнада ижро этилаётганида томошабинларнинг кўзларига ёш келди. Ҳатто баҳсни кузатаётган меҳмонларнинг ҳам...

Ҳозирда мактабларда ўқувчилар ўртасида турли хил кечалар, баҳслар ўтказилиши урф бўлди. Шу жумладан, бизнинг 114-мактаб-гимназиямизда ҳам. Мактабимизда янгиликка интилиш кучли. Бунга ўқитувчиларнинг ҳам-жиҳатликлари омил бўлаётир. Уларнинг аҳил бўлишларида эса мактаб директори Мастура Убайдуллаеванинг

“Адолат” гуруҳи (бошланғич синф ўқитувчилари) ва “Қомус” гуруҳига (юқори синф ўқитувчилари) бўлиндилар. Баҳс давомида ҳар икки томон ҳам бир-бирларини Конституция, қонунларимиз ҳақидаги саволларга тўғрилар, Бош Қомусимиз ҳақидаги ўз билимларини синатдилар. Улар баҳс қизиқарли ўтиши учун Конституциянинг ҳаётда қанчалик муҳимлигини кўрсатувчи театрлаштирилган саҳна кўринишларини намоиш этдилар. Баҳсни устозимиз Дилобар опа Содиқова олиб борди.

Мустақиллигимизнинг 10 йиллиги олдидан ташкил этилган бу баҳс ҳаммага бирдай ёқди. Бизнингча, мактабда Конституция, қонунларимиз фақатгина дарсларда эмас, балки, ўқитувчи, ўқувчилар иштирокидаги баҳслар воситасида ҳам изчил ўрганилса, гоёта фойдали бўлар эди.

Жалолиддин САЪДИНОВ,
Тошкент шаҳридаги 114-мактаб-гимназиянинг 8-синф ўқувчиси

МОЗИЙНИНГ ЎЧМАС САҲИФАЛАРИ

Термиз Давлат университети тадқиқотчиси Гулсум Хўжамшукурова кўп йиллик изланишлардан сўнг термизийлардан яна бири — Ҳамид Термизийнинг шу вақтга қадар бизга номаълум бўлган иккита достонини топишга муяссар бўлди ва нашрга тайёрлади. “Туркистон-пресс” муҳбири олима билан шу йўлда олиб борилган ишлар хусусида суҳбатлашди:

— Ҳамид Термизийнинг ҳаёт йўли ҳақида қисқача тўхталсангиз?

— Бу машҳур зотнинг исм-шарифи Ҳамид ибн Муҳаммад ибн Ҳусайн ибн Савра ибн Сулаймон ибн Ҳасан ибн Али ат-Термизийдир. Тўққизинчи асрда яшаб ўтганлиги маълум.

Ҳамид Термизий асли термизлик бўлган. У ўз шеърларида ҳам бу ҳақда ёзиб, Шеробод атрофини макон тутганлигини таъ-

Termiz shahrining
2500 yilligi oldidan

кидлаган. У Шерободда таҳсил олиш билан шуғулланди. Бобомиз Ҳамид Термизийга Тожи Саид, Саид Вақос, Олим Ҳамид сингари ўз замонасининг пешқадам олимлари сабоқ беришган. Бизга маълум бўлган манбаларга қараганда, Ҳамид Термизий асосан бадиий ижод билан шуғулланган.

— Шоир Ҳамид Термизий қайси тилда ижод қил-

ган ва у кишининг қандай асарлари бизгача маълум бўлган?

— Бобомиз ўз асарларини, достонларини араб тилида битган. Ҳозир бизнинг қўлимизда Ҳамид Термизийнинг “Мусонома”,

“Ёр-ёр” деган достонлари бор. Бу икки достон ҳам 1315 йилда Мир Абдуллоҳ ибн

Муҳаммад ибн Аҳмад ибн Абдуллоҳ ибн Ҳожи Саид ибн Умар томонидан усмонли турк тилига таржима қилинган. Таржимани ҳозир бемалол ўқиб тушуниш мумкин. Унинг бошқа асарлари ҳақида эса бизга ҳозирча ҳеч нарса маълум эмас.

Сурхондарё вилояти “Туркистон-пресс”

Mehmonxona

Мен табиятан бўш ўтира олмайман. Нимадир қилиш керак, деб ўйлаганим ўйланган. Менимча, инсон қайси соҳанинг эгаси бўлмасин доим янгиликка, ўқиб-ўрганишга интилиши, тиричиши лозим. Янгилик қидириш керак. Сценарийни ҳам ўзимиз, яъни кўевим, "Тойчоқ"даги ўғлим Фатхуллага Маъсудов билан бирга ёзганмиз.

Ўша асардаги "Бу бола суюнган тоғим, ишонган боғим, кўзимнинг оқу қораси, лекин шу кўзларимни ўз қўлларим билан ўйиб ташлайман" деган сўзлар

лдан сўнг, болалар роса қарсақ чалишди.

3-4 кундан сўнг мактабга бордим. Болалар мени аввал жуда бошқача қўтиб олишган эди, кейин эса кириб боришим билан қарсақлар чалиб қўтиб олишди. Уларнинг театр ҳақидаги фикрлари бутунлай ўзгарган эди. "Зўр, яхши, шунақа спектакллари кўпроқ қўйишни иложи йўқми" деган сўз ва саволларга мени кўмиб ташлашди. Ўқувчилар театрга қизиқиб қўлишди. Энди театрга ҳам тез-тез борамиз, деб ваъда беришди.

— Сизни биз актёр сифатида, тарбиявий аҳамиятга эга бўлган "Ривоят" кўрсатувининг бошловчиси сифатида билардик. Режиссёрлик сизга қанақа масъулият юкляпти?

— Ўтган йили қўйилган спектакллар орасида менинг ҳам бир асарим "Йилнинг энг яхши спектакли" номинацияси бўйича танловга қўйилди. Бундан жуда ҳам хурсандман. Мен воқеаларни чигаллаштирмасликни қўяётган ишимда биринчи навбатга қўяман. Томошабин қабул қила оладиган даражани аввал топиб, сўнгра ишга киришаман. Оддий асарни олиб унга шеър қидираман. Бастакор билан

театрда менга Карим Хонкелдиев, Манзура Ҳамидова, Воҳид Қодировлар устозлик қилишган.

— Сиз ҳам, турмуш ўртоғингиз Гулчехра опа ҳам актёрлар. Фарзандларингизнинг бирортаси сизларнинг касбингизни танламаганидан хафа эмасмисиз?

— Йўқ, хафа эмасман. Актёрлик, санъаткорлик шунақа касбки, тўғриси, уни касб дейиш ҳам қийин. Бу тақдир. Оллоҳ иқтидор, қобилият берса, мен шуни қилишим керак, мен шу ролни ўйнай оламан, мендан санъаткор чиқади, деб ёниб турсагина инсон актёр бўлиши мумкин. Актёрлик жуда оғир касб. Бир ҳисобда уларнинг актёр бўлишмаганидан қувонаман ҳам. Фарзандларим қобил, ақлли, энг муҳими менга ва онасига меҳрибон фарзандлар бўлиб улғайишди. Шундан хурсандман.

— Сиз ҳаётда саҳна асарининг қудратини, унинг қандай таъсир кучга эга эканлигини кўрганмисиз?

— Албатта, жуда кўп кўрганман. Лекин менга бир воқеа катта таъсир қилган. "Охириги сўз" видеофильмида қотилга, яъни менинг қаҳрамоним бўлган жиноятчиға сўнгги сўз берилади. Бу сўзни мен сценарийдаги сўзларга ўзим ҳам янги-янги иборалар топиб айтдим. Ушбу саҳнани Шайхонтоҳур суди биносида шу тумanning прокурори ва судьяси иштирокида олган эдик. Судья ёрдамчи аёл киши эди. Ўша лавҳани сурагга олиш тугагандан сўнг судьяга қарасам у ҳам, бошқа иштирокчилар ҳам кўзларидан милт-милт ёш билан менга қараб туришибди. Ҳайрон қолдим. Сабаби мен шу пайтгача суд, прокуратура ходимларининг йиғлаганини кўрмагандим. Яна ўйлардимки, бундай ишда ишлаган одамларнинг дийдаси қаттиқ бўлади, уларнинг кўнглигини юмшатиб бўлмайди, деб. Йўқ, санъат ҳар қандай тош юракни ҳам, ҳар қандай метин иродали кишиларни ҳам кўнглини юмшатар экан.

— Айни кунларда қандай ижодий режалар билан бандсиз?

— Шу дақиқаларда касалман. Шифокорлар кимирламай ётишни буюришган (кулади). — Ш.М.).

Яқинда "Болаларим онаси" номли катта концерт дастурини "Халқлар дўстлиги" саройида намойиш этдик. Концертда менинг дўстларим, эл севган санъаткорлар иштирок этишди. "Ялла" гуруҳи, Ғулможон Ёқубов ва бошқалар.

Яқин кунларда яна театрда спектакллар саҳналаштиришмоқчиман. Изланиш, ўрганиш инсон ҳаёт экан давом этаверади. Биз ҳам тинч ўтирмаймиз.

— Муаллимларга қандай тилаклар билдирмоқчисиз?

— Қўлга қалам бериб, энг аввал Она, Ватан каби сўзларни ўргатган устозларимизнинг ўзлари ҳам онадек кадрли, ватандек мўътабар бўлишсин. Мен "Оталар сўзи—ақлнинг кўзи" кўрсатувида кўплаб муаллимлар образини яратганман. Ролимини ижро этиш жараёнида мактабларга бориб, ўқитувчиларнинг ҳатти-ҳаракатлари, ишлари билан яқиндан танишганман. Ўшанда мураббийлик нақадар масъулиятли, нақадар қувончли касб эканлигини ҳис қилганман. Муаллимлар доимо соғ бўлишсин. Ва ўз ўқувчиларини театрларга, санъат даргоҳларига олиб келишни ҳаёлларидан фаромуш айлашмасин.

Шарифа МУРОДЖОН
кизи суҳбатлашди

МЕН ҲАМ МУАЛЛИММАН, САҲНАДА

нимадир бўлдию, Мўмин иккаламиз ёқалашиб қолдик. Кўчада роса урушдик. Иккаламизнинг ҳам оғзи-бурнимиз қон, тишларимиз синган. Мен уйга йиғлаб кетдим, Мўмин ҳам йиғлаб кетди. Ойим ахволимни кўриб кўрқиб кетди-лар ва: "Сени ким бу ахволга солди", деб сўроқладилар. Мен йиғлаб туриб Мўминни айтиб бердим. Ойим кўлимдан етаклаб, кўчада ҳам Мўминни қарғай-қарғай уларни олиб кета бошладилар. Йўлда Мўмин ҳам ойиси билан бизникига келаётганлигининг устидан чиқиб қолдик. Иккаламизнинг ҳам оналаримиз кулиб юборишди. Ўшанда ҳам хижолатли, ҳам кулгилли воқеа бўлганди. Лекин охирида ҳаммаси яхшилиқ билан тугаган.

— Барчанинг ёдида узок сақланиб қоладиган кўплаб роллар ижро этгансиз. "Баҳор қайтмайди"да Алимардон, "Охириги сўз"да қотил эр, "Шайтанат"да Қилич Сулаймонов каби. Айниқса, томошабинлар қалбида "Тойчоқ" фильмидаги Сиз яратган ота образи чуқур ўрнашган. Шу ролингизни яратилиш жараёни ҳақида гапириб берсангиз. Ҳарҳолда ноқобил фарзанд ўстирган ота образини яратиш Сизга осон бўлмагандир.

— Устоз Алп Жамолнинг "Меҳрибонларим" асари бизнинг театрда жуда катта ютуқлар билан намойиш этилган эди. Бу томоша билан барча вилоятларга ижодий сафарларга ҳам чиққанмиз. "Меҳрибонларим" пьесасини ушбу видеофильмга асос қилиб олганмиз. Баъзи саҳналарни олиб ташлаб, асарни бойитиш ниятида ўзимиз ҳам баъзи бир тимсолларни қўшганмиз. Мен театрда ўғил образини, яъни Рустамшерни ўйнаганман, Икромшер, менинг отам образини Обид Толипов билан Воҳид Қодиров ўйнашган.

ҳаётини чиқмай қолади, деб кўрқардим. Лекин яхши чиққан. Спектаклда ўладиган саҳналари йўқ эди, уни ўзимиз қўшдик.

— Тарбия биз учун ё ҳаёт, ё мамот, ё ҳалокат, ё фалокат масаласидир, деган эди атоқли мураббий, маърифатпарвар А.Авлоний. Сиз ёш томошабинлар театрида хизмат қиласиз. Сизнингча, тарбия, нима ва театрнинг бола онгига, қалбига кўрсатадиган таъсири қандай бўлиши керак?

— Ҳозирги кунда баъзи болаларимизнинг диний оқимларга кириб кетиши кузатилди, ота-онани менсимай, таққирлаб, ҳатто ўз пуштипаноҳига диний ақл ўргатишга тушишди улар.

Уларнинг бу ҳатти-ҳаракатлари, айтаётган сўзлари нотўғри. Намозни бошқа ёққа буришмоқда, уларнинг ичида шайтони бор, улар қаттиқ адашган. Истардимки, саҳнанинг таъсир кучи кўпроқ бўлса. Бир кун "Синфдош" кўрсатувида бутун бошли бир синф ўқувчиларининг театрга бормамиз, чунки театрда томоша қиладиган, бизга маънавий озиқ берадиган нарсани йўқ, шоулар, дискотекалар бизга кўпроқ ёқади, дейишганини кўриб, эшитиб қолдим. Адашмасам, пойтахтдаги 20-мактаб эди. Мен ўша мактабга бордим. Мен сизларни театрга тақлиф қилсам борасизларми, спектакл томоша қиласизларми, деб ўқувчилардан сўрадим. Бундан бир йилча аввал ўзим ҳам режиссёрликка қўл ургандим. Ўзим саҳналаштирган спектаклга уларни тақлиф қилдим. Ва улар Алп Жамол асари асосида саҳналаштирилган "Алп Жамол монолоғи" томошасига келишди. Жуда катта маҳорат билан ижро этилган спектакл

биргаликда куй яратамиз. Қўшиқлар тайёр бўлгач, ролларни тақсимлаб чиқаман. Кейин асарни саҳналаштириш жараёнида шу қадар берилиб ишлаймизки, ҳатто дам олиш кунлари ҳам репетиция қилаверамиз. Ҳар бир актёр режиссёрлик қила олиши мумкин. Чунки у ўз қаҳрамони устида ишлаш жараёнида жуда кўп изланади, ҳаракат қиладир. Бир неча бор режиссёрдан танбех ҳам эшитади.

Мен бир нарсани, сир сақлашни яхши кўраман. Ҳозирги кунда ҳам учта асар кўлимда турибди. Уларнинг номини айтмайман, бу сир.

— Устоз-шоғирдлик аънасанга муносабатингиз?

— Ҳар бир соҳада устоз-шоғирдлик аънаси мавжуд. Чунки ниҳол қанчалик яхши парвариш қилинса, у шунчалик яхши мева беради ва бақувват бўлиб ўсади. Қадим боболаримиз ҳам устоз-шоғирдлик аънасига жуда катта эътибор билан қарашган. Дейлик қосибнинг ёки илмий иш олиб бораётган олимнинг устози битта бўлиши мумкин, лекин актёрнинг устози кўп бўлади. Ҳар бир актёр серкирра бўлиши керак. Драматик актёр ҳар бир одамнинг ҳатти-ҳаракатидан, барча жамоадошларининг энг яхши қирилари билан нимадир олиши, ҳаммани ўзига устоз деб ҳисоблаши лозим. Мен олийгоҳда жуда яхши устозлар қўлида таҳсил олдим. Ҳаётимдан мамнунман. Менга иқтидорли, меҳрибон мураббийлар учради. Мен уларнинг ҳар бирининг иқтидоридан, билимидан бир томчи, бир томчи олиб маҳоратимни бойитганман, деб айта оламан. Арсен Исмоилов, Назира Алиева, Т.Хўжаев олийгоҳда устозлик қилишган бўлса,

Барчанинг нигоҳи экранга михланган. "Тойчоқ" видеофильмининг авж нуқтаси. Ана, ноқобил фарзанд ўз отасига қўл кўтарди, ота қалқиб кетди. Мушфиқ онаизор эса икки ўт орасида... Бу фильмининг кўрган ёшу қари кўнглида ҳақиқий ҳаётни, турмушнинг аччиқ қисматини тасвирлаб бера олган актёрларга нисбатан меҳр-муҳаббат уйғонган эди.

Бугунги меҳмонимиз ана шу фильмда ота образини қойилмақом ижро этиб, яна бир бор барчанинг севимли актёрига айланган Лутфулла Саъдуллаевдир. Яна бир бор дейишимизнинг сабаби эса актёр "Баҳор қайтмайди" пьесаси ва бошқа асарларда ижро этган қатор роллари орқали элга танилган, халқнинг ардоқли актёрлари ўрнидан жой олганди.

Суҳбатдошимиз бундан олти йил муқаддам Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармасининг "Халқ таълими фидойиси" кўрак нишони билан тақдирланган бўлса, ўтган йили республика Халқ таълими вазирлигининг "Халқ таълими аълоҳиси" унвонига эга бўлди. Мухлислари Лутфулла акани «саҳнадаги муаллим» деб ҳам эътироф этишади. Бунга сабаб Л.Саъдуллаев И.Охунбобоев номли ёш томошабинлар театрида анча йиллардан буён меҳнат қилиб келмоқда. Болалар тарбиясига, улар онгига ижодий таъсир этадиган, болаларда театрга меҳр-муҳаббат уйғотадиган бир қанча роллар ижроси ва спектакллар режиссёри.

Л.Саъдуллаевнинг турмуш ўртоғи Гулчехра Саъдуллаева ҳам ҳаётда, ҳам саҳнада унга елкадош бўлаётган, уни қўллаб-қувватлаётган аёл.

— Лутфулла ака, газетамизнинг аънавий саволи бор. Биринчи муаллимингиз ким бўлган ва уни эслаганда энг аввало, ёдингизга қандай воқеалар тушади?

— Алифбони ўргатган илк устозимнинг исми, агар хотирам алдамаса Валижон домла эди. Фамилиялари эсимда йўқ. Уларнинг кўкдўппи кийиб юришлари ҳаёлимда суратдек сақланиб қолган. Кичкинагина, жиккаккина, серҳаркат одам эдилар. Биз бола эдик, болаларча қилиқларимиз баъзан у кишининг жонига тегиб кетганда ҳам бизни урушмасликларни эсимда. Партадорим Мўмин ва бошқа синфдош болалар билан тўполонлар қилардик, баъзида синфни бошимизга кўтарардик. Ўшанда ҳам Вали домла бизни беозор қойиб қўядилар, холос. Ёшим улғайиб бир нарсани англадим, бошланғич синф ўқувчисига, яъни 6-7 ёшли болакайга дўк-пўпаса, шапалоқ билан таълим ва тарбия бериб бўлмас экан. Биринчи синфда билим пойдевори мустақкам бўлсагина, кейинги синфларда ўша билим янги ва пухта таълим олишга ҳамиртуруш бўларкан. Биринчи муаллимим яхши ўқитган бўлса керакки, мен шу даражага етдим, яна кўп синфдошларим ҳам республикада таниқли кишилар. Бири олим, бири мансабдор. Мен пойтахтдаги 123-мактабда ўқиганман. Мактабимиз зилзила пайтида бузилиб кетган. Кейинчалик, юқори синфларда Суннатилла ака, Нейматжон ака каби адабиёт муаллимлари, география фанидан Хайрулла ака Холиков дарс бердилар. Ўқитувчиларимнинг орасида фақатгина Хайрулла ака ҳаётлар. Улар билан тез-тез учрашиб тураимиз. Рус тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Алёна Семёновна ҳам ёдимда қолган. Чунки ўша муаллимам жуда кўп адабий кечалар, турли кўрик-танловлар ўтказиб турар, уларни ташкиллаштирарди. Менда актёрликка ҳавас уйғотган кишилардан бири шу муаллимам бўлади, деб айта оламан. Ва мени катта саҳнага йўллаган ҳам, ўша мактаб саҳнасида ўйнаган ролларим, мактаб саҳнасида уйғонган санъатга, театрга ҳавас, муҳаббат, деб айта оламан.

Мамлакатимиз таълими учун мутлақо янги босқич сифатида ўрта махсус ва касб-хунар таълимининг жорий этилиши замонавий мутахассислар тайёрлашда янгидан-янги имкониятларни очиш билан бирга, ушбу соҳа ходимларига анча масъулият ҳам юклади.

Ҳўш, орадан ўтган вақт ичида амалга оширилган ишлар собиқ тузумнинг "беш йиллик"ларидек "хўжа кўрсин"га қилинмаётими? Олдимизга қўйилган олий мақсадлар фақат қоғозда қолиб кетмаётими? Андижон Қишлоқ хўжалиги институти қошидаги Куйганёр академик лицейига кириб борганимда ҳаёлимдан шу фикрлар ўтарди. Лицейдан эса бутунлай бошқа ҳулосалар билан қайтдим. Келинг, яхши-си, ҳаммасини батафсил ҳикоя қилиб бера қолай.

У ерда ўқувчиларнинг директори номига ёзган аризасига кўзим тушди. Аризани сўзма-сўз эслай олмасам-да, тахминан мазмунини шундай эди: "Эрта ухлашимиз лозимлиги учун, лицейимиз ётоқхонасида кеч соат 10 да электр токи ўчириб қўйлади. Бизга китоб ўқишимиз ва дарс тайёрлашимиз учун соат 12 гача электр токидан фойдаланишга рухсат беришингизни сўраймиз. ...хонада яшовчи ўқувчилар." Эътироф этиш керакки, бундай илмга ташналик кам учрайди. Ҳа, бу ерда ҳамма нарса бошқача, янги. Янги бино, янги ўқув

жиҳозлар, янги педагогик технологиялар, асосийси, янги иш услуби. 2000 йил 1 сентябрдан ишга туширилган мазкур академик лицейда 83 нафар ўқувчи тахсил олмақда. Уларга замонавий ишлар билан шуғулланувчи "Баркамол авлод" бўлими, тиллар, ижтимоий-гуманитар, аниқ фанлар, табиий фанлар, спорт-соғломлаштириш каби кафедраларга бўлинган ҳолда 21 нафар ўқитувчи таълим берапти.

—Бу даргоҳ илгари ҳам ўқув муассасаси бўлган,— дейди лицей директори Акрамжон ака Иминов. —Ўтган йилнинг март-август ойлари ичида бу ерда вилоят, туман ҳокимлигининг ёрдами билан 249,7 миллион сўмлик қайта таъмирлаш ишлари амалга оширилиб, бино замонавий, жаҳон андозаларига жавоб берадиган ҳолга келтирилди. Ҳозирги кунда академик лицей мақомига эга масканимизда турли клублар, ўқувчиларни олий ўқув юртларига тайёрловчи махсус курслар, баъзи ўқувчиларга улар қийналаётган фанлардан қўшимча билим бериш учун этюд дарслар, ўқувчиларнинг ўзини-ўзи бошқариш органи ташкил этилган. Лицейимиз билан "Устоз" республика жамғармаси, Сорос жамғ

Jarayon

армаси ва "Очиқ Жамият Институти", шунингдек, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи давлат органлари ўртасида кенг ҳамкорлик алоқалари йўлга қўйилган.

Мазкур академик лицейда эътиборимни тортган яна бир нарса ўқитувчилар ташаббуси билан тузилган махсус инновацион гуруҳ бўлди. Лицейдаги ўқув жараёнини янгилаш ташкил қилишни ўзининг асосий мақсади қилиб белгиланган бу гуруҳ янги педагогик технологияларни топиш ва жорий қилиш, ўқувчиларнинг билимларни ўзлаштириш даражасини рейтинг тизими асосида аниқлаш каби ишлар билан шуғулланади. Таъкидлаб ўтиш жоизки, гуруҳ олиб бораётган фаолият барча ўқувчиларни ўзига жалб қилмоқда. Яқинда ўрта махсус ва касб-хунар таълими муассасалари ўртасида бўлиб ўтган вилоят

пиода-сиди лицейнинг 6 нафар ўқувчиси биринчи ўринни эгаллади. Бу ютуқ ҳам лицейда олиб борилаётган таълимнинг ижобий самарасини ўзида акс эттиради. Лицейда спорт ишларига ҳам алоҳида аҳамият берилмоқда. Замонавий жиҳозланган спорт залида турли спорт клублари фаолият кўрсатапти. Хусусан, икки карра мамлакат чемпиони Машхур Райимжонов ўтказаятган каратэ-до ва кикбоксинг машғулоти кўпчилигининг эътиборини қозонган.

Айни пайтда мазкур ўқув даргоҳи ташаббуси билан лицейнинг ҳуқуқшунослик фани ўқитувчиси Оминахон Омонова муаллифлигида Давлат ва ҳуқуқ асослари фанидан республика миқёсидаги барча академик лицейлар учун мўлжалланган кўргазмалар қуроллар мажмуи тайёрланаётган бўлиб, унинг шу йил нашр этилиши кўзда тутилган. Шунинг алоҳида айтиб ўтиш керакки, Ўзбекистон халқ ўқитувчиси, вилоят депутати Оминахон Омонова "Конституцияни ўрганиш" курсини яратиш бўйича Президентимиз Фармонида мувофиқ тузилган ишчи гуруҳи, эксперт гуруҳи ва мазкур курс дарслигининг муаллифлар гуруҳи таркибидан ҳам ишламоқда.

Хулоса қилиб айтганда, давлатимиз томонидан таълим соҳасига сарфланаётган миллионлаб пуллар асло самарасиз кетмаётди. Андижон Қишлоқ хўжалиги институти қошидаги Куйганёр академик лицейда ҳақиқий МЕХНАТнинг гувоҳи бўлдим. Ва бу меҳнат келажақда ўз самарасини беришига ишондим.

Ботиржон ҒОФУРОВ,
"Маърифат" мухбири

МАҚТОВГА ЛОЙИҚ МАРКАЗ

Самарқанд шаҳридаги ёш техниклар маркази доимо болалар билан гавжум. Бу ерда ўғил болалар самолётсозлик, ракета, кемасозлик, фотосуратга тушириш, компьютерни ўрганиш тўғрисида ўз қизиқишларини асосида вақтларини мазмунли ўтказишса, қизлар каштачилик, гиламдўзлик, зардўзлик, тикувчилик ва юмшоқ ўйинчоқлар тикиш сирларини кунт билан ўрганишмоқда.

Шуниси эътиборга лойиқки, ёш техниклар маркази ўтган йиллар мобайнида республика миқёсида ўтказилган турли танловларда совринли ўринларни қўлга киритиб, республикада биринчи ўринни эгаллашга муваффақ бўлишди.

Марказда фото тўғарагига раҳбарлик қилаётган Умид Рашидов асли шу тўғараққа ўқувчилик йилларидаёқ қатнаб, суратга олиш ва уни ишлаш сирларини эгаллаган эди. Бугунги кунда у ўз тажрибасидан 25 нафар шогирдларини баҳраманд этмоқда.

Умид Рашидов ва тўғарақ аъзолари 1997, 1998, 1999 йилларда Тошкентда ўтказилган ёш кино-фото ҳаваскорлар фестивалида қатнашиб, 2-ўринни эгаллашди.

Уларнинг "Мустақил Ўзбекистон", "Мақтаб ҳаёти", манзара жанри ва эркин мавзудаги суратлари кўпчиликда қизиқиш уйғотди.

Бугунги кунда Умид 7 нафар шогирди билан март ойида Берлин шаҳрида ўтказиладиган "Odyssey of the Mind" ("Ижодкор болалар") фестивалига тайёргарлик кўрмоқда.

—Биз германиялик фотодизайнер Ролф Захс билан доимий, дўстона алоқада бўлиб турибмиз. У бизнинг фото тўғарагимизга ҳомийлик қилмоқда. Тўғарақ аъзоларининг бемалол ишлашлари учун зарур бўладиган барча плёнка ва қоғозларни Ролф Захс жўнатмоқда, — дейди У.Рашидов.

Умид Рашидов айни пайтда ёш техниклар маркази тарихига ва тўғарақ тарихига оид суратли китоб ёзиш устида иш олиб бормоқда.

Н.ШЕРБОЕВА,
«Ma'rifat»нинг махсус мухбири

Зарбдор туманидаги иқтидорли болалар лицейининг ташкил этилганидан буён беш йилга яқин вақт ўтибди. Тумандаги иқтидорли болаларнинг янада чуқурроқ таълим-тарбия олишларига шарт-шароит яратиш мақсадида "Олтин бошқоқ" болалар боғчасининг эски биносини мослаштириб ташкил этилган лицей, айтиш мумкинки, тўла ишончли оқламоқда. Ушбу билим даргоҳини ташкил этишда жонкуяр инсон, олий тоифали ўқитувчи, лицей директори Қайсар Ўроловнинг хиссаси катта бўлганлигини таъкидлаб ўтиш жоиз. Қайсар акадаги қайсарона ўжарлик бошланган бир ишни охирига етказмасдан қўймаслиқда намоён бўлди. Ва бу тиниб-тинчимас, ташаббускор инсон раҳбарлигида лицей қисқа вақт ичида нафақат туман ёки вилоятда, балки республика-

ри "Шуҳрат" медали, 2 нафари Президентимизнинг Фахрий ёрлиғи, 4 нафари "Ўзбекистон Республикаси халқ таълими аълочилиги", 1 нафари "Маърифат машъали" кўрак нишони соҳибларидир.

Ўқитувчи жамият маънавиятининг зиёбони, илму фан гулшанининг боғбони. Шунинг учун инсон боласи ҳар қадамда муаллимни хотирлайди, турмуш чорраҳаларида унинг сабоқларига суянади, номини ифтихор билан тилга олади, ҳурмати-ни бажо келтиради.

Лицейда шундай ўқитувчилар борки, жамоа ҳақли равишда улар билан фахрланади.

Математика ўқитувчиси Асадулло Бойтемиров, биология ўқитувчиси Турғун Норбўтаев, физика ўқитувчиси Асатилло Файзуллаев, та-

ИШОНЧНИ ОҚЛАГАН ДАРГОҲ

да ном қозониб улгурди.

Ҳар йили лицей ўқувчилари умумтаълим фанлари бўйича туман ва вилоят олимпиадаларида ғолибликни қўлга киритиб, республика босқичида фаол иштирок этадилар. Битирувчиларнинг олий ўқув юртларига кириш кўрсаткичлари ҳам юқори даражада. Масалан, лицей ташкил этилгандан буён, унинг бирорта битирувчиси йўқки, кўчада бекор қолган бўлса. Ўтган вақт мобайнида лицейни тамомлаган 162 нафар ўқувчининг 137 нафари турли таълим даргоҳларида ўқишни давом эттиришмоқда. Қолган 25 нафари эса ишлаб чиқариш жараёнида.

Айни пайтда иқтидорли болалар лицейида ижтимоий-иқтисодий, табиий фанлар ҳамда алоҳида фанлар, математика, инглиз тили йўналишида 8 та синф фаолият кўрсатмоқда.

Лицейга ўқувчилар тест синовлари асосида қабул қилинади.

Ўқитувчилардан 8 нафари олий, 2 нафари биринчи, 6 нафари иккинчи, 5 нафари мутахассис тоифалилардир. Шунингдек, улардан 1 нафа-

рих ўқитувчиси Асадулло Ғадоев, кимё ўқитувчиси Муҳаммад Шамситдинов, инглиз тили ўқитувчиси Шоҳида Йўлдошева, она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси Гулсара Эралиева ҳамда рус тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Норбуви Туратовалар шулар жумласидандир.

Туман ҳокимлиги, туман халқ таълими бўлими лицей фаолиятига яқиндан ёрдам бериб келмоқда.

Туман солиқ инспекцияси лицейга ҳомий, ташкилот раҳбари эса лицейга бош директор этиб белгиланган.

Лицей ўқитувчиларининг аксарият қисми туман халқ таълими бўлимидаги фанлар бўйича услубий бирлашмаларнинг раислари ҳамдир. Лицей ўқитувчилари фанлар бўйича услубий тавсиялар тайёрлаб мактабларга амалий ёрдам кўрсатмоқдалар.

Бир сўз билан айтганда, ўқитишнинг янги технологияларини жорий этиб, таълим бериш сифатини ошириш лицей жамоасининг бош мақсадига айланган.

И.БҮРИБОЕВ

БОЛАЛАР УЧУН "НУРЛИ КЕЛАЖАК"

1993 йилнинг сентябрь ойидан чоп этилиб келаётган, бугунги кунда Фарғона вилояти педагог ходимларининг сеvimли наشريга айланган "Устоз" газетаси тахририяти 1996 йил февралдан ўқувчилар учун мўлжалланган "Нурли келажақ" кўшсаҳифасини илова тарзида чиқара бошлаган эди. Илова саҳифаларида вилоятдаги мактаб ўқувчилари ҳаётидан лавҳалар, ижодкор ўқувчиларнинг шеър ва ҳикоялари, ўқувчиларбоп қизиқарли мақолалар бериб борилди. Айниқса, "Эркин фикр" рукни остида уюштирилган саҳифалар "Нурли келажақ"нинг ўқувчиларида катта қизиқиш уйғотди.

Ўқувчи муштарийларнинг таклифларига асосан "Нурли келажақ" янги аср бўсағасида, яъни шу йилнинг январь ойидан бошлаб ойда икки маротаба мустақил нашр сифатида чоп этила бошлади. Унинг бугунги кунда 3700 дан зиёд нусхаси ёш муштарийлар қўлига етиб бормоқда.

Газета саҳифаларида "Буюк аждодларимиз ҳаёти ва ижоди", "Мустақил юрт фарзандиман", "Ғаройиб оламга саёҳат", "Ўзбекистонлик спорт чемпионолари" каби рукнлар остида мақолалар, шунингдек, ижодкор ўқувчилар ижодидан намуналар, турли мавзудаги лавҳалар ёритиб борилаётган.

— "Нурли келажақ" ҳозирданок мустақил газета сифатида мактаб ўқувчиларининг дўсти ва сирдошига айланиб бормоқда, — дейди "Устоз"

ли келажақ" янги аср бўсағасида, яъни шу йилнинг январь ойидан бошлаб ойда икки маротаба мустақил нашр сифатида чоп этила бошлади. Унинг бугунги кунда 3700 дан зиёд нусхаси ёш муштарийлар қўлига етиб бормоқда.

Газета саҳифаларида "Буюк аждодларимиз ҳаёти ва ижоди", "Мустақил юрт фарзандиман", "Ғаройиб оламга саёҳат", "Ўзбекистонлик спорт чемпионолари" каби рукнлар остида мақолалар, шунингдек, ижодкор ўқувчилар ижодидан намуналар, турли мавзудаги лавҳалар ёритиб борилаётган.

— "Нурли келажақ" ҳозирданок мустақил газета сифатида мактаб ўқувчиларининг дўсти ва сирдошига айланиб бормоқда, — дейди "Устоз"

газетаси бош муҳаррири Б.Шокиров. — Бунини ўқувчилардан келаётган хат ва хабарлар, фикр ва мулоҳазалар ҳам исботламоқда. Ўқувчилар таклифларидан келиб чиқиб, келажақда "Менга сўз беринг", "Бизнинг синф", "Сирдош" каби рукнлар очиш режасини тузиб қўйдик. Биз келажақда ушбу нашр ўқувчиларининг ҳақиқий минбари бўлиб қолишига умид боғлаганмиз.

Ҳа, "Нурли келажақ" келажақда ўқувчиларининг сеvimли газетаси бўлибгина қолмай, уларга хур ва эркин фикр билдира олиш қобилиятини ҳам ўргатадиган устоз бўлиб қолишида оқ йўл тилаймиз.

Акрамжон ТУРСУНАЛИЕВ

Устоз сабоқлари

O'zbekiston Respublikasi mustaqilligining 10 yilligi oldidan

Энгимиздаги кийим-кечаклар матоларининг тўқилиши ва уларни моделлаштириш жараёни қандай кечиши, тайёр ҳолга келтириш ҳақидаги тушунчаларимиз умумий. Ана шу соҳага, умуман олганда мамлакатимиз енгил саноати учун мутахассис кадрларни тайёрлаб бераётган Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти бу йил ўзининг 70 йиллигини қарши олаётир.

Бу галги саҳифамизда мазкур таълим даргоҳига тааллуқли ютуқлар ҳақида ҳикоя қилинади.

Omad

ЖАНОБ
ХОЖИМЕНИНГ
САХОВАТИ

Хожиме — япониялик тadbirkor ва у жуда катта сармояга эга. Кўп йиллар муқаддам Ўзбекистонда бўлган бу жаноб институтимизга ҳам қадам ранжида этган экан. Рейтинг кўрсаткичи юқори талабаларга Хожименин ўз маблаг ҳисобидан стипендия тайинлаши ҳақидаги таклифи мана кўп йилдан бери ўз ижросини топиб келмоқда. 2000-2001 ўқув йилида бу стипендияга лойиқ деб топилган икки нафар талабадан бири мен эдим. Ҳар ўқув йилида Хожиме стипендияси совриндорлари янгиланади. Даъвогарга қўйиладиган талаб: унинг таълим олиш соҳасидаги кўрсаткичлари фақат "аъло" бўлиши ва иқтидорини намоён этиши керак. Институтимизда ҳар бир талабанин ана шундай марраларни эгаллай олиши учун тўла-тўқис шароит бор. Кутубхона, спорт мажмуаси, электрон почта, интернет ва ҳоказо. Талабадан талаб қилинадигани ўқиш, уқиш ва изланиш. Зеро, бунга ҳозир ҳафсала қилмаган талаба кейинчалик афсусланади.

Нодир ГАНИЖОНОВ,
механика-технология факультети
4-курс талабаси

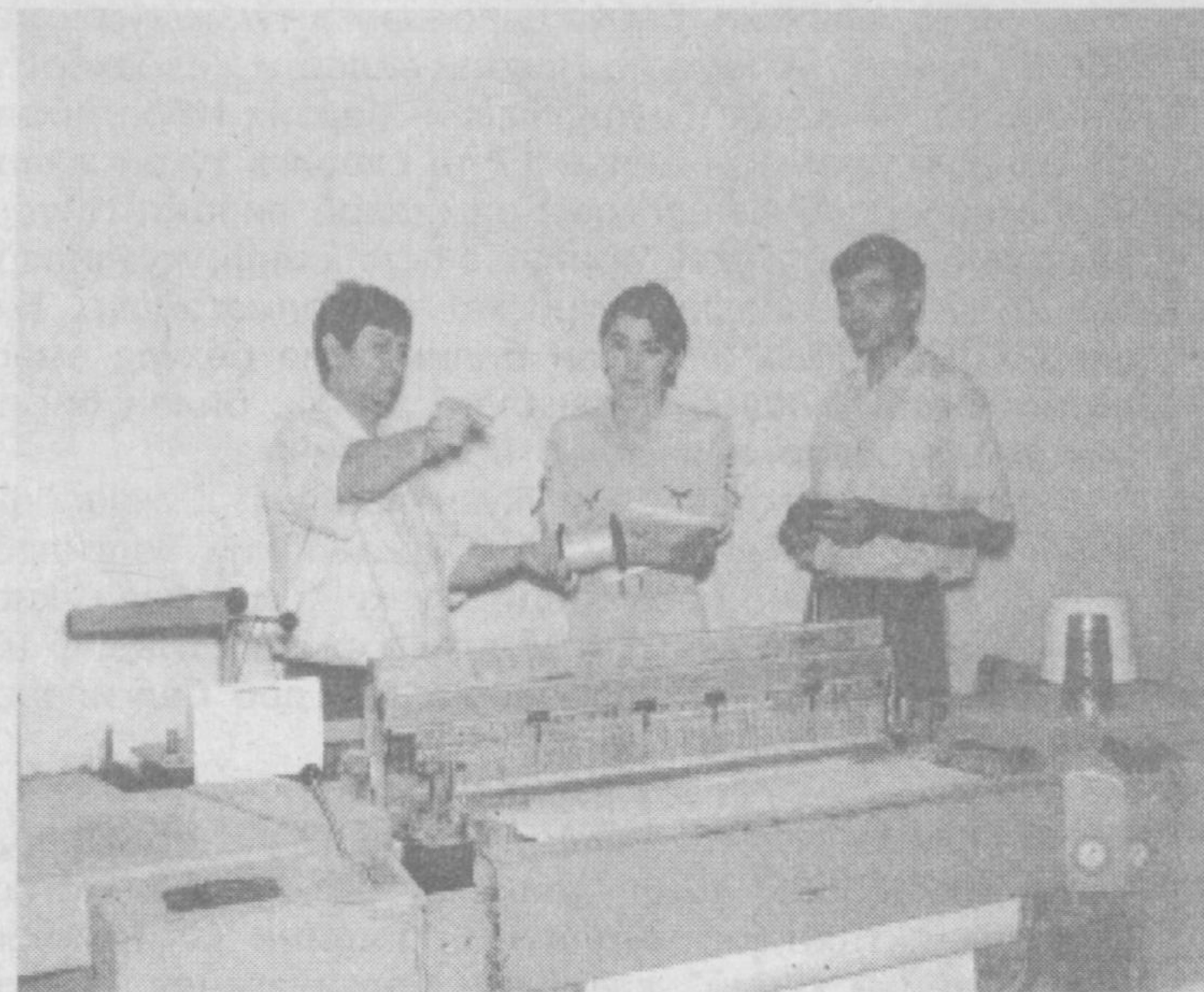
Бозор иқтисодиёти шароитида таълимни ислоҳ қилишнинг ўзига хос қирралари мавжуд. "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"ни амалга оширишда ўзаро манфаатли ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш, узлуксиз таълим тизимига хорижий сармояларни олиб киришнинг аҳамияти катта. Ўзбекистон мустақиллиги йилларида Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти халқаро доирада ўз ўрни, обрў-эътиборига эга бўлди. Булар дунёнинг бошқа мамлакатларига чиқиш ва хорижлик ҳамкорларнинг институтга ташриф буюришида ўз аксини топиб бораётир. Унинг Халқаро тўқимачилар академиясига, Халқаро полиграфия ўқув юртлари Ассоциациясига, Халқаро "Ипак" ассоциациясига аъзо бўлишида ҳам ана шу мақсад кўзда тутилган.

Ҳар йили профессор-ўқитувчилар, аспирант ва талабалар Германия, Бельгия, Греция, Россия каби давлатларнинг тегишли олий ўқув юртларида стажировкада бўлиб, таълим ва ишлаб чиқаришнинг бир-бирига боғлиқ жиҳатларини ўрганиб қайтишади. Кейинги йилларда бундай имкониятга 126 нафар талаба ва ўқитувчилар эга бўлишди. Шунинг таъкидлаш керакки, талабаларнинг хорижий давлат ўқув марказларига юборилишида уларнинг чет тилларини мукаммал билиши ҳисобга олинади.

Институтда халқаро анжуман ва семинарларнинг ўтказилишига аввалдан ҳозирлик кўрилади. Кейинги беш йил давомида халқаро миқёсдаги анжуманларнинг 12 таси ўтказилди. Уларда хорижий олий ўқув юртлари профессорлари, дунё миқёсида тан олинган олимлар, дипломатия хизмати, Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган хорижий фирмалар ва

киллари иштирок этишмоқда. "Буюк ипак йўли" (1996 й.), "Шарқ либослари — диний эрлар ижодининг манбаи" (1998 й.) мавзусига бағишланган анжуманларда институтни битираётган диний эрлар томонидан яратилган либослар кўргазмаси ташкил қилинди.

Институтга ҳар йили 10-15 та хорижий делегация вакиллари ташриф буюришади. Улар таркибида тўқимачилик технологияси соҳасидаги таниқли профессорларни учратиш мумкин. Улар иштирокида 1999-2000 ўқув йилларида институт талабаларига 187 марта ўқув маш-

ХАЛҚАРО
ДОИРАДАГИ ОБРЎ

ғулотлари уюштирилди. Тўқимачилик корхоналарини автоматлаштириш, уларда иш самарадорлигини ошириш, бошқарув сифатини такомиллаштириш, халқаро менежмент, полиграфия ишлаб чиқариш технологияси ҳақидаги бу мавзулар қизиқарлилиги билан талабаларга маъқул келди. "Бошқарув сифатининг асосий концепциялари" (П.Кил Кенс, Бельгия), "Тўқимачилик ишлаб чиқаришида янги технологиялар" (А.Пеппас, Греция), "Маҳсулот ривожини" (Ван де Велде Катлин, Бельгия) каби мавзулардаги бу маърузалар ўзбек тилига ўгирилиб, таълим жараёнида фойдаланилмоқда. Ўз навбатида институт ректори, профессор Ҳ.Алимованин Сичуан енгил саноат ва кимё технологияси институтида, Р.Маҳкамовнинг Техас университетида, М.Муқимов, Ш.Икромовларнинг Перей техноло-

гия институтида, Д.Акбаровнинг Гент университетида ўқиган туркум маърузалари уларда катта таассурот уйғотди. Бундан ташқари, профессор-ўқитувчилар хорижий давлатлардаги нашрларда илмий мақолаларини эълон қилишяпти. Кейинги йилларда эълон қилинган бундай мақолалар 58 та бўлиб, улар эсдалик сифатида муаллифларда сақланмоқда.

Олий ўқув юртлариаро алоқаларнинг мустаҳкам илдиз отиши яна бир жабҳада ўз ўрнини топган. Институт илмий кенгаши таркибига Германия, Бельгия, Греция, Россия давлатлари олий ўқув юртлари вакиллари киритилган бўлиб, бу таълим соҳасидаги алоқаларнинг янада илдиз отишига ёрдам берапти.

Табиики, дунё мамлакатларига чиқиш институтга чет эл сармояларининг кириб ке-

лишига замин яратмоқда. 1995 йилдан бери 258 минг АҚШ долларига ўқув базасини мустаҳкамлаш учун турли жиҳоз ва воситалар харид қилинди.

Ўзбекистон ва Япония ҳукуматлари ўртасидаги битимга мувофиқ, 440 миллион Япония иени Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтига бегараз ёрдам сифатида бериладиган бўлди. Бунга энг замонавий русумдаги ўқув жиҳозлари сотиб олиш режалаштирилмоқда. Жиҳозлаш икки босқичда амалга оширилади. Ўзбекистон мустақиллигининг 10 йиллиги кунинида ва 2002 йилнинг бошида. Яқин вақт ичида, яъни 6-24 апрель кунлари "JICA" жамғармасининг техника департаменти вакиллари институтга келиб, ўқув-техник воситаларини жойлаштириш шарт-шароити билан танишадилар.

Ҳар бир таълим муассасасида ўзига хос муҳит ҳукмрон. Бугунги кунда тўқимачилик ва енгил саноат институтининг халқаро доирада ўз ўрнини эгаллашига қатъий интилиши, бу даргоҳ тараққиётининг кафолатидир.

Ixtiro

МАТО ТАНЛАМАЙДИГАН МАШИНА

Инсоният яратган ихтироларнинг мақсад-муддаоси унинг ҳаётида учраётган қийинчиликларни бартаф этиш, яшаш, ишлаш тарзини яхшилашга қаратилади. Ҳозирга қадар минглаб ихтиролар яратилган. Хусусан, тўқимачилик корхоналарида ишлаётган дастгоҳлар ҳам инсон ақлий заковатининг маҳсули ҳисобланади.

Бутунжаҳон ақлий мулк ташкилотига аъзо бўлган Ўзбекистонда ҳам кўплаб ихтиро ва кашфиётлар яратилаётир. Шундай ихтиролардан бири икки илми занжирли чок берувчи тикув машинаси моделидир. Бу дастгоҳ лойиҳаси устидаги узок йиллик изланишларим 1994 йилга қадар давом

этди. "Тоштўқимачи" заводида олиб борган тажрибаларим ўз маҳсулини берди. Ўша йили ФТДҚ қошидаги патент идораси томонидан тан олинган бу ихтиро Швейцария, Американинг Кўшма Штатларида дигини ўтган инновация ойда кув маҳсули дунё миқёсидаги патент берилди.

Бу тикув машинаси тузилишининг оддийлиги, ҳар хил турдаги (қаттиқ, юмшоқ) материалларни мустаҳкам чоклаши, юқори даражадаги эластик чок олини-

ши билан амалдаги дастгоҳлардан фарқланади. У 6 та ишчи органига эга: чалиштиригич, илгак, пастки ипни турттич, тепа ипни турттич, пастки ипни турттич, материал сургич.

Бу тикув машинаси ишлаб чиқариш қувватини оширишини хорижлик мутахассислар алоҳида таъкидлашмоқда. Ҳозирда уни ишлаб чиқариш технологиясига эга компанияларга таклифимизни айтаяпмиз. Умид қиламанки, икки илми занжирли чок берувчи тикув машинасининг бу хили ишлаб чиқаришда ўзини том маънода оқлайди.

Зарифжон ТОЖИБОВ,
ўқув бўлими бошлиғи
муовини

Abituriyent — 2001

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтига қабул жараёнининг ўтган йилги натижалари қуйидаги жадвалда кўрсатилган

Код	Таълим йўналишлари	Фанлар(балл)	Қабул режаси		Аризалар сонини	Ўтиш бали	
			гр.	ш		гр.	ш
1001	Математика	Ўзбек тили (1,1) Математика (3,1)	75	90	426	97,3	76,6
1003	Кимёвий технология	Ўзбек тили (1,1) Биология (2,1) Кимё (3,1)	18	22	129	88,8	71,2
1016	Иқтисодиёт	Ўзбек тили (1,1) Чет тили (2,1) Математика (3,1)	25	32	176	151	104,8
1040	Иссиқлик энергетикаси	Ўзбек тили (1,1) Математика (3,1) Физика (2,1)	30	38	195	88,9	71,2
1041	Автоматлаштириш ва бошқарув	Ўзбек тили (1,1) Математика (3,1) Физика (2,1)	7	10	60	116	75,6
1042	Касбга ўргатиш (техника йўналиши бўйича)	Ўзбек тили (1,1) Математика (3,1) Физика (2,1)	25	34	142	85,6	66,7
1056	Ер усти транспорт тизимлари	Ўзбек тили (1,1) Математика (3,1) Физика (2,1)	15	15	86	88,8	71,8

Хурматли устоз ва шогирдлар! Газетамизнинг 27 январь сониди берилган тестларга сизлардан кўплаб жавоб мактублари, айти вақтда тест топшириқлари ҳам олди. Афсуски, барча саволларга тўлиқ тўғри жавоб берганлар учрамади. Навоий вилояти Навбахор туманидаги 14-мактаб муаллимаси Марзия Ибрагимова 11-синф ўқувчилари билан 17 та саволга тўғри жавоб йўллаганлар. Айти вақтда Қашқадарё вилояти Муборак туманидаги 5-мактабнинг 11-“А” синф ўқувчилари ҳам 3 тагина саволни тўғри ҳал эта олмаганлар. Биз уларга “мактабда олаётган билимингиз беҳуда эмаслигига амин бўлди, баракалла” дейиш билан бирга, айрим жавобларни изоҳлаб бермоқчимиз.

5-тестда қашқадарёлик ўқувчиларимиз С жавобни, яъни “Шум бола”даги домла (С) жавобини белгиладилар. Тўғри жавоб эса Е эди. Чунки “Шум бола” қиссасидаги домланинг исми Мулламуҳаммад Шариф (В) бўлгани учун В ва С жавоблар тўғри деб белгиланса мақсадга мувофиқ бўларди.

7-тест қуйидагича эди:

Омон нима учун ўзидан кетиб қолди? Жавоб йўлловчилар Е жавобни, яъни “ўликнинг оёқ-қўллари устига ёпилган ятакни қимирлатиб, бошини кўтармоқчи бўлаётганини кўриб” жавобини белгилаганлар. Тўғри жавоб эса — В: “ўлик бошини кўтармоқчи бўлаётганини кўриб” эди. Мажмуанинг 200-бетини синчиклаб ўқисангиз, тўғри жавоб топардингиз. Оёқлари қимирламагани ҳолда бетига ёпилган ятакни қимирлатиб деб ёзилган. Дарҳақиқат, ўликнинг оёқ-қўллари ятакни қимирлатмайди, фақат ятакни унинг тагидаги мушук ўликнинг бурнини кемириб қимирлатарди, холос.

10-тестда оломон нима учун Шум болани тошбўрон қилиб ўлдирмади деб сўралган эди. Навбахорлик ўқувчилар тутқаноқ касали бор деб йўлаганлари учун (А)

деб белгиладилар. Тўғри жавобни эса қашқадарёлик ўқувчилар топибдилар, яъни Ашур қассобнинг йўқолган ўғли деб йўлаганлари учун (В) жавоби белгиланиши лозим.

18-тестни эса навоийлик ўқувчилар (Д) тўғри белгилаганлар, қашқадарёлик ўқувчилар эса Е деб нотўғри топибдилар: Хуринисо боғча мудираси бўлиб, Қаландаровнинг хотини эди. Кифоятхон эса Эшоннинг хотини эди. **12-тест** ҳам нотўғри ҳал этилган. А.Қаҳҳор ижтимоий ва адабий, деворий “Адиб” журнали чиқарар эди деб она тили муаллимини (В) ва Муҳаммаджон домла Холиқийни (С) назарда тутган эди. Навоийлик ўқувчилар бу тестни Е, В ва С жавоблар тўғри деб белгилаганлар, аммо қашқадарёлик ўқувчилар адиб Фитратни (Е) деб нотўғри ҳал этибдилар. Фитратни адиб, драматург, шоир деймиз, лекин у “Адиб” журналини чиқармаган. Дарсликни синчиклаб ўқисалар, А.Қаҳҳорнинг она тили муаллими Муҳаммаджон Холиқий бўлганини билиб олардилар.

Яккабоғ тумани Асқар Холмуродов номидаги 1-мактаб ўқитувчиси Олим Эргашев: “Маърифат” рўзномасининг 27 январь сонининг 8-саҳифасида берилган тест бизга маъкул бўлди, дарслар жараёнида фойдаланмоқдамиз, бу ҳол ўқитувчиларимизнинг қувончига қувонч кўшди”, деб ёзиб бизга 25 та тест йўллабди. Бу тестларда 3 тадан жавоб берилган, тест шартига кўра жавоблар 5 тадан бўлиб, А, В, С, Д, Е тарзида белгиланиши лозим.

Биз навбатдаги тест топшириқларини бир оз осонроқ туздик. Ҳ.Олимжон ва О.Ёқубов ижоди ҳақидаги ушбу тестларга ҳам жавоб кутамиз ва ўйлаймизки, бу гал, албатта, ғолиблар бўлади.

Маҳмуда ВАЛИЕВА,

Юнусобод туманидаги 274-мактаб ўқитувчиси

Ҳ.ОЛИМЖОН ИЖОДИ ЮЗАСИДАН 11-СИНФЛАР УЧУН ТЕСТ ТОПШИРИҚЛАРИ

(Оралиқ назорат учун)

1. Жавоблардан қайси бирида “Учқун” кўлэзма журналида ва “Ёш куч” деворий газетасида дастлабки шеърий машқлари эълон қилинган шоир номи берилган?

- А. Абдулла Орипов
- В. Фафур Фулом
- С. Эркин Воҳидов
- Е. Ҳамид Олимжон

2. Қайси қаторда Ҳ.Олимжоннинг шеърий тўпламлари номи берилган?

- А. “Дарё кечаси”, “Ўлка”, “Бахт”
- В. “Ойгул ва Бахтиёр”, “Кўклам”, “Тонг шабадаси”
- С. “Тонг шабадаси”, “Олов сочлар”, “Кўклам”
- Д. “Шеърлар”, “Ойгул ва Бахтиёр”, “Тонг шабадаси”
- Е. В ва Д жавоблар тўғри

3. Қайси жавобда Боту, Рамзий, Олтой каби шоирларга лаънат тошлари ёғдирилган дoston номи берилган?

- А. “Ўлим ёвга!”
- В. “Нима бизга Америка!”
- С. “Абадият ва умр”
- Д. “Аҳволимиз”
- Е. “Шоирлик”

4. Қайси жавобдаги шеърий мисра халқ оғзаки ижодидан олинган?

- А. “Мана сенга олам-олам гул”
- В. “Оппоқ қордир тоғларнинг боши”
- С. “Шодлик ва бахт куйини чалдим”
- Д. Сенинг қонларингдан ўсар қизил гул”
- Е. “Хазон қилмас Зайнабни замон”

5. “Зайнаб ва Омон” достонида Зайнабнинг ғамгин ҳолини англатадиган сўнгги мисра қайси жавобда берилган?

- А. “Ярим карахт, мудрар ярим оч”
- В. “Кун кечирар, ишлар тинмайин”

ТЕСТ ТАЛАБИ — СИНЧКОВАЛИК

- С. “Эртаю кеч эшик шипирар”
- Д. “Усти боши йиртиқ-яланғоч”
- Е. “Қайғу тўла овози майин”

6. Таажжубда тишлаб... , Билмасдилар қилар ишларин.

Қайси жавобда “Зайнаб ва Омон” достонидан олинган парчадан туширилган тўлдирувчи берилган?

- А. тилларин
- В. тишларин
- С. борларин
- Д. тилини
- Е. қўлларин

7. Қайси жавобда Зайнабга ҳеч кими йўқлигини айтиб сирини очган персонаж номи келтирилган?

- А. Анор хола
- В. Собир
- С. Хизматкор аёл
- Д. Оқсоч кампир
- Е. Асранди қиз эканлигини ўзи биларди

8. Бир ажойиб мардлик бор эди,

Бир жасурлик унга ёр эди. Шоир ушбу мисраларда ким ва нима ҳақда сўзлапти?

- А. Хурининг дўстни тушунишдаги фазилатларида
- В. Собирнинг Зайнаб изтиробларини тушунишида
- С. Омоннинг ўзини тутишларида
- Д. Собирнинг хатти-ҳаракатларида
- Е. Зайнабнинг юриш-туришларида

9. “Зайнаб ва Омон” достонида тилга олинган дарё номи қайси жавобда берилган?

- А. Амударё
- В. Сирдарё
- С. Зарафшон
- Д. Норин
- Е. А ва С жавоблар тўғри

10. Юрт бошига зулм босганда,

Офат билан ўлим босганда — ота-онаси, қондош-қариндошлари қириб кетган қахрамон номи қайси жавобда келтирилган?

- А. Анор хола
- В. Зайнаб
- С. Омон
- Д. Собир
- Е. Бошқа воқеа бўлган

**ОДИЛ ЁҚУБОВ ИЖОДИ
ЮЗАСИДАН 11-СИНФЛАР
УЧУН ТЕСТ САВОЛЛАРИ**

1. Қайси жавобда О.Ёқубовнинг адабиёт муаллими номи ва унинг биринчи адабиёт дарсида ёддан ўқиган асари номи келтирилган?

- А. Сулаймон ака Амиров, “Кавказ асири”
- В. Маматамин Маҳмудов, “Кавказ асири”
- С. Маматамин Маҳмудов, “Ўтган кунлар”дан парча
- Д. Муҳаммадамин Маҳмудов, “Кавказ асири”
- Е. В ва Д жавоблари тўғри

2. Одил Ёқубовнинг илк қиссаси “Тенгдошлар” қайси газета ёки журналда чоп этилди?

- А. “Шарқ юлдузи” журналида
- В. “Литературная газета”да
- С. “Ўзбекистон адабиёти ва санъати”да
- Д. “Ленин учкуни”да
- Е. А ва Д жавоблар тўғри

Darsingizga qo'shimcha

3. О.Ёқубовнинг “Улуғбек хазинаси” романи юзасидан қайси ёзувчидан мактуб олгани қайси қаторда берилган?

А. Тошкентдан, Абдулла Қаҳҳордан

В. “Правда” газетаси муҳбиридан

С. Тошкентдан, Озод Шарафиддиновдан

Д. Фрунзедан, Чингиз Айтматовдан

Е. А ва С жавоб тўғри

4. Одил Ёқубов қиссалари берилган қаторни аниқланг?

А. “Қанот жуфт бўлади”, “Муқаддас”, “Эр бошига иш тушса”

В. “Матлуба”, “Муқаддас”, “Бир фелъетон қиссаси”

С. “Диёнат”, “Муқаддас”, “Матлуба”

Д. “Муқаддас”, “Тенгдошлар”, “Эр бошига иш тушса”

Е. “Диёнат”, “Муқаддас”, “Тилла узук”

5. Абдуллатиф кимнинг шеърдан даҳшатга тушгани қайси жавобда берилган?

- А. Жомийнинг
- В. Навоийнинг
- С. Низомийнинг
- Д. Даҳшатга тушмайди
- Е. А ва В жавоблар тўғри

6. Абдуллатиф тахтга ўтирганида қайси ой эди?

- А. Шаъбон ойи
- В. Сафар ойи
- С. Далв ойи
- Д. Раббиул-аввал
- Е. Асад ойи

7. Тиллабиби кимнинг сеvimли, суюкли энаси эди?

- А. Улуғбекнинг
- В. Али Қушчининг
- С. Мавлоно Муҳиддиннинг
- Д. Абдуллатифнинг
- Е. Мирам Чалабийнинг

8. Ким ёшлигида Низомийнинг мусикадай тиниқ шеърларини, ривоятлари ва дostonларини кўп муталаа қилган эди?

- А. Мирзо Улуғбек
- В. Али Қушчи
- С. Шаҳзода Абдуллатиф
- Д. Амир Темур
- Е. Бу ҳақда романда ёзилмаган

9. Одил Ёқубовнинг “Улуғбек хазинаси” романида қайси нақл ўз ифодасини топган?

А. Падаркуш, тожу тахт олти ой

В. Боболар мероси — бебаҳо хазина

С. Устоз васиятини бажариш — муқаддас бурч

Д. Тож-тахт — бебаҳо, маънавий хазина безавол

Е. Падаркуш жазосиз қолмайди

10. Улуғбек ҳақидаги асарлар қайси қаторда берилган?

А. “Улуғбек хазинаси”, “Соҳибқирон набираси”

В. “Улуғбек хазинаси”, “Авлодлар доғони”

С. “Улуғбек хазинаси”, “Мирзо Улуғбек”

Д. А ва В жавоблар тўғри

Е. А ва С жавоблар тўғри

Тузувчи
Маҳмуда ВАЛИЕВА

Yan Raynis latish adabiyotining eng katta namoyondalaridan biri, otashin vatanparvar va dohiy san'at-kordir. U latish adabiyotining obro'yi va dovrug'ini butun jahonga taratdi, bashariyat aro Latviya hayotiga qiziqish uyg'otdi, hamma millatlarni latish xalqining orzu-armonlariga sherik va hamdard qildi.

Yan Raynis (Pliyekshan) 1865 yilda Latviyaning Varslavan degan qishlog'ida tug'ildi. Otasi Krishyan Pliyekshaning juda katta yerlari bor edi va u yerlarda turli millat vakillari qirolik qilardilar. Yan ular bilan gaplashib yurib, bolaligidayoq ruscha, beloruscha, litvacha va olmoncha gaplashishni hamda o'qishni o'rganib olgan edi. Onasi Darta Pliyekshan unga ko'p allalar aytgandi, yuzlab xalq qo'shiqlarini bilardi. Yan maktabda o'qib yurganida ko'plab xalq qo'shiqlarini undan yozib olgan edi.

QUYOSHNI YODDA TUT!

Yan 1884 yillarda Riga shahridagi gimnaziyada o'qidi. O'sha kezlarda qadimgi yunon mualliflaridan tortib, jahonning hozirgi shoirlarigacha barcha ijodkorlarning eng sara, nodir asarlari bilan tanishdi, o'qidi, o'zlashtirdi va haqiqiy adabiyotning yo'nalishlari qanday bo'lishini o'rgandi.

1884-1888-yillarda Yan Raynis Peterburg universitetining huquqshunoslik fakultetida o'qidi. Pushkin, Lermontov, Gogol, Gertsen va boshqa rus taraqqiyparvar shoir va yozuvchilarining asarlarini mutolaa qildi. O'sha payt universitet talabalarining

ruhiyatida o'z tuzumlariga qattiq qarshilik, isyonkorlik bor edi. Raynis ham shu ruhda yashadi. Universitetni bitirgach Latviyaga qaytib, Vilan viloyati sudida ishladi. 1891 yilda adliya sohasida fan nomzodi bo'ldi. 91-95-yillarda "Diyenas lapa", ya'ni "Kundalik varaqa" nomli gazeta chiqarib, unga rahbarlik qildi. Bu demokratik ruhda gazeta edi. Yan Raynis shu yillari xalq qo'shiqlari yo'lida yozilgan birinchi to'plamini e'lon qildi. 1892 yilda Latviyada o'z yurtlarini ozod va obod ko'rishni istayotgan yoshlar "Yangi

va butun Latviyada ovoza bo'ldi. To'plamdagi she"rlar ijtimoiy-siyosiy adolatsizliklar to'g'risida bong urayotgan edi. Shu yillarda yana "Olov va tun" degan bir sahna asari, "Yarim xayolparast" degan komediya yozdi. Maqolalari bilan ijtimoiy adolat uchun qattiq kurashdi. Ammo u o'z vatanida erkin ijod qila olmadi va oilasi bilan Shveytsariyaga ko'chib ketishga majbur bo'ldi, u yerda 15 yil yashab qoldi. Bu yillarda "Sokin kitob", "Ularni unutib bo'lmaydi", "Voqeaning oxiri va boshi" nomli she"riy to'plamlarini e'lon qildi.

suradi. Xalq og'zaki ijodi yo'llarida yozilgan "Esaqol, shamoljon" pesasi el-yurt saodatidan bahs yuritadi. "Yusuf va uning og'alari" fojeasida latish xalqining tarqoqligi, bir-birini qo'llash o'rniga yiqitish uchun urinishlar va bu xalq boshiga bitgan balo ekanligi borasida fikr yuritib, muhabbat va nafrat, kechiruvchanlik va qasos muam-molariga oid kechinmalarini ifoda etadi.

1920 yilda Yan Raynis vataniga qaytadi va yana o'nlaracha kitoblarini nashr ettiradi. Yan Raynis 1929 yil 12 sentyabrda vafot etdi. Hayotining oxirigacha Latviyada o'zi istaganday hayotni ko'rishga muyassar bo'lmadi.

Yan Raynis butun ijodi davomida hech qachon bolalarni, o'smirlar va yoshlarni e'tibordan chetda tutmadi. Yosh avlod uchun "Oltin tulpor" ertak-p'esasidan tashqari "Pashshalar poshshosi", "It va mushuk" kabi sahna asarlari yozdi. "Kumushsimon nur", "Oyning qizi", "Oltin elakcha", "Gullarga chulg'angan deraza", "Lolitening qo'g'irc-hog'i" singari qator to'plamlari e'lon qilingan. Yan Raynisning butun adabiy merosi esa, 1925-31-yillarda latish tilida 11 jild qilib, 1947-51-yillarda 14 jild qilib chiqarildi. Raynisning ijodi o'zbeklarga ham notanish emas. Uning "Oltin tulpor" asari shoir Jamol Kamol tomonidan tarjima qilingan va 1978 yilda Yosh tomoshabinlar teatrida sahnalashtirilgan, 1989 yilda "Yulduzcha" nashriyoti tomonidan nashr etilgan.

YAN RAYNIS

YOSHLARGA

Yoshlar kuchli, qudratli,
Mardu maydon bo'lishsin.
Qaynashini ko'rganlar
Toza hayron qolishsin.

Kurash maydonlarida
Mash'alday jazm etsinlar,
Qo'rqqoqlar ham ortidan
Shart ergashib ketsinlar.

Tarqatishsin haq so'zni
Uylarga, ko'chalarga.
So'zlari alangaday
Nur sochsin kechalarga.

Mudrab yotgan ko'zlarning
O'chirsin mudrog'ini,
To'qilgan yolg'onlarning
Ko'rsatsin aldolg'ini.

Kurashlarga otilsin
Bayroqni hilpiratib,
Janglarga boshlab ketsin
Haq yo'llarni ko'rsatib.

DENGIZ YIG'ILARI

Men dengizning guvillashini
O'yga cho'mib tinglayman doim.
Bosh urar u tosh qirg'oqlarga
Ko'targuday qiyomat qoyim.

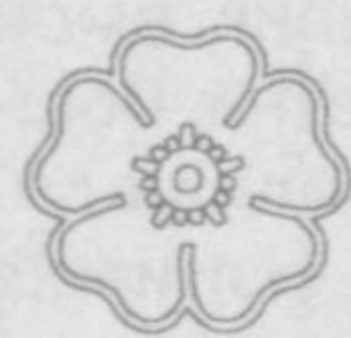
Qancha-qancha o'tsa-da yillar
Guvillashi tinmaydi aslo.
Nahotki, bu na'ra, ingroqlar
Bundan buyon tinmas mutlaqo.

SEN O'ZING

Baxtli hayot uchun ishla, yosh avlod,
Ikki bor kuchli bo'l, kurash va toblan!
Qudratli bo'laman desang umrbod,
Qudrat manba'in top mehnating bilan!

Ruhi qashshoqlarday, sen ham bir kuni
O'zingni sarflasang hoyu havasga
G'azablangan eling yanchadi seni.

Hushyor bo'lib qara baland pastga,
Yon, xalqqa madad ber, yog' bosmay
ko'zing —
Saodat eshigin ochgin sen o'zing.

BIRINCHI DARAKCHILAR

Qorda qoldi kunning oyog'i-boshi,
Ammo qushlar keldi bizning yerlarga.
Bahor kirar-kirmas, bahor quyoshi
Butun olamlarni ko'mdi nurlarga.

Biroq tez tinchidi jo'rovoz qushlar,
Shikastlab tindilar ularning sasi —
Bu chug'ur-chug'urlar, chahchah urishlar
Yerga berolmadi bahor nafasini.

Lekin bilib oldik sayroq qushlardan —
Ertangi kunimiz go'zal naqadar.
Qushlarning qo'shig'i tinishi bilan
Bahor gullashi ham keldi muqaddar.

DE#20N

Ter to'kib dalada yurganida ham,
Ko'cha kezganda ham, bo'lganda bayram,
Dehqon og'ir, vazmin tashlaydi qadam.
G'am chekmas ertam deb oldindan zinhor.
Ekinzor maydonga boqar xotirjam.
Qo'l yetmas fazoga bermas e'tibor,
Ona tuprog'ida turar u mahkam,
Ona tuprog'idan kuch olar har dam.

SHOM SUKUTI

Ufqlarda yupqa bir tasma
Yonar edi yaraq-yaraqlab.
Uni bo'g'ib oldi bulutlar,
So'ndi shunda qip-qizil shafaq.

Kipriklar pirpiratadi
Chiroqlarning oltin nurlari.
Allaqayda bo'zlar bedana...
O'charmidi yurak qo'rlari?

Qorong'ilik sekin yonboshlab
Dalalarga tashladi loshin.
Daydib ketdi salqin shabada...
Kaftlarimda lovullar boshim.

SHOM

Yiltillaydi zangor yiroq-yiroqlar,
Tumanda zarrin shom yonmoqda ol-ol.
Yaltillay boshladi shabnam o'tloqda,
Iliq, nam havolar kelmaydi malol.

Ammo erib ketdi bo'yoqlar, so'ndi...
Pinhon uchib keldi bir sovuq shamol,
Qorong'ilik yerga yalpayib qo'ndi.

Bor narsa yo'q bo'ldi. Bo'm-bo'sh
o'ngu so'l.
Sovqotish va titroq. Tamom bo'ldi yo'l.

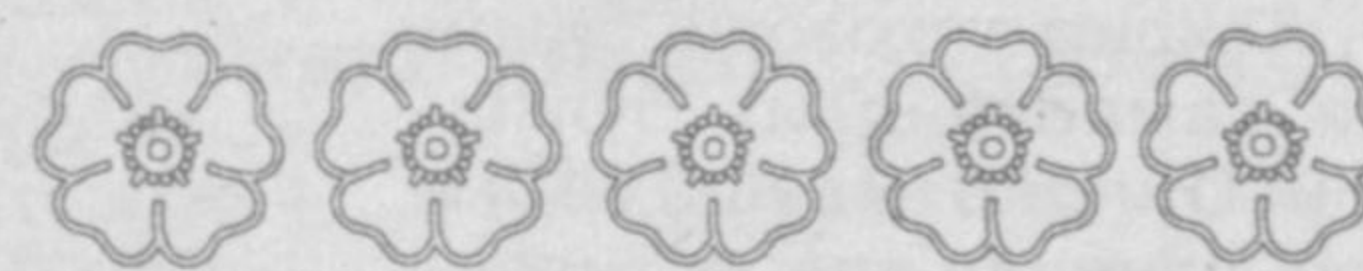

QUYOSHNI YODDA TUT!

Katta bir ko'l bo'lsa yuraging agar
Quyoshni yodda tut!
Katta ko'l suvini ichadi quyosh.

Agar erkinlik deb ursa yuraging
Quyoshni yodda tut!
Kuchlar manbaidir hayotbaxsh quyosh.

Yorug'lik, issiqlik beradi quyosh
Quyoshni yodda tut!
Yuraging qush bo'lar,
Ucharsan quyoshga.

ERTALABKI SHAMOLLAR

Hey, siz kechalari ko'zi yoshlilar,
Yostiqa botirgan og'ir boshlarni!
Turing o'rningizdan, arting yoshlarni,
Qarang, o'rmonlarga yog'di yog'dular!

Qo'ndirmadi axir ko'zlarga uyqu
Kuchsizlik olami, zo'rlardan qo'rquv,
Zimziyo ufqlar, ko'rlardan qo'rquv,
Istasangiz hamki uxlashni mangu.

Axir zehn o'ti so'nmaydi hargiz,
Imonli yurakni qizdirar xudo.
Siz qalb o'tingizni tong otguncha to
Ko'ksingizda asrab-avayladingiz.

Mana, esayotir yoqimli shamol,
Azob yuklarini kiftlardan oting!
Xo'rsiniq, ezilish paytlari o'tdi,
Boshlarni ko'tarib yuring bemalol!

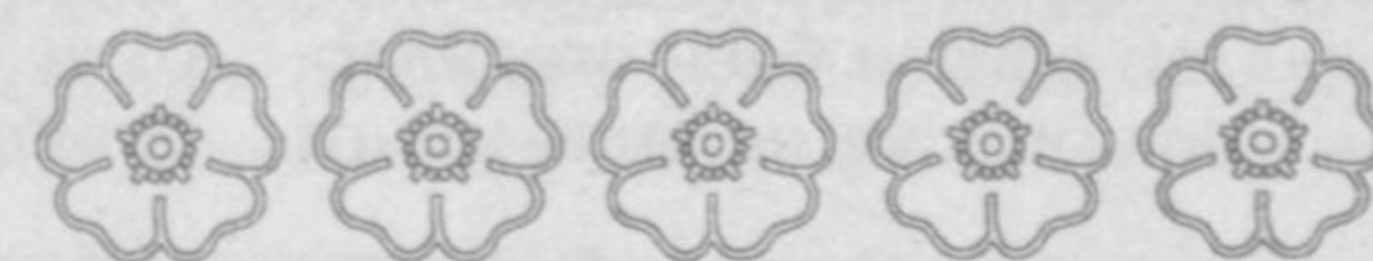
Uzoq kurashdingiz, uzoq bo'ldi jang,
Ish sog'ingan qo'llar kirishsin ishga!
Tongi shamollardan nafas olishga
Axir haqqingiz bor... Qadlarni

rostlang!

Qaddingizni rostlang! Kerishing, qani!
Qizisin yugurib oyoqlaringiz!
Qutli bo'lsin barcha o'choqlaringiz!
Yalqovlar uyalsin ishsiz yotgani!

Oynalarni oching, dillar bo'lsin shod,
Yarqirasin qishloq, shahar — har ko'cha,
Shimoldan janubga, sharqdan
g'arbgacha
Quyoshday nur sochsin o'lkangiz obod!

Miraziz A'ZAM tarjimai

Сув. Мана шу биргина сўзда ҳаёт мужассамдир. Ҳаёт гўзал, ҳаёт ширин! Умр давомийлигини таъминловчи ягона манба бу—сув. Табиат тириклиги сув билан. Сув борки инсонлар унинг муруввати, саховати билан оламни гулистонга айлантиришмоқда.

Қадим-қадимдан ота-боболаримиз сувга алоҳида меҳр билан қараганлар, худо шундай улугъ неъматни уларга ҳада этганлиги учун шукроналар айтганлар. Баҳор серёғин келиб дарё ва қўллар сувга тўлганда "Ер тўйса, эл тўйди" деб суюнишган. Баҳор қуруқ келиб қурғоқчилик содир бўлганда момоларимиз, қишлоқнинг барча ёш қиз-жувонлари тўпланишиб "Суст хотин"ни ижро этганлар, тушган хайр-эхсондан ис чиқарганлар, яратган Оллоҳдан ёмғир, сув сўраганлар. Ёки бўлмаса момолар ҳар йили Сулаймон бобога бағишлаб оқ хўроз сўйдириб ис чиқаради. Ўз қулоғим билан момонинг илтижосини эшитганман, қалбимда сувга бўлган меҳр янада жўш уриб кетган. Момон "Жон тиласанг жон бердим, қон тиласанг қон бердим. Сув тагида Сулаймон, Сулаймон—

шундай мақоллар айтиб берди. "Сув олтиндан азиз", "Сув — зар, сувчи — заргар", "Ой сулуви—нур, сой сулуви—сув", "Сув келди, сув келди, ариқ тўла нур келди", "Сувнинг қатраси — офтобнинг зарраси", "Сув — ёруғлик", "Эл ҳаёти ер билан, Ер ҳаёти сув билан", "Ариқдан сув узилмас, саватдан нон узилмас", "Сув йил оқар, оламга гул тақар", "Сув таралар тупроққа, оро берар юракка", "Сувсиз ер—мозор, сувли ер—гулзор", "Сувсиз ер—жонсиз жасад", "Сувсиз ерга қуш қўнмас, отсиз ерда юрт қўнмас", "Сувсиз ҳаёт бўлмас".

Инсонлар ҳаётида аҳамияти катталиги туфайли қадимдан сувни ҳаёт манбаи деб келинган. Қадимги дунё файласуфлари сувни ҳаёт учун зарур бўлган унсур (олов, ҳаво, тупроқ)дан иборат деб билганлар. Шу билан бирга сув совуқлик ва намлик элтувчиси деб қаралган. XVII асргача сув индивидуал кимёвий элемент деб келинди. 1781-82 йилда инглиз олими Г.Кавендиш сувни биринчи бор водород ва кислород аралашмасини электр учқуни билан порт-латиб синтезлади.

Одамнинг сувга бўлган физиологик эҳтиёжи, иқлим шароитига қараб, суткасига 3-6 л ни

қуриб сув омборлари барпо этилди. Ўзбекистон ҳудудида қуйидаги сув омборлари мавжуддир: Кампирравот, Чорвоқ, Жанубий Сурхон, Каттакўрғон, Чимкўрғон, Пачкамар, Каркидон, Учқизил, Косонсой, Тошкент сув омбори. Сўғориш ишларини тартибга солиш, атрофдаги иқлимни ўзгартириш, балиқчиликни ривожлантириш учун сув омборининг аҳамияти катта.

Ўзбекистоннинг экологик хавфсизлиги нуқтаи назаридан қараганда, сув захираларининг, шу жумладан, ер усти ва ер ости сувларининг кескин тақчиллиги ҳамда ифлосланганлиги катта ташвиш тўғдирмоқда.

Республикамиз дарёлари, каналлари, сув омборлари, ҳатто ер ости сувлари ҳам ҳар тарафлама инсон фаолияти таъсирига учрамоқда. Сўғориладиган ҳудудларда сув табиатнинг бебаҳо инъомидир. Сув тамом бўлган жойда ҳаёт ҳам тугайди.

Марказий Осиёда Орол денгизининг қуриб бориш хавфи ғоят кескин муаммо. Орол денгизи муаммоси узоқ ўтмишга бориб тақалади. Марказий Осиёнинг бутун ҳудуди бўйлаб сўғориш тизимларини жадал суръатда қуриш кўплаб аҳоли пунктларига, саноат корхонала-

Insho

анор ва нурсан,
Ўзбек учун сурурсан ҳам
гурурсан,
Ўзни ерга томчи-томчи
берурсан,
Дарё эмас, халқ тимсоли
эурсан,
Оқиб тургин, қуриб
қолма онажон.

Шоирнинг таърифича, чиндан ҳам "Халқ тимсоли" дейишга лойиқ она дарёнинг бугунги қисмати ташвишлидир.

Орол денгизининг қуриб бориши ва минтақанинг чўлга айланиши билан боғлиқ экологик фожиа бу ҳудудда яшайётган барча халқларнинг дарду аламидир. Шуларнинг ҳаммаси биргина пахта учун бўлди деб ўйлайман. Беш бармоғини оғзига солган тўраларнинг очқўзлиги, миллионлаб тонна "Оқ олтин"га эга бўлиш истаги инсон қадридан устун бўлди. Ўша йиллардаги калтабинлик уруғлари бугун Оролбўйи халқларининг фожеаси бўлиб мева бермоқда.

Шаҳар ва қишлоқларимизда ичимлик сувларини оқизиб қўйовчи хонадонлар учрайди, бундай кишиларни кўрганда халқнинг ризқини қияётгани-

ТАБИАТНИНГ ЖАЖЖИ ЖОНКУЯРЛАРИ

Табиат — онамиз. Шу табаррук заминимизда ҳаёт кечиравган барча-барчамиз она табиатнинг фарзандларимиз. Шундай эмасми? Бас, шундай экан, биз она табиатни кўз қорачиғидек асраб-авайлашимиз, унга меҳр-мурувват кўрсатишимиз, уни янада гўзаллаштириш ва яшартириш учун чин юракдан ҳаракат қилишимиз зарур. Бундай ибратли тарбия ёшларимиз онгига илк ёшданок сингириб бориlsa-чи? Унда нур устига нур бўлади.

Хизмат сафари билан Китоб туманидаги "Пахтаой" болалар боғчасига борганимизда худди ана шу йўналишдаги таълим-тарбиянинг устидан чиқдик. "Пахтаой" остонасини ҳатлаб ўтар эканмиз, рўпарамиздаги "Биз она-табиат фарзандларимиз", "Биз табиатнинг кичик кўриқчиларимиз!" дея ёзилган битикларни кўриб, рости қалбимизда қандайдир илиқлик пайдо бўлди. Хоналару залларни айтмайсизми? Гир атрофда анвойи гуллар. Улар орасида, ҳатто Европаю океан ортидан келтирилганлари ҳам бор. Айни кунда мавжуд 6 та гуруҳда тар-

Maktabgacha ta'lim

бияланаётган 135 нафар кичкинтойнинг ҳам, 12 нафар тарбиячи ходимнинг ҳам ўз гули бор. Офарино!

Боғчадаги таълим-тарбия асосан икки йўналишга қаратилган. Уларнинг биринчиси табиат муҳофазаси бўлса, иккинчиси миллий қадриятларни тиклашдир. Дарҳақиқат, ҳар иккала йўналиш бўйича ҳам жуда кўп ибратли ишлар амалга оширилган. Табиат муҳофазаси йўналишида 1999-2000 ўқув йилида республика миқёсида тажриба-синов ишлари ҳам ўтказилди. "Бинафша", "Нилуфар", "Райхон" ва бошқа гуруҳ хоналари билан танишар эканмиз, уларнинг барчасида ҳам табиат муҳофазаси ҳамда миллий қадриятларга алоҳида эътибор қаратилганининг гувоҳи бўлдик. Кўргазмалар бисёр. Шу ўринда битта гап. Мавжуд кўргазмаю ўйинчоқларнинг барча-барчаси шу масканнинг ўзиди, у ёки бу ташландик нарса ва матолардан ясалган. Оқ қуш ўта жонли чиққан. Ана у даҳшатли кобра-чи? У ҳам ингичка симлардан тўкиб ясалган... Ҳа, бир сўз билан айтар бўлсак, "Пахтаой"да митти-митти "ихтиро"лар роса кўп.

— Асосий ҳомиёмиз — туманимиздаги ип-йигирув ҳиссдорлик жамиятидан миннатдоримиз, — дейди боғча мудираси, I даражали Соғлом авлод орден соҳибаси Махфузахон Ғаниева. — Озиқ-овқатдан тортиб иссиқ-совуғимизгача, байрамлардан тортиб ҳар бир мушора кечамизгача ҳамма-ҳаммасида мазкур ташкилотнинг беминанат кўмагига таянамиз. Яқинда ҳам бир миллион сўмга яқин маблағ сарфлаб, 2-қаватдаги сув қувурларимизни таъмирлаб берди. Бу ишга ХТБ ҳам 200 минг сўм ёрдам кўрсатди. Ҳамма ишларимиз, шарт-шароитимиз яхши. Энди фақат ишлашимиз керак...

Абдували ОБИДДИН,
"Маърифат"нинг махсус мухбири

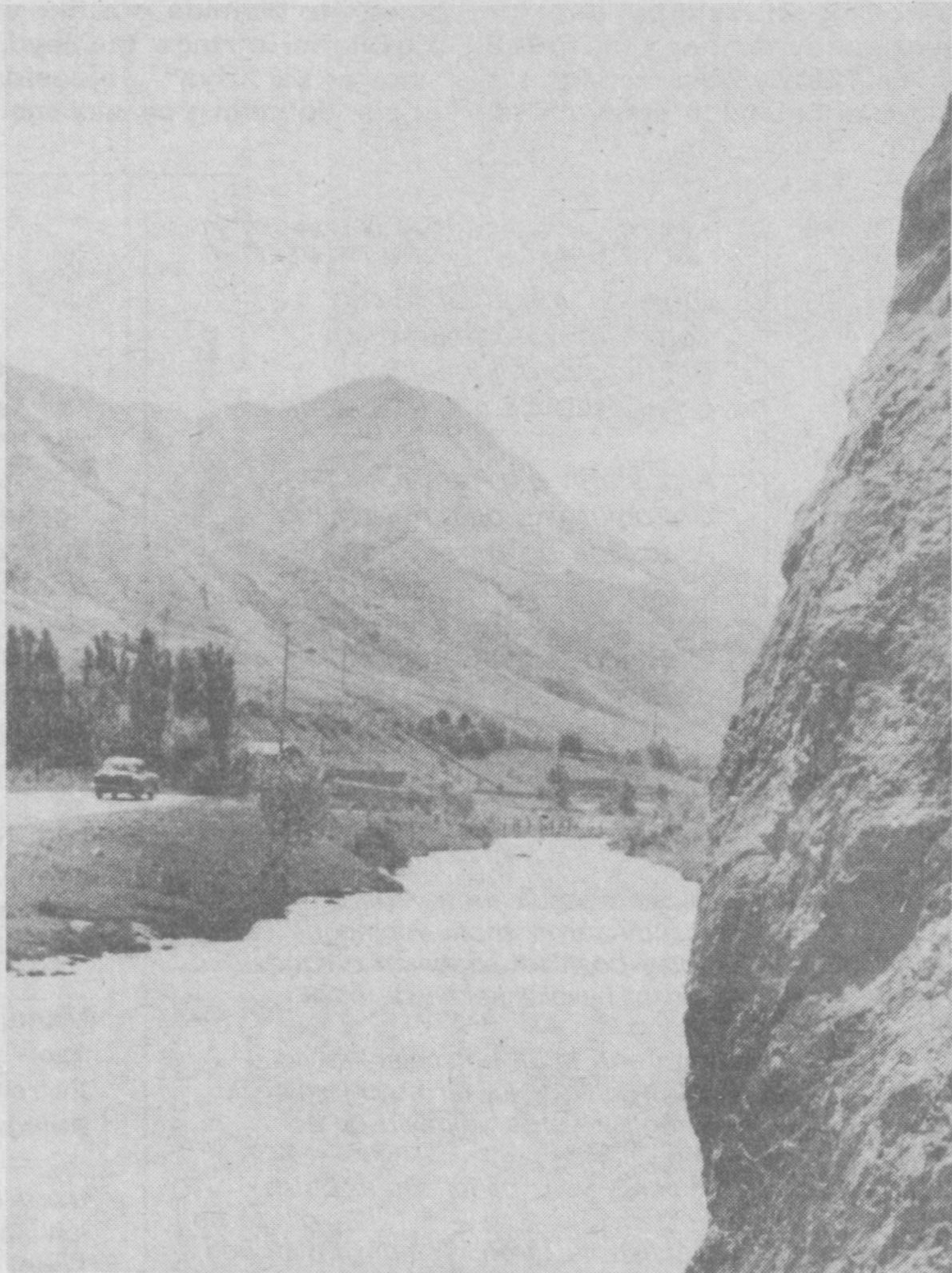
ДАРЁ ЭМАС. ХАЛҚ ТИМСОЛИ ЭРУРСАН

дан сўрайман, болаларим бахтини, тахтини сендан сўрайман", деб дуога қўл очар эди.

Барча хонадон аҳли тўпланганда сувга боғлиқ ривоятлар, мақоллар айтар эдилар. Тақдир тақозоси билан асли самарқандлик бўлган Сўфи Оллоёр Вахшиморга қадам ранжида қилган, илонлар макони бўлган бу юртга одам оёғи етмаган. Сўфи Оллоёр илонлар подшосига нома ёзиб элчи юборган, илонлар бир кечада карвон бўлиб, Говиргонга ўтиб кетишган. Вахшиморда умуман сув бўлмаганлиги учун яшилликдан йироқда бўлган.

Сўфи Оллоёр ҳассасини нам ерга суқиб олиб, саҳобаларига орқага қарамасдан тепаликка чиқишларини уқтирганлар, саҳобаларидан бири ул зотнинг муборак ҳассасини олиб тепага чиқа бошлаган, анча йўл юргандан кейин кизикқонлик билан қани, орқамда нима бўлаяпти экан деб ортига қараса, унинг билан бир ариқ сув эргашиб келаятган экан. Бунга қизиб турган Сўфи Оллоёр "Эҳ, аттанг, бекор қилдингиз", деб ранжибди. Саҳоба йўлни давом эттирган экан, сув юрмабди. Саҳоба хато қилганлигини англаб етибди ва узр сўраб, ҳазратим, сувни шу ергача олиб келиш сиздан бўлган бўлса, энди ариқ қазиб боғ-роғлар барпо этиш биздан, деб жуда улкан боғлар барпо этган эканлар. Ҳозиргача вахшиворликлар бу сувдан баҳраманд бўлмоқда. Сўфи Оллоёр қабрини зиёратгоҳга айлантиришган. Тепага қараб оқаятган зилол сув зиёратчиларда катта таассурот қолдиради. Шунда мен ҳам ҳар хил ривоятнинг тагида маълум ҳақиқат ётишига яна бир бор амин бўламан.

Онам ҳам сувни эъзозлаш лозимлигини ҳадислар, мақоллар орқали баён этадилар. Момон сув ҳақида менга

ташқил этади.

Аҳоли истеъмом қиладиган сув эпидемиологик хижатдан хавфсиз бўлиши керак. Сувда касаллик кўзгатувчи бактериялар, вируслар бўлмаслиги лозим. Республикамизда дарё ва сой сувларининг миқдори йил давомида нотекис тақсимланганлиги натижасида қишлоқ хўжалиги учун зарур бўлган вақтда сув камайиб, бошқа вақтлар кўпаяди. Обикор деҳқончиликнинг ривожланиши, қуруқ ва бўз ерларни ўзлаштириш сувга бўлган эҳтиёжни оширди. Дарё ва сойларга тўғон

рига сув бериш баробарида кенг кўламдаги фожеа—Орол ҳалок бўлишининг сабабига айланди.

Биз 20-25 йил мобайнида жаҳондаги энг йирик ёпиқ сув хавзаларидан бирининг йўқолиб боришига гувоҳ бўлмоқдамиз. Бироқ бир авлоднинг кўз ўнгидида бутун бир денгиз ҳалок бўлган ҳол ҳали рўй берган эмас. Севимли шоиримиз Эркин Воҳидов изтиробда шундай ёзган эди:

Сен борсанки, кенг воҳада
ҳаёт бор,
Демак юртнинг лабиди бол,
новот бор.
Сен пахтасан, олма,

дан аччиқлиниб кетаман. Саудия Арабистони ичимлик сувини хориждан сотиб олади. Исроилда экинларга томчилаб сув қўйилади. Ана ўшалар сув чиндан ҳам ҳаёт манбаи эканини жуда яхши тушунади. Сувнинг ранги қанақа деб бировдан сўраб кўринг. Сувга таъриф келтириб кўринг. Уни тасвирлаб беришга ҳаракат қилинг.

Сувнинг ранги ҳам йўқ, мазаси ҳам. Шакли ҳам бўлмайдиган, ҳиди ҳам. Оёғингиз остида — ерда оқади. Бу таърифлаб бўлмайдиган неъмат. Лекин қачонлардир сувни таърифлаш учун сўзлар топамиз. Ўша вақтлар қачон келишидан худо асрасин.

Сувсизлик қанчалик ёмон эканлигини шу ҳолатни бошдан кечирганлар билишади. Сувнинг таърифини келтириш учун бир кунгина чўлга чиқинг, бир томчи сувсиз, қум барханларини босиб ўтинг. Жазирама қуёш остида вужудингиз ачишин. Шунда сув шаънига бир-биридан гўзал таърифлар ҳаёлингизга келаверади. Шундай вазиятга тушиб қолишимиз шартми? Ундан кўра сувимизни бугун эҳтиёт қилганимиз маъқул эмасми? Сув оёғимиз остида оққани билан уни оёқости қилиш яхши эмаслигини қачон тушуниб етамиз?

Оллоҳ барчамизни сувга эътиборли, сувга яқин қилиб яратсин, чунки халқимизда "Сувга яқин—Оллоҳга яқин" деган ажойиб сўз бор. Сув ҳаётимизнинг мазмуни, умримизнинг бир бўлагидир.

Дилдора ҲОТАМОВА,
Денов туманидаги 24-умумий ўрта таълим мактабининг 11-«А» синф ўқувчиси, "Мен — Онам — Момон — сувнинг аҳамияти ҳақида" иншолар танлови 2-ўрин соҳибаси

БУХОРО ВИЛОЯТИ: МАКТАБЛАР КУНИНИНГ ТЕСТ НАТИЖАЛАРИГА ТАЪСИРИ

Олий ўқув юртларига кириш учун бўлиб ўтаётган тест-синовлари натижалари маориф соҳасида ҳар бир ҳудудда таълим соҳасида олиб борилаётган ишларнинг мазмуни ва сифатини яққол ифодалайди. Таълим жараёнини мукаммаллаштириш, илгор педагогик технологияни жараёнга татбиқ этиш, маънавият соҳасидаги кенг қамровли ишларни ўтказиш, ёшларга тест технологиясини ўргатиш ишларининг қандай йўлга қўйилганлиги тест натижаларида кўринади. Бухоро вилоятининг бу борадаги ишлари мактовга сазовордир. Вилоятда 3 та олий ва 10 га яқин ўрта махсус билим юртлари ва 450 дан ортиқ умумий таълим мактаблари мавжуд.

Вилоят бўйича 1999 йили 13775 талаба ўрта махсус ва олий ўқув юртларига кириш истагини билдирган бўлса, 2000 йилда уларнинг сони 15432 тага етган. Олий ўқув юртига 10129 та ариза тушиб, улардан 3709 нафари талабалikka қабул қилинди. Шу жумладан 1599 нафари давлат гранти бўйича қабул қилинган. Бу шуни кўрсатадики, олий ўқув юртларининг кундузги бўлимларига ўқишга кирган абитуриентларнинг тайёргарлик коэффициенти 0,16 бўлиб, республикада энг юқори ҳисобланади.

Бухоро вилоятининг билим юқори бўлишининг асосий омилларидан бири ўқувчилар ўртасида касбга йўналтириш ишларининг яхши йўлга қўйилганлигидир. Вилоят ҳокимлигида ишлаб чиқилган тадбирлар асосида туманларда мактаблар кунларининг ташкил қилиниши, олий ўқув юртларида очик эшиклар кунларининг ўтказилиши олий ўқув юртларига абитуриентлардан тушаётган аризалар сонининг кўпайишига олиб келди.

Вилоят абитуриентларининг жавоблар самарадорлиги ўзбек гуруҳлари бўйича 37,93 бўлиб, Республикада биринчи, умумий контингент бўйича ҳисобланганда эса 38,94 ни ташкил этиб, иккинчи ўринни эгаллаган. Абитуриентларнинг жавоблар самарадорлиги 1999 йилда 41,64% ни ташкил этиб, 2000 йилда деярли 4%га яқин пасайиш содир бўлган. Бухоро вилояти бўйича абитуриентларнинг жавоблар самарадорлиги фақат бир фандан (физикадан) ўсган. Қолган кўрсаткичлар бўйича эгалланган ўринлар ўзгармай, ўтган йилги кўрсаткич даражасида қолган. Буни қуйидаги жадвалдан аниқ кўриш мумкин.

Бухоро вилояти абитуриентларининг фанлар бўйича жавоблар самарадорлиги кўрсаткичлари асосида тугган ўрни (олий ўқув юртларининг кундузги бўлимлари, ўзбек гуруҳлари)

Фан	1999 йил		2000 йил	
	Сама- радор.	Ўрни	Сама- радор.	Ўрни
Она тили ва адабиёти	37,00	1	31,70	1
Математика	38,73	3	38,70	3
Физика	31,01	4	29,90	3
Биология	44,75	1	40,02	1
Химия	44,14	1	38,69	1
Тарих	46,32	1	37,36	1
География	49,09	2	47,74	2
Инглиз тили	48,06	2	42,29	2
Немис тили	35,37	1	32,83	1
Француз тили	41,97	1	40,03	1

Ўқувчилар билим даражаларининг камайиши халқ таълими ходимлари олдида ушбу соҳани ривожлантириш учун жиддий ёндашишни вазифа қилиб қўяди.

Вилоят, туман ва шаҳарлари абитуриентларининг барча фанлар бўйича жавоблари самарадорлиги Галаосиё шаҳри, Когон тумани, Ғиждувон шаҳрида анча юқори.

Бухоро вилояти туман ва шаҳар ўқувчиларининг жавоблар самарадорлиги

т.р	Туман, шаҳарлар	Абитуриентлар сони	Ўртача самарадорлик
1	Галаосиё шаҳри	67	46,45
2	Когон тумани	860	40,77
3	Ғиждувон шаҳри	33	40,36
4	Бухоро шаҳри	3575	40,35
5	Вобкент тумани	1984	39,49
6	Когон шаҳри	405	39,36
7	Бухоро тумани	1790	39,03
8	Олот тумани	1649	38,93
9	Қорақўл тумани	2154	38,04
10	Ромитан тумани	1909	37,70
11	Шофиркон тумани	2346	37,13
12	Ғиждувон тумани	3533	36,70
13	Пешку тумани	1379	35,80
14	Жондор тумани	2857	34,52
15	Қоровулбозор тумани	101	33,52

Вилоят илгор туманларининг баъзи бир фанлар бўйича кўрсаткичлари Республиканинг бошқа вилоятларидаги энг юқори кўрсаткичга эришган туманларига таққосланса, шу нарса маълум бўладики, география фанидан Жондор тумани, француз тилидан Ромитан тумани ва математика фанидан Галаосиё шаҳри Республикада энг юқори кўрсаткичга эришган ҳудудлар саналади. Ўтган йили вилоятда Республика бўйича юқори кўрсаткичга эришган ҳудуд 2 та бўлса, 2000 йилда 3 та бўлган. Вилоятнинг қолган туманлари ҳам деярли Республикадаги илгор ҳудудлар даражасига етиб олган. Буни қуйидаги жадвалда кўриш мумкин:

Вилоят кўрсаткичлари				Республика кўрсаткичлари			
Фан	шаҳар, туман	Катн. сони	Сама-радор.	Вилоят номи	шаҳар, туман	Катн. сони	Сама-радор.
Ўзбек тили ва адабиёти	Галаосиё шаҳри	24	35,53	Қашқадарё вило.	Шахрисабз шаҳри	154	35,95
Математика	Галаосиё шаҳри	22	48,86	Бухоро вило.	Галаосиё шаҳри	22	48,86
Физика	Вобкент тум.	144	33,43	Хоразм вило.	Ҳазорасп тум.	70	40,20
Биология	Пешку тум.	170	44,25	Самарқанд вило.	Каттақўрғон шаҳри	19	48,54
Химия	Пешку тум.	146	45,34	Фарғона вило.	Учкуприк тум.	101	46,18
Тарих	Когон тум.	86	40,76	Сурхондарё вило.	Денов шаҳри	20	43,19
География	Жондор тум.	31	55,20	Бухоро вило.	Жондор тум.	31	55,20

Инглиз тили	Когон шаҳри	40	53,75	Бухоро вило.	Когон шаҳри	40	53,75
Немис тили	Бухоро	38	42,47	Жиззах вило.	Фориш тум.	37	43,32
Француз тили	Ромитан тум.	34	48,69	Бухоро вило.	Ромитан тум.	34	48,69

Бухоро вилоятининг фанлар бўйича энг паст кўрсаткичга эришган туманлари қаторига Жондор, Қоровулбозор, Пешку ва Шофиркон туманларини киритиш мумкин. Уларнинг кўрсаткичи вилоят туманларига нисбатан паст бўлса ҳам Республикадаги паст кўрсаткичли туманларга нисбатан анча юқоридир. Хулоса сифатида шуни айтиш мумкин — вилоят раҳбарлари Жондор туманидаги аҳволни чуқурроқ ўрганишлари зарур. Қуйидаги жадвалда Бухоро вилоятининг паст кўрсаткичли туманлар натижаси Республика миқёсидаги паст кўрсаткичли туманларга таққослаб берилган.

Фан	шаҳар, туман номи	Катн. сони	Сама-радор.	Вилоят номи	шаҳар, туман номи	Катн. сони	Сама-радор.
Ўзбек тили ва адабиёти	Қоровулбозор тум.	34	28,76	Навоий вило.	Томди тум.	466	22,04
Математика	Жондор тум.	457	33,65	Навоий вило.	Томди тум.	28	26,29
Физика	Ромитан тум.	109	25,25	Сурхондарё вило.	Бандихон тум.	35	21,27
Биология	Жондор тум.	301	36,82	Навоий вило.	Конимех тум.	40	26,46
Химия	Жондор тум.	249	32,49	Сирдарё вило.	Оқолтин тум.	31	21,86
Тарих	Жондор тум.	302	34,23	Қорақалпоғистон Рес.	Тахياتош тум.	19	27,19
География	Шофиркон тум.	23	43,84	Сурхондарё вило.	Қизилқум тум.	21	28,84
Инглиз тили	Жондор тум.	198	36,91	Сирдарё вило.	Шароф Рашидов тум.	37	22,82
Немис тили	Жондор тум.	52	25,69	Жиззах вило.	Дўстлик тум.	17	19,12
Француз тили	Жондор тум.	22	31,94	Сирдарё вило.	Мирзаобод тум.	21	20,77

Вилоятда шундай мактаблар борки, уларни тугатган ўқувчилар тест имтиҳонига 75% дан ортиқ самарадорликка эришган. Вилоятда энг юқори кўрсаткичга эришган мактаблардаги самарадорлик 47,92 дан 76,39 ни ташкил этиб, у қуйидаги жадвалда кўрсатилган.

Фан	Туман номи	Мактаб	Абит. сони	Сама-радор.
Она тили ва адабиёти	Шофиркон тумани	37	4	47,92
Математика	Шофиркон тум.	19	23	67,15
Физика	Бухоро тумани	16	65	55,00
Биология	Қорақўл тум.	36	4	72,92
Химия	Ромитан тум.	11	6	68,98
Тарих	Бухоро тум.	15	4	61,11
География	Жондор тум.	26	4	68,06
Инглиз тили	Шофиркон тум.	19	8	76,39
Немис тили	Вобкент тум.	18	10	61,67
Француз тили	Олот тумани	17	4	61,81

Вилоятдаги айрим мактабларни тугатган абитуриентлар тестда паст натижа кўрсатганлар. Бу кўрсаткич вилоят абитуриентларининг умумий ютуғи орасида унча сезилмайди. Лекин шундай мактабларнинг мавжудлиги, вилоятда мавжуд имкониятлардан тўлиқ фойдаланилмаганлигидан далолат беради. Қуйида тест имтиҳонига ўқувчилари паст кўрсаткичга эришган мактаблар кўрсатилган.

Фан	Туман номи	Мактаб	Абит. сони	Сама-радор.
Она тили ва адабиёти	Пешку тумани	6	7	16,67
Математика	Пешку тумани	36	4	15,28
Физика	Бухоро шаҳри	35	6	16,20
Биология	Бухоро тумани	9	6	19,91
Химия	Жондор тумани	5	4	15,97
Инглиз тили	Вобкент тумани	25	6	17,13
Немис тили	Жондор тумани	23	6	16,67
Француз тили	Ғиждувон тумани	32	5	21,11

Вилоятнинг 2000 йилда тестдан ўтган абитуриентлари ўрганилганда улардан 1264 нафари фанлар бўйича имтиҳон топширишда нисбатан юқори самарадорликка эришган. Лекин вилоятда энг паст балл (0-30%) тўплаган абитуриентларнинг сони 3553 ни ташкил этади. Шунингдек, йилдан йилга вилоят бўйича тест имтиҳони самарадорлигининг пасайиб бораётганлигини диққатдан четда қолдириш керак эмас. Тест имтиҳони самарадорлиги Бухоро вилояти бўйича 1997 йилда 47,26% ни, 1999 йили 41,64%ни ва 2000 йилда 37,93% ни ташкил этган. Буни йилдан-йилга тест саволлари жамғармасининг кўпайиши ва Давлат тест маркази журналларида эълон қилинмаган тест топшириқларининг киритилиши билан боғлаш мумкин. Лекин унинг асл моҳияти ҳақида ҳам мушоҳада юритиш керак. Балки кўрсаткичларнинг камайишига ўрта умумтаълим мактабларида ўқувчиларга қўйилаётган баҳолаш уларнинг билимларида мос келмаслигидир. Шу мақсадда қуйидаги жадвалларда абитуриентлар аттестатидаги ўртача баҳолаш ва тест синовларида тўплаган баллари солиштирилган:

Аттестат баҳоси ва тест бали орасидаги боғланишлар (ижобий ҳол)

Тил/Ихт	Ўқув юрти	Туман	Мактаб	Ате-стат б	Балл
1	35	Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети	Шофиркон тумани	19	4,70 207,4
1	49	Тошкент молия университети	Ромитан тумани	27	4,00 198,5
1	48	Тошкент молия университети	Жондор тумани	3	5,00 197
1	16	Тошкент давлат иқтисодиёт университети	Шофиркон тумани	19	4,60 196,7
1	31	Тошкент иқтисодиёт университети	Ғиждувон тумани	10	4,70 194

1	35	Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети	Қорақўл тумани	2	5,00 192,7
1	48	Тошкент молия университети	Шофиркон тумани	19	4,00 192,7
1	49	Тошкент молия университети	Ромитан тумани	26	5,00 192,4
1	52	Бухоро озиқ-овқат ва енгил саноат университети	Олот тумани	12	4,70 192,1
1	32	Ўзбекистон миллий университети	Когон тумани	19	4,70 191,6
1	38	Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети	Ромитан тумани	11	4,70 190,7
1	16	Тошкент давлат иқтисодиёт университети	Қорақўл тумани	7	4,50 190,5
1	132	Ўзбекистон миллий университети	Ғиждувон тумани	48	4,50 189,9
1	31	Бухоро тиббиёт университети	Ромитан тумани	11	4,60 189,4
1	31	Тошкент биринчи тиббиёт институти	Ромитан тумани	11	4,40 188,8
1	6	Бухоро давлат университети	Вобкент тумани	3	5,00 185
2	33	Бухоро давлат университети	Пешку тумани	2	4,70 184,4
1	49	Тошкент молия университети	Бухоро тумани	4	5,00 184,3
1	31	Тошкент биринчи тиббиёт институти	Қорақўл тумани	20	5,00 182,4
1	25	Бухоро давлат университети	Жондор тумани	32	4,90 182
1	31	Тошкент биринчи тиббиёт институти	Пешку тумани	23	4,90 181,9
2	25	Бухоро давлат университети	Ғиждувон тумани	21	5,00 181,4
1	22	Тошкент тиббиёт педиатрия институти	Қорақўл тумани	2	4,90 181,4
1	31	Бухоро тиббиёт институти	Шофиркон тумани	6	4,80 181,1
1	31	Бухоро тиббиёт институти	Пешку тумани	15	5,00 180,9
1	41	Тошкент давлат техника университети	Шофиркон тумани	19	4,50 180,4

Аттестат баҳоси ва тест бали орасидаги боғланишлар (салбий ҳол)

Тил/Ихт	Ўқув юрти	Туман	Мактаб	Ате-стат б	Балл
1	28	Тошкент давлат иқтисодиёт университети	Ғиждувон тумани	43	3,80 37,9
1	5	Бухоро давлат университети	Ғиждувон тумани	26	4,70 37,8
1	22	Тошкент давлат аграр университети	Ғиждувон тумани	30	4,10 37,8
1	16	Бухоро давлат университети	Бухоро тумани	38	4,40 37,8
1	42	Бухоро озиқ-овқат ва енгил саноат университети	Пешку тумани	3	4,30 37,8
1	25	Бухоро давлат университети	Шофиркон тумани	14	4,90 37,6
1	182	Бухоро Давлат университети	Ғиждувон тумани	9	4,40 37,5
1	182	Бухоро давлат университети	Олот тумани	21	3,80 37
1	6	Навоий давлат педагогика институти	Ғиждувон тумани	36	4,60 37
1	33	Бухоро давлат университети	Ғиждувон тумани	17	4,50 37
1	1	Бухоро давлат университети	Ромитан тумани	20	4,20 36,9
1	2	Бухоро давлат университети	Шофиркон тумани	42	4,80 36,9
1	18	Бухоро давлат университети	Вобкент тумани	3	3,80 36,9
1	31	Бухоро тиббиёт институти	Ғиждувон тумани	40	4,20 36,9
1	7	Бухоро давлат университети	Вобкент тумани	8	4,00 36,9
1	152	Бухоро давлат университети	Жондор тумани	4	4,00 36,8
1	29	Тошкент юридик институти	Ромитан тумани	19	4,50 36,8
1	1	Бухоро давлат университети	Жондор тумани	6	4,90 36,7
2	18	Навоий давлат педагогика институти	Ғиждувон тумани	37	3,60 36,7
1	54	Навоий Давлат Кончилиқ институти	Ғиждувон тумани	24	4,00 36,7
1	54	Навоий Давлат Кончилиқ институти	Шофиркон тумани	18	4,00 36,7
1	57	Бухоро озиқ-овқат ва енгил саноат институти	Қорақўл тумани	23	4,30 36,7
1	16	Бухоро давлат университети	Жондор тумани	23	4,50 36,7
1	18	Бухоро давлат университети	Жондор тумани	12	4,60 36,7
1	1	Бухоро озиқ-овқат ва енгил саноат институти	Вобкент тумани	28	4,20 36,7
1	22	Бухоро давлат университети	Вобкент тумани	13	3,90 36,6
1	2	Бухоро давлат университети	Ғиждувон тумани	13	4,20 36,6
1	2	Бухоро давлат университети	Жондор тумани	9	4,70 36

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, Бухоро вилоятида тест жараёнига абитуриентларни тайёрлашда маълум ютуқ қўлга киритилган. Фойдаланилмаган имкониятларни рўйбга чиқариш ҳозирги куннинг асосий талабидир. Бунинг учун тест якунларини ҳар бир туманлар ва мактаблар бўйича таҳлил этиш, тестда абитуриентлар паст натижа билан жавоб берган фан бўлимларини ўрганишга эътибор бериш, тест технологиясини абитуриентларга ўргатиш ишларини амалга ошириш зарур.

Республика "Оила"

илмий-амалий Маркази ишлаб чиқаришдан ажралган ва ажралмаган ҳолда 2001 йил учун куйидаги ихтисосликлар бўйича аспирантурага хужжатлар қабул қилади:

13.00.01 — Педагогика назарияси ва тарихи
19.00.05 — Ижтимоий психология ва этнопсихология

Хужжатлар 2001 йил 20 апрелгача куйидаги манзилда қабул қилинади:

700027. Тошкент шаҳри, Фуркат кўчаси, Республика "Оила" илмий-амалий Маркази. Мурожаат учун телефон: 45-15-59, 45-18-68. 45-90-66.

Qutlov!

Хурматли Баходир ака
ОРИТКБОВЕВ!

Сизни муборак 50 ёшингиз билан чин дилдан қутлаймиз. Ҳамиша хушчақчақ, соғ-саломат бўлинг! Сирғали туманидаги 304-мактабнинг фидойи ўқитувчиси сифатида олиб бораётган фаолиятингизга ҳамиша муваффақиятлар ёр бўлсин.

Сермазмун дарсларингиздан баҳраманд бир гуруҳ ўқувчиларингиз ва оила аъзоларингиз.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус, Халқ таълими вазирликлари ҳамда республика "Устоз" жамғармаси "Йилнинг энг яхши дарслиги ва ўқув қўлланмаси муаллифлари" республика танловини

ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Танлов куйидаги билим соҳалари бўйича ўтказилади:

- гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар;
- математик ва табиий-илмий фанлар;
- умумтаълим ва умумкасб фанлари;
- ихтисослик фанлари.

ТАНЛОВ ТАЛАБЛАРИ:

— танловга тақдим этилаётган дарслик ва ўқув қўлланмаси Ўзбекистон Республикасининг мустакиллик йиллари ичида нашр қилинган, умумий ўрта, ўрта махсус, касб-хунар ва олий таълимлар бўйича янги Давлат таълим стандартларига мос келиши, миллий истиқлол ғояси ва қадриятларимизни ўзида акс эттириши, таълим жараёнида қўлланилган ва ижобий тақризлар билан эътироф этилган дарслик ва ўқув қўлланмаси Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус ҳамда Халқ таълими вазирликлари томонидан тасдиқланган ўқув дастурлари асосида ёзилган бўлиши, ўқув-услубий талабларга тўлиқ жавоб бериши зарур;

— дарслик ва ўқув қўлланмаси мазмунан янгилиги, давлат ва халқаро андозаларга мувофиқ келиши ҳамда аниқ ва равшан тилда ёзилган бўлиши керак;

— тақдим этиладиган дарслик ва ўқув қўлланмаси илмий, ғоявий ва тарбиявий мазмуни жиҳатидан Ўзбекистоннинг маънавий ва этнопсихологик мероси, ижтимоий-иқтисодий тараққиётини чуқур англашга қўмаклашиши лозим;

— танловда, тасарруфидан қатъи назар, таълим ва илмий тадқиқот тизимига тааллуқли барча ўқув ва илмий муассасалар, вазирликлар, қўмиталар, идоралар ҳамда айрим олимлар, педагог ходимлар, амалиётчилар ва бошқалар иштирок этишлари мумкин;

— олдинги йиллари худди шу танловда қатнашиб, "Йилнинг энг яхши дарслиги ва ўқув адабиётлари муаллифлари" республика танлови лауреатлари бўлган ўқув адабиётлари танловга тавсия этилмайди;

— танловга китобнинг асл нусхалари йўлланма хат ва тақризлар билан қабул қилинади.

Танлов ғолиблари ҳар соҳа бўйича аниқланади ва улар учун куйидаги мукофотлар белгиланган:

- 1-мукофот (I даражали диплом ва 50 баробар энг кичик маош)
- 2-мукофот (II даражали диплом ва 25 баробар энг кичик маош)
- 3-мукофот (III даражали диплом ва 15 баробар энг кичик маош)

Танловнинг якуний натижалари 2001 йил 1 октябрда, "Ўқитувчилар ва мураббийлар куни" да оммавий-ахборот воситалари орқали эълон қилинади.

Дарслик ва ўқув қўлланмалар тегишли хужжатлари билан жорий йилнинг 1 августигача танлов комиссиясига тақдим этилиши зарур.

Манзилимиз: Тошкент шаҳар Пахтакор кўчаси, 3-уй. Олий ва ўрта махсус мактаб муаммолари институти. Тел.: 144-52-89, 41-89-57, 41-80-07.

Қарши туманидаги 43-ўрта мактаб Бозор Орипов номи билан юритилади. Б.Орипов шоир Абдулла Ориповнинг 8—10-синфда бирга ўқиган синфдош дўстидир.

Яқинда мактабда Абдулла Ориповнинг 60 йиллигига бағишлаб "Назм гулшанининг булбули" деган адабий-баддий тадбир ўтказилди. Тадбирни мактабнинг 7-синф ўқувчилари нишонлади. Улар тадбирни Абдулла Ориповнинг 60 йиллигига бағишлаб 60 та мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтқозиш билан бошладилар. Бу боғни

НАЗМ
БОҒИ

улар "Назм боғи" деб аташди.

Ўқувчилар мактабни тугатгунча дарахтларни парвариш қилишни, 10 йилдан сўнг шу боғда "Синфдошлар учрашуви"ни ўтқазиб Абдулла Ориповнинг 70 йиллигини нишонлашни ният қилишди.

Тадбирда Бозор Ориповнинг қизи Зулфия Орипова отаси ва шоир билан боғлиқ хотираларни сўзлаб берди.

Шунингдек, мактаб ўқувчилари томонидан ижро этилган А.Ориповнинг асарларида яратилган сахна кўри-нишлари, қўшиқлар ва шеърлар тантана қатнашчиларида ёрқин таассурот қолдирди.

Ш. ЖАББОРОВА,
М. ОРИПОВА

ГЛОБАЛЛАШУВ ВА
АХБОРОТ

Ўзбекистон Миллий Университети журналистика факультетида таниқли сиёсатшунос олим ва журналист Улуғбек Ҳасанов билан талабаларнинг семинар учрашувлари бўлиб ўтмоқда. Семинар жаҳон миқёсидаги глобаллашув ва бу жараёнда оммавий ахборот воситаларининг ўрни мавзусига бағишланган. Улуғбек Ҳасанов фаолияти давомида ҳуқуқшунослик, сиёсатшунослик ва халқаро журналистиканинг Канада, Норвегия, Австрия, АҚШ каби ривожланган давлатларда

билим салоҳиятини ошириб қайтган. У.Ҳасанов халқаро журналистлар уюшмаси ("International Press Institute")нинг аъзоси ҳисобланади ва у рус, инглиз, араб, испан каби хорижий тилларни мукамал ўрганган. Мутахассис ҳозирда бутун дунё бўйлаб глобаллашув жараёни юз бераётгани ҳақида гапирар экан, бунда ахборот — информациянинг ўрни беқиёс эканлигини таҳлил қилиб бермоқда.

Собиржон ЁҚУБОВ,
ЎЗМУ журналистика
факультети толиби

Тошкент вилояти Паркент туманидаги 9-ўрта мактаб томонидан 1992 йилда Жиянова Хуршида Эргашевна номига берилган А № 134034 рақамли таянч маълумот тўғрисидаги гувоҳнома йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ўрта махсус касб-хунар таълими Маркази меҳнат жамоаси Навоий вилояти Ўрта махсус касб-хунар таълими бошқармаси бошлиғи Баходир Собировга падари бузруквори

БОЙЎЛАТ отанинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент шаҳар Чилонзор туман халқ таълими бўлими ва 138-мактаб жамоаси шу мактабнинг собиқ раҳбари, Халқ маорифи аълоҳиси

Ақбар ҚОСИМОВ

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

АХБОРОТЛАР КУНИ

Куни кеча Республика болалар кутубхонаси томонидан "Соғлом авлод таълими ва бўш вақтни мазмунли ўтказиш Медиа Маркази"да "Маданият, санъат, фан ва техника бўйича янги ахборотлар ресурслари" мавзуси бўйича Ахборотлар куни ўтказилди.

Ахборотлар кунини кутубхонага 2000-2001 йилларда келтирилган янги китоблар намойиш этилди. Ушбу адабиётлар билан болаларни батафсил таништириш, уларга китоб билан ишлаш кўникмасини ўргатиш Ахборотлар кунининг асосий мақсади бўлди.

Энди ўқувчилар мактабдан ташқари бўш вақтларида дарс тайёрлашлари ва мустакил ишларга тайёрланишлари учун кутубхонадаги мавжуд янги адабиётлардан фойдаланишлари мумкин.

Биз энг муҳим деб таъкидламоқчи бўлган гапимиз шуки, бу ердаги

китобларнинг барчасида ўқувчи учун керак бўладиган қизиқарли маълумотларнинг ҳаммаси бор. Қадимги тарих, география, зоология, давлатлар пул бирликлари... Фақатгина бу китоблар рус тилида.

Бу ҳолни Ахборотлар кунинида йиғилганларга кутубхона ходимлари куйидагича изоҳладилар: Афсуски, турли соҳага тегишли бўлган, янги келтирилган адабиётларимизнинг кўпи рус тилида. Чунки биз болалар учун нашр этилган, ўзбек тилидаги мукамал адабиётларни топа олмаганимиз.

Ахборотлар кунинида шунингдек, ўқувни ривожлантирувчи мультимедиа СД-дискларидан фойдаланиш тартиблари ҳам йиғилганларга тушунтириб ўтилди.

МУХБИРИМИЗ

Суратда: Ахборотлар кунидан лавҳа.

Б.РИЗОКУЛОВ
олган сурат.

ИҚТИСОДИЙ ҚАМАЛГА ҚАРШИ

Уммонда ташкил этилган араб давлатларининг навбатдаги саммитида асосий эътибор Яқин Шарқ муаммоси ва Ироққа нисбатан 11 йилдан бери қўлланиб келинаётган халқаро иқтисодий қамал масалаларига қаратилди. Анжуманда сўзга чиққан Урдун подшоҳи Абдулло II БМТдан Боғдодга нисбатан жорий этилган жазо чораларини тўхтатишни сўради.

Яна бир масала эса, агарда Саддам Хусайн вакиллари Ироқ-Кувайт муносабатларини тартибга солишчи "ярашув резолюцияси"ни қабул қилмасалар, у ҳолда Кувайт делегацияси саммитни ташлаб кетишларини билдирганлар, дея хабар берди ИТАР-ТАСС агентлиги.

МАКЕДОНИЯЛИКЛАР
УЙЛАРИГА
ҚАЙТМОҚДАЛАР

БМТнинг қочоқлар масала-

лари билан шуғулланувчи Олий Комиссарлигининг хабар беришича, этник албанлар билан юзага келган можаролар туфайли уйини ташлаб кетган Тетово аҳолисининг 30 минг нафари ватанига қайтганлар. Ҳозирда низо-лар туфайли мамлакатдан чиқиб кетган Македония қочоклари Албания, Босния, Хорватия ва Туркия давлатларидан қўним топганлар.

Ўтган ҳафта охирида Македония қўшинлари Тетоводан албан жангариларини сиқиб чиқарган бўлиб, айна вақтда шаҳар уларнинг назоратида турибди.

БАХТСИЗ ҲОДИСА

Жазоир давлатининг шимолидаги Оран шаҳри яқинида йўловчи ҳамда юк ташувчи поездлар тўқнашуви содир бўлди. Авария оқибатида 7 киши ҳалок бўлган ва 62 йўловчи тан жароҳати олиб шифохонага ётқизилган.

ЕР ЮЗИДА

ОЛТИ ЖАНГАРИ ЎЛДИРИЛДИ

Рейтер агентлигининг хабар беришича, Ҳиндистоннинг Кашмир штатида ҳукумат қўшинлари ва "Аль-Бадр" экстремистик гуруҳи ўртасида бўлиб ўтган жангда олти нафар жангари ҳалок бўлди. Ундан аввалроқ эса жангарилар ҳарбий лагерга ҳужум қилишган эди. Ҳиндистон давлатининг баёнотида кўра, Жамму ва Кашмир штатларида 1990 йилдан бери давом этиб келаётган ҳарбий ҳаракатлар туфайли шу кунга қадар 30 мингдан ортиқ киши ҳаётдан кўз юмган.

ТОМОНЛАР МУРОСАГА КЕЛМОҚДА

Филиппин президенти Глория Макапагаль Аррайоним айирмачи гуруҳ раҳбариятидан ҳукумат билан тинчлик музокаралари бошлаш ҳақида расмий розилик олганлигини эълон қилди. Малайзия пойтахти Куала-Лумпурда бўлиб ўтган махфий музокарада исёнчилар ана шундай қарорга келишган, дея хабар беради Ассошэйтед-Пресс агентлиги. Вице-президент Теофисто Гуингонанинг фикрича, навбатдаги учрашув 27 апрель куни Скандинавия давлатларининг бирида бўлиб ўтади.

АРОФАТ МАЪМУРИЯТИ НОРОЗИ

Ёсир Арофатнинг бош маслаҳатчиси Набиля Абу Рдайна БМТ Хавфсизлик Кенгашининг Фаластин ҳудудларида назорат қилувчи кучларни тузиш тўғрисидаги резолюциясини АҚШ ҳукумати тақиқлаб қўйганини ачиниш билан гапирди. "Америка фаластинликларни ҳимоя этмаслигини овоза қилганлиги аянчли ҳол. Чунки, ёрдамга муҳтож халқмиз. Лекин, мана шундай қийин вазиятда халқаро ҳам-жамият бизни қўллаб-қувватлашига умидимиз бор", — деди у.

Ёдга олсак, сешанба куни Қўшма Штатлар Ҳазо сектори ва Урдун дарёсининг ғарбий қирғоқларидаги мусулмонларни ҳимоя этиш учун махсус бўлинмалар тузилиши ҳақидаги БМТ резолюциясини маъқулламаган эди.

БОЖХОНАДА ТЎХТАТИЛГАН КУРКА ГЎШТИ

Оврупода тарқалаётган "оқсим" касалидан сақланиш мақсадида Россия Федерацияси мамлакатга Ғарб давлатларидан чорва маҳсулотлари киритилишини ман этганди. Кеча Санкт-Петербург шаҳрида ана шу хилдаги Америка маҳсулоти тўхтатиб қўлинди, — дея хабар берди Газета Ру. Экспертиза ҳулосасига кўра, ушбу 50 тонналик курка гўшти заҳарланган бўлиб, сақланиш муддати ўтиб кетган ҳамда ҳужжатлари қалбаки равишда расмийлаштирилган экан.

МУСИБАТ КЕЛТИРГАН ОЛОВ

Кениянинг Махакос шаҳридаги мактаб-интернат ётоқхонасида 58 нафар ўқувчи ёнган туфайли ҳалок бўлди. Маҳаллий полиция вакили Хусайн Дадонинг айтишича, азонда содир бўлган олов тез тарқалгани учун болаларнинг аксарияти заҳарли тутун остида қолганлар. Бундан ташқари яна 28 ўқувчи жароҳатланган бўлиб, улардан шифохонага ётқизилган 4 нафарини танасининг ярмидан кўпи куйиб кетган. Ҳозирда полиция хизмати ёнган сабабларини ўрганмоқда.

108 КИШИНИНГ ҚОТИЛИ

Хитой полицияси 16 март куни Шицзячжуан са-ноат шаҳридаги аҳоли яшайдиган 4 та кўп қаватли уйларда содир этилган 5 портлашда айбланаётган Ван Юйшанни ҳибсга олди. Бир вақтнинг ўзида амалга оширилган ушбу портлашлар оқибатида 108 киши ҳаётдан кўз юмган бўлиб, 30 дан ортиқ одам жароҳатланган эди, дейилади "Новости" ахборот маҳкамаси хабарларида.

УЧУВЧИЛАР ИШ ТАШЛАМОҚДА

Германияда маҳаллий йўналишда фаолият кўрсатувчи учувчилар оммавий иш ташлаш ўтказмоқдалар. Уларнинг асосий мақсади, ойлик маошларини 30 фоизга кўтаришдан иборат. Учувчиларнинг бундай ҳаракатлари туфайли маҳаллий "Дойчэ Луфтганза" авиакомпанияси ўнлаб ҳаво қатновларини тўхтатишга мажбур бўлди.

Аввалги мақолаларимиздан бирида айтиб ўтганимиздек, Э.Резерфорд томонидан ўтказилган тажрибаларга қадар атомлар моддаларнинг энг кичик бўлинмас зарраси деб ҳисобланар эди. Ўтказилган тадқиқотлар натижасида атомлар ҳам мураккаб тузилмадан иборат эканлиги ва уларнинг ўлчами диаметр бўйича 10^{-8} см атрофида эканлиги маълум бўлди. Кейинчалик эса атом ядроларининг ўлчами 10^{-16} см ва электроннинг диаметри ундан ҳам кичикроқ эканлиги аниқланди. 1914 йили Э.Резерфорд водород ионининг ядросидаги мусбат зарядли заррачани протон деб атади. Кейинроқ у нейтроннинг ҳам мавжудлиги тўғрисида башорат қилган эди. 1932 йили унинг башорати амалда тасдиқланди. Бу вазифани унинг шогирди бўлган англиялик физик-тадқиқотчи Жеймс Чэдвик муваффақиятли амалга оширди. Нейтронни кашф қилиниши билан боғлиқ илмий ишлари учун Ж.Чэдвик 1935 йилги физика соҳасида Нобель мукофоти билан тақдирланди.

ЭЛЕМЕНТАР ЗАРРАЧАЛАРГА ЙЎЛ

Нейтрон заррасининг кашф қилиниши атом ядроси тузилишини ўрганиш борасидаги кўп илмий мунозараларга сабаб бўлди ва бу соҳада бир қанча янги гипотезалар юзага келди. Лекин уларнинг аксарияти бир-бирига қарама-қарши фикрларни илгари сурар эди. Фақат япониялик физик-назариятчи Хидэки Юкава квант назариясига асосланиб ўтказган ўзининг назарий ҳисобларида массаси электрон массасидан деярли 300 марта катта бўлган бошқа бир заррача мавжудлигини аниқ кўрсатиб берди. Юкава яратган назариянинг фан оламида тан олинмиши жуда қийин бўлди. Сабаби, бундай заррачанинг мавжудлигига кўп олимлар шубҳа билан қарар эдилар.

Бироқ, 1937 йилга келиб Калифорния технология институти илмий ходими Карл Андерсон электрондан тахминан 200 марта оғирроқ бўлган заррачани кашф қилди ва унга "мезон" деб ном қўйди. Лекин Юкава айтиб ўтган заррачага бу ҳам тўла мос келмас эди. Иккинчи жаҳон урушининг бошланиши бу соҳадаги изланишларнинг ривожига ҳалақит бериб қолди. Шундай бўлса ҳам бу масала 1947 йилга келиб ҳал қилинди. Англиялик физик Сесил Франк Пауэлл ўз шогирдлари билан бир неча турдаги мезонлар борлигини ва улардан бири Юкава асос солган заррача эканлигини исботлаб берди.

Шундай қилиб, Х.Юкава яратган илмий назария шу тариқа рўёбга чиқди ва у 1949 йили физика соҳасида Нобель мукофотиغا сазовор бўлди. Бир неча турдаги мезонларни кашф қилган С.Пауэлл ҳам 1950 йили бу юксак мукофот-

га сазовор бўлди.

Шу йиллари элементар заррачаларни ўрганиш бўйича кўплаб янги замонавий қурилмалар яратилди. Жумладан, янги турдаги тезлаткичлардан бири ҳисобланган синхротронлар ишга туширилди. Бу қурилмаларда заррачалар (масалан, электрон)ни жуда катта энергияларга тезлатиш имкони бор эди. Синхротронларда ўтказилган тажрибалар натижасида тезлатилган заррачалар нишон атомларига урилганда аввал маълум бўлмаган янги заррачалар пайдо бўлиши аниқланган. Шу йўл билан 1947 йили К-мезонлар ва гиперонлар кашф қилинди. Лекин таажжубли жойи шунда эдики, уларнинг яшаш даври назариячилар тахмин қилганидан миллиард марта катта эканлиги ҳам аниқланди. Кейинчалик маълум бўлишича, бу заррачалар жуфт ҳолда пайдо бўлар ва турли томонга қараб ҳаракатланар эканлар. Шу сабабли ҳам уларнинг бир-бирлари билан тўқнашиш эҳтимоли кам бўлгани учун яшаш дав-

лиги аниқланди. Бу кашфиёт муаллифлари Калифорния университети профессорлари Эмилио Сегре ва Оуэн Чемберленлар эдилар. Ўзлари асос солган безатронларда улар яна бир антизаррача бўлган антинейтронни ҳам кашф қилдилар. Маълум бўлишича, антинейтронлар нейтронлардан фақат магнит моментларининг йўналишлари билангина фарқ қилар экан. 1959 йили физика соҳасида Нобель мукофоти ҳақли равишда янги антизаррачалар кашфиётчилари бўлган Э.Сегре ва О.Чемберленларга берилди.

1950 йиллардан бошлаб, атом ядросини ташкил этган протон ва нейтронларнинг ҳам мураккаб тузилмадан иборат эканлиги тўғрисида турли фикрлар пайдо бўла бошлади. Бу йўналишда астойдил илмий иш олиб борганлардан бири Станфорд университети профессори Роберт Хофстедтердир. У ўзининг нуклонлар тузилишини ўрганишга бағишланган илмий

тадқиқотларини катта энергияли чизиқли тезлаткичларда ўтказди. У протон ва нейтронларни бомбардимон қилиш учун энергияси 1 миллиард эВ бўлган электронлар оқими дастасидан фойдаланди. Олинган натижалардан протон ва нейтронлар ҳам ўз "ядро"ларига эга эканлиги ҳамда бу ядроларнинг атрофи пи-мезонлар билан ўралганлиги маълум бўлди. Нуклонларнинг ички тузилиши тўғрисида олган улкан илмий натижалари учун Р.Хофстедтер 1961 йили физика соҳасида Нобель мукофотиغا сазовор бўлди.

Кашф қилинган бир қатор заррачаларни бирор тизим бўйича таснифлаш зарурати (жами 200 га яқин заррачалар аниқланган) физик олимларнинг олдидаги ечимини кутаётган масалалардан бирига айланди. Бу масалани ҳал қилишда протон ва нейтрон асосий заррачалар деб қабул қилинди ҳамда улар асосида қолган заррачаларнинг мавжуд бўлишини тушунтириш йўлга қўйилди. Бу нарсаси эса кварклар тўғрисидаги янги назариянинг юзага келишига кенг йўл очиб берди.

Кварклар назариясининг яратилиши ва унинг муаллифлари ҳамда шу соҳада Нобель мукофотиغا сазовор бўлган физик олимларнинг ҳаёти ва илмий фаолияти тўғрисида кейинги мақолаларимизда таништириб борамиз.

Абдумажит ТЎРАЕВ,
физика-математика фанлари
номзоди,
Ўзбекистон Физика
жамияти ҳайъат аъзоси

“МУНОЖОТ” АМЕРИКАНИ ЗАБТ ЭЛДИ

АҚШ пойтахтининг энг катта концерт залларидан бири — Кеннеди марказида “Муножот” ансамблининг концерти бўлиб ўтди, деб хабар беради “Жаҳон” ахборот агентлиги. Ўзбекистон халқ артисти Қизлархон Дустмухамедова раҳбарлигидаги ушбу дастанинг концертини америкалик санъат шайдолари гулдурас қарсақлар билан олқишладилар.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Зулайхо Бойхонова ижро этган ўзбек классик қўшиқлари, соҳнадаларнинг най, рубоб, доира ва гижжақда моҳирона ижро этган наволари ҳеч кимни бепарво қолдирмади.

“БОЗ МАСХАРАБОЗ” ДАН “БОЙЧЕЧАК ВА НАВРЎЗ”ГА

Й.Охунбобоев номидаги ёш томошабинлар театри жамоаси яқинда “Боз масхарабоз” спектакли билан Германияликларни ром этиб келган бўлса, апрел ойининг ўрталарида улар ўз томошабинларига Анвар Обиджон қаламига мансуб бўлган “Бойчечак ва

Наврўз” асарини ҳавола этишмоқчи.

Бу асарнинг бош қаҳрамонлари Олапар ролини театрнинг истеъдодли актёри З.Асқаров, Бойчечакни С.Жалилова, Аёззодани А.Исломов, Ойтуғдини Ф.Умаровалар ижро этишмоқда.

ЧЕХ ТРАФИКАСИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Санъат чегара билмайди, дейишади. Ҳақиқий санъатнинг эса тили битта бўлади. Уни ҳамма бирдек тушунаверади. Яқинда Ўзбекистон Бадиий академиясининг марказий кўргазмалар залида очилган чех графикасининг 10 нафар намояндаси асарлари ҳам юқоридаги фикримизга далил бўла олади.

Графика рассомчили

санъатининг энг қадимий турларидан бири. Аммо чех графикаларининг асарларида компьютерлашган, роботлашган инсоният олами акс этади. Худди ана шу нарсга санъат ихлосмандларида кизиқиш уйғотмоқда. Кралик Ярослав қаламига мансуб “Бўртиб турган тош” асарида табиатнинг ўзаро мувофиқлиги, одамзод ва табиат муносабатлари ўзининг фалсафий ак-

сини топган.

Адреле Йиржининг “Марлидаги учрашув”, чех халқ афсонасига ишланган “Дедал ва Икар” асарлари ҳам ўзбекистонлик санъат муҳлислари томонидан юксак баҳоланди.

Кўргазма икки халқни бир-бирига яқинлаштиради. Бу фикрни очилиш маросимида сўзга чиққанлар алоҳида таъкидладилар.

ЭХТИРОМ

Куни кеча Муқимий номли мусикали драма театрида Ўзбекистон халқ артисти Ҳабиба Охунова хотирасига бағишланган кеча ўтказилди. Унда халқимизнинг сеvimли санъаткорлари, хонандалари, мақомчилар ансамбли иштирок этдилар. Ушбу кеча Тошкентда бошланди. 30 март куни эса сеvimли санъаткор учун қадрли бўлган Наманган шаҳрида ҳам ушбу кеча давом этди. Хотира кечасига Асат Пирманов бош режиссёрлик қилди.

Бундай маданий тадбирлар санъаткорларимизга эҳтиром тимсолидир.

Республика Ёш томошабинлар театрининг 2-16 апрел кунларида бўладиган томошалари

Кун, ой, йил	Бош. вақти	Спектакл номи	Муаллиф Режиссёр
02.04.2001 й	11.00 да	“Гап йўқ кўзичоқ”	С. Сирожиiddинов
03.04.2001 й	11.00 да	“Гап йўқ кўзичоқ”	Л. Саъдуллаев
04.04.2001 й		“Сехрли дур”	С. Сирожиiddинов
05.04.2001 й	11.00 да	Хитой халқ эртаги “Зумраша”	Л. Саъдуллаев
06.04.2001 й	14.00 да	“Минг бир кеча”	Т. Махмудов
07.04.2001 й	11.00 да	“Тиниб-тинчимас бувижон”	Х. Низомиддинов
09.04.2001 й	11.00 да	“Болалар шоу”	Л. Саъдуллаев
10.04.2001 й	14.00 да	“Адвокатлик осонми”	Х. Ҳақимов
11.04.2001 й	14.00 да	“Адвокатлик осонми”	В. Умаров
12.04.2001 й	11.00 да	“Ўрмон машмашаси”	Л. Саъдуллаев
13.04.2001 й	11.00 да	“Осмондан танга ёққан кун”	Х. Ҳақимов
14.04.2001 й	14.00 да	“Учар табиб”	Л. Саъдуллаев
16.04.2001 й	14.00 да	“Учар табиб”	А. Авлоний

БАХТ ҚАДРИ

Сеvimли хонандамиз “Бахт ўзи нимадир, мен билмадим”, деб қуйлайди. Ҳақиқатдан ҳам бахт нима, унинг қадрини қандай бўлиши керак. Бахт қадрини ҳис қилиш учун киши ўз бошидан бахтсизликни ҳам ўтказиши керакми? Ким кўпроқ бахтга интилади, бахт қадрини ким теранроқ англайди, бахт қадрини ким кўпроқ билади? Бу саволларга жавоб топиш учун ўзбек кино-ижодкорлари яратган “Бахт қадрини” фильмининг кўриш керак. Унда ҳаётнинг турли сўқмоқларида бахт излаб, қадр излаб кезинган ва қисқагина ҳаётида бахт шаробидан тотишга улгурган, аммо ана шу шаробга тўймаган кишилар тақдирини қисқача қилинади.

Бош ролларни Нозим Тўлаҳўжаев ва Асал Хўжаева ижро этган.

“Бахт қадрини” фильмининг кўришга пойтахтнинг Алишер Навоий номидаги Санъат саройида намойиш этилмоқда.

Тугалланаётган ҳафта ўзбек санъат ихлосмандлари, санъат кишилари, хусусан, театр ижодкорлари учун эсда қоладиган бўлди. Чунки 27 мартда “Халқаро театр куни” барча жойда кенг нишонланди.

Бу байрамда йил давомида театр соҳасида намунали хизмат кўрсатган, фаолият олиб борган кишилар тақдирланди. Энг қувончлиси шунда бўлдики, “Ўзбектеатр” ижодий ишлаб чиқариш бирлашмаси Республика бўйича “Театр санъатини тарғиб қилишдаги хизмати учун” Халқ таълими вазирлигининг “Маънавият ва қўшимча таълим” бошқармаси бошлиғи Жамолддин Фозиловни тақдирлади.

Биз ушбу номга мунобилан боғландик.

—Жамолддин мана шу мукофот миз...

—Раҳмат. Айтқилиб бундай бўлдингиз, деб. биз “Ўзбектеатр” риш уюшмаси билан ибратли иш-риб келмоқдамиз. пойтахтимиздаги боев номли театрлар-ги опера ва балет театрига кўплаб ўқувчиларимизни олиб тушдик. Турли анжуман ва йиғилишларда театр актёрлари билан учрашувлар ташкил қилдик. Сабаби, театр—маънавият ўчоғи. У ерда ўқувчи томоша кўриш жараёнида бирор янги нарсга олади, ўзини-ўзи тарбиялашни ўрганади. Бу эса боланинг маънавияти шаклланишига ижобий таъсир кўрсатади.

—Келгусида ҳам театрлар билан ҳамкорликни давом эттирасизларми?

—Албатта. Бошлаган ишимизни аро йўлда ташлаб қўёлмаймиз. Пойтахтдаги ёш томошабинлар театрлари актёрларини вилоятлардаги чекка-чекка мактабларга бориб, спектакль кўйишларини ташкил этишларига қўмаклашиш, театрга ўқувчиларни кўпроқ жалб этиш доимо диққат марказимизда бўлади.

—Ўйлаган режаларингиз амалга ошсин.

сиб топилган Ж.Фозилов

ака, аввало сизни билан табрикламоқчи-

моқчисизки, қандай эътиборга мушарраф Мана 2 йилдирки, ижодий ишлаб чиқарилган ҳамкорликда таларни амалга оши-ўтган вақт мобайнида А.Ҳидоят ва Й.Охунбо-

га, Алишер Навоий номида-

кўплаб ўқувчиларимизни олиб

тушдик. Турли анжуман ва йиғилишларда театр актёрлари билан учра-

шувлар ташкил қилдик. Сабаби, театр—маънавият ўчоғи. У ерда ўқувчи

томоша кўриш жараёнида бирор янги нарсга олади, ўзини-ўзи тарбия-

лашни ўрганади. Бу эса боланинг маънавияти шаклланишига ижобий

таъсир кўрсатади.

—Келгусида ҳам театрлар билан ҳамкорликни давом эттирасизларми?

—Албатта. Бошлаган ишимизни аро йўлда ташлаб қўёлмаймиз. Пой-

тахтдаги ёш томошабинлар театрлари актёрларини вилоятлардаги

чекка-чекка мактабларга бориб, спектакль кўйишларини ташкил этиш-

ларига қўмаклашиш, театрга ўқувчиларни кўпроқ жалб этиш доимо диққат

марказимизда бўлади.

—Ўйлаган режаларингиз амалга ошсин.

нинг ландшафт усулини ишлаб чиқиб, бунини ўз экспозицияларида намойиш этди. Бу усул табиат ҳодисаларининг бир-бири билан ўзаро боғлиқ-

лиги тўғрисида яққол тасаввур беради.

Дарвоқе, шу ўринда яна бир фикр. Жорий йилнинг 12 июлида табиат музейининг 125 йиллик юбилейи нишонланади. Музей директори Эргаш

Исломовнинг таъкидлашича, муассаса ходимлари аллақачон байрамга катта тайёргарлик ишларини бошлаб юборишган. Экспонатлар янги-

ланиб, музейшунос олимлар, мутахассислар билан ҳамкорликда кўпгина ишлар амалга оширил-

моқда.

Ўқувчи-ёшлар бевосита бизни ўраб турган табиатнинг тарихий тараққиётини музей залларига қўйилган экспонатлар орқали кўриши ва ҳис этишлари лозимдир. Бу эса, аввало, уларнинг онгини, дунёқарашини ўстиришга катта ёрдам беради. Халқимизда юз марта эшитгандан бир бора кўрган афзал, деган мақол бор. Шундай экан, юқоридаги сўзларимиз қанчалик тўғрилигини билмоқчи бўлсангиз, музейга ташриф буюринг.

Бехбуд БОТИРОВ

МУЗЕЙ—ТАРИХ ОЙНАСИ

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги тасарруфидаги Ўзбекистон Давлат табиат музейи энг кекса илмий-маърифий муассаса ҳисобланиб, у 1876 йил 12 июлда ташкил топган.

Музейнинг асосий мақсад ва вазифаси табиат ҳамда ундан халқ ҳўжалигида қандай фойдаланишни акс эттириш, ўқувчиларнинг умумий биологияга оид билимларини чуқурлаштириш, ўлкамиз табиатини ўрганишда турли олий ўқув юртларига яқиндан ёрдамлашишдан иборат. Музейдаги кўргазмалар мактабда ўтиладиган табиатга оид фанларнинг 4-синфидан то 11-синфларигача ўтиладиган мавзуларнинг 60 фоизини қамраб олган. Шу мақсадда музейга асосан ўрта мактаблар, лицейлар, коллеж ўқувчилари ташриф буюришади.

Кўп йиллар давомида олиб борилган коллек-

ция тўплаш ишлари ва табиат бағрига қилинган кўпгина экспедициялар натижасида музейнинг илмий ходимлари гоят қимматли коллекция фондларини тўплашга муваффақ бўлдилар. 2001 йилгача олинган маълумотларга кўра, музей фондида 400 мингдан ортиқ намуналар мавжуд бўлиб, булардан 300 мингдан кўпрогини ҳашоратлар, 11 мингга яқинини гербарий ва бошқалар ташкил этади. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Ўрта Осиёда энг йирик энтомология фонди, минг варақ гербарийдан иборат ботаника фонди, зоология ҳамда геология материаллари нафақат республикамиз олимлари ўртасида, балки МДХда ҳам маълум ва машҳурдир.

Айни пайтда музейда 4 бўлим фаолият юритмоқда. Булар: фауна-флора, геология-география, илмий-маърифий ҳамда фонд бўлимларидир. Музей душанбадан ташқари ҳар куни соат 10 дан кеч соат 17 гача ташриф буюражак меҳмонлар хизматида.

Давлат табиат музейининг кўп йиллар давомида тинимсиз изланишлари, саъй-ҳаракатлари самараси ўлароқ, табиатни намойиш қилиш-

Жаҳон спорт академияси ташкilotи ўтган 2000 йилнинг кашфиёти номига лойиқ спортчилар рўйхатини эълон қилди. Унга кўра теннис "кашфиёти" дея россиялик Марат Сафин эътироф этилди. Барча спорт турлари бўйича 2000 йил юлдузларини тақдирлаш маросими шу йил май ойида Монако шаҳрида бўлиб ўтади.

Чанги спорти бўйича Финландиянинг Куопио шаҳрида якунланган жаҳон кубоги баҳслари натижаларига кўра, 763 очко жамғарган шведиялик Пер Элефссон 1-ўринни эгаллаган. Мусобақаларда спортнинг ушбу тури бўйича шуғулланиш имкони бўлмаган юртлар вакиллари, кутилганидан яхши кўрсаткичларни кайд этди.

Эртага Монте-Карло шаҳрида тезкор шахмат бўйича давом этаётган йирик халқаро турнир ниҳоясига етади. Ҳозирча ҳиндистонлик В.Ананд, болгариялик В.Топалев, россиялик В.Крамниклар пешқадамликни қўлдан бермай, ғолибликка асосий даъвогарлардан бўлиб турибди.

Финландия ва Швецияда ўтаётган тўпли ҳоккей бўйича жаҳон биринчилиги мусобақалари саралаш ўйинларисиз ўтказилаётгани боис, ўзаро куч синашаётган жамоалар ўртасида кескин фарқ кузатилмоқда.

Масалан, Финландия - Беларуссия - 23:0.

2001 йил 30 апрель куни Жиззахда ўрта-махсус, касб-хунар таълими муассасалари ўртасида "Баркамол авлод" спорт ўйинлари бўлиб ўтади. Мустақиллигимизнинг 10

лашувларга қизғин тайёргарлик, саралаш ўйинлари давом этапти.

Жиззахликлар ўзларига билдирилган юсак ишончга жавобан, биринчи бор ўтказилаётган ёшлик-камолот-

марказий стадионида катта тараддуд кўрилди. Бу ерда 80 миллион сўмликдан зиёд қурилиш-монтаж, кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишлари олиб борилди.

Эндиликда Жиз-

шоотлари ўз қаҳрамонларини кутмоқда.

Бўлажак мусобақалар - "Баркамол авлод" беллашувларида иштирок этувчи 3030 нафар спортчи ягона рамзий нусхада махсус

даги маиший хизматлар тақлиф этилади.

"Баркамол авлод" спорт мусобақаларининг машғаласи Тошкент вилоятидаги "Қуёш ёлғи"да ёқилиб, Сирдарё вилояти орқали

ЧОРАК ФИНАЛГА ЙЎЛ

Ўзбекистон кубоги 2000-2001 нимчорак финал ўйинлари бўлиб ўтди. Унда қуйидаги натижалар қайд этилди:

"Дўстлик" — "Хоразм" — 5:0,
"Сўғдиёна" — "Сурхон" — 1:0,
"Темирйўлчи" — "Нефтчи" — 2:3,
"Машъал" — "Қизилқум" — 1:3,
"Насаф" — "Навбахор" — 3:0,
"Трактор" — "Бухоро" — 1:2,
"Андижон" — "Металлург" — 4:2,
"Пахтакор" — "Самарқанд-Д" учрашуви маълум сабабларга кўра 6 апрелга қўйрилди.

Шундай қилиб "Дўстлик", "Сўғдиёна", "Нефтчи", "Қизилқум", "Насаф", "Бухоро", "Андижон" жамоалари навбатдаги босқичга йўл олишди.

Чорак финал ўйинларига қўрға ташлаш маросими 9 апрелда бўлиб ўтади.

Чорак финал ҳамда ярим финал ўйинларида жамоалар ўзаро икки маротабадан (ўз майдонида ва сафарда) учрашадилар.

"БАРКАМОЛ АВЛОД" - БАҲАЁТ БЕЛЛАШУВ

йиллигига бағишлаб ўтказилаётган ушбу нуфузли мусобақалар олди-дан тайёргарлик ишлари ниҳояла-ниб қолди. Республика-мизнинг лицей ва коллеж-ларида эса, бел-

жисмоний ва маънавий етуклик байрамига муносиб ҳозирлик кўрмоқда. Мамлакат миқёсидаги мусобақаларнинг тантанали очилиш ва ёпилиш ма-росимлари ўтказиладиган "Жиззах"

зах олимпия захи-ралари спорт кол-лежининг манежи, "Истиклол" теннис-корти, сув спорти саройи, Бахмал, Ғаллаорол ва Пахта-кор туманларидаги касб-хунар коллеж-ларининг спорт ин-

тайёрланган либос-лар билан таъминла-надилар.

Мусобақа кунла-ри вилоят маркази-да "Олимпия ша-ҳарчаси" фаолият кўрсатади. Қатнаш-чилар ва ишқибоз-ларга юсак савия-

Жиззахга етиб кела-ди. Бу маросимда барча вилоят вакил-лари иштирок эта-ди. Келажакда рам-зий бўлиб қолади-ган, қўлдан-қўлга ўтайдиган бу машъ-ала қўёшдан доимий қувватланиб туради.

АТЛАНТАДАН САККИЗ ОЛТИН, ТҮРТ КУМУШ, УЧ БРОНЗА

Атланта кубоги — 2001 халқаро турнирида иштирок этган ёш каратэчиларимиз юртимизга улкан муваффақият билан қайтишди. АҚШ татамиларида Ринат Кутуев, Аъзам ва Фаррух Абдумавлоновлар, Нодир Хўжаев, Санжар Каримов, Отабек Қосимов, Санжар Носиров, Илхом Каримов юртимиз шарафини ҳимоя қилишди. 8 олтин, 4 кумуш, уч бронза медалига сазовор бўлган Ўзбекистон каратэчилари умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни эгаллашди. Иккинчи ўрин АҚШ, учинчи ўрин Бразилия спортчиларига насиб этди.

Шуни таъкидлаш лозимки, Ўзбекистоннинг каратэ усталари шу пайтгача иштирок этган ҳеч қайси турнирдан медалсиз қайтишмаган. Атланта кубогини қўлга киритишда Н.Нафасов, Х.Хўжамқулов, А.Содиқов, А.Абдумавлонов каби мураббийларнинг ҳиссаси катта бўлди.

МАҒЛУБИЯТЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

Футбол бўйича миллий терма жамоамиз Владимир Сальков раҳбарлигида мағлубиятлар сериясини давом эттирмоқда. Германияда бўлиб ўтган икки ҳафталик ўқув йигинида утказилган ўртоқлик учрашувларида ҳам бу "анъана" давом этди. Швейцариянинг номи чиқмаган бир клуби дарвозасига 6 та жавобсиз тўп йўллаган (Муғулистон билан ўйинни эсланг) шоввозларимиз Германия учинчи бундеслигаси вакили "Карлсруэ" клубига 0:5, иккинчи дивизион аъзоси "Ройтлинген" жамоасига 2:3, Бундеслиганинг етакчи жамоаларидан бири "Байер" клубининг иккинчи таркибига 0:2 ҳисобида бой беришди. ЖЧ—2002 саралаш ўйинлари бошланишига ҳам оз қолди. Биринчи босқичдан-ку, утармиз. Аммо ҳал қилувчи босқич...

Иккинчи босқичда иштирок этувчи Осиёнинг 10 жамоасидан ҳозиргача 4 таси маълум бўлди: Саудия Арабистони, Эрон, Қатар, Баҳрайн.

Тайлоқ туманида ҳозирги кунда спортга алоҳида эътибор берилмоқда. Неъмат Эшонқулов 36-мактабда жисмоний тарбия ишлари бўйича раҳбар. У 11 йилдан буён шу мактабда ишлайди. Мактаб бу йил туманда футбол ва волейболдан 1-ўринни, баскетболдан эса қизлар

гуруҳи вилоятда ҳам 1-ўринни эгаллади.

Суратларда: Неъмат Эшонқулов ўз шогирдлари билан машқ жараёнида.

Равиль АЛЬБЕКОВ суратлари

ЁН ҚЎШНИЛАР ФИНАЛДА

XVIII республика "Қувноқ" телемусобақаси ярим финал беллашуви қатнашчилари — Тошкент вилояти Паркент туманидаги 10-ўрта мактабнинг "Қалдирғоч" ва Сурхондарё вилояти Музработ туманидаги 14-ўрта мактабнинг "Қўнғирот" жамоаси аъзолари ғолиблик иштиёқида майдонга тушди.

Ўйинлар дастурининг биринчи мусобақасида ("Тезкор баскетболчи") "Қўнғирот" чаққон ҳаракат қилди. Улар 6 та устунча орасидан баскетбол тўпини олиб ўтиб, тўрға йўлашда рақибларидан устунликларини кўрсатишди. Лекин йўл қўйган хатоларни ҳисобга олган ҳакамлар ҳайъати уларга 2 очко беришга қарор қилди. "Қалдирғоч"га

1 очко берилди.

Дастурнинг иккинчи ва учинчи ўйинларида ("Ёғоч оёқчаларда юриш", "Мерганлар баҳси") ҳам сурхондарёлик ўқувчилар эпчил ҳаракат қилишди. Аммо йўл қўйган

Quvnoq startlar

хатолари учун 2 та очкодан маҳрум бўлишди.

Улар "Эпчил болалар", "Футболчилар баҳси" беллашувларида футбол тўпларини олиб юриш ва дарвозага аниқ йўлашда моҳирона ҳаракат қилиб, 6 та очко соҳиблари бўлишди. Ниҳоят, пойтахт вилоятининг "Қалдирғоч" жамоаси аъзолари

дастурнинг саккизинчи ва тўққизинчи ("Бўрон" ва "Тўп капитанга") ўйинларида ғалаба қозониб, ўз муҳлисларини хурсанд қилишди.

Хуллас, ўйинлар дастуридаги 12 та учрашувнинг аксариятида, жумладан, "Уч сакраш" ва "Хўрозлар жанги" конкурс беллашувида "Қўнғирот"нинг қўли баланд келди.

Сурхондарёлик ўқувчилар 24:14 ҳисобида ғалаба қозониб, финал учрашувида қашқадарёликлар билан беллашадиган бўлишди.

Ярим финал учрашуви қатнашчиларига диплом ва эсдалик совғалари топширилди.

Ғ.МАННОПОВ

Сафар Барноев - муаллим ижодкор. У болалар учун ёзади. Ёзгандаям, уларни ўзига тенг кўриб ёзади. Бу - болаларда нафосат туйғуси, Сўзни ҳис қилиш туйғусини тарбиялайди. Болалар унинг ижодини шу сабаб севиб ўқийдилар.

Миллий адабиётимиз ривожига ўзига хос ҳисса қўшиб келаётган Сафар Барноев "Офарин" танловида "Йилнинг энг яхши болалар ижодкори" йўналиши бўйича ғолиб чиқди. Севимли ижодкоримизни ушбу юксак мукофот билан қутлаб, унинг янги шеърларидан эътиборингизга ҳавола қилмоқдамиз.

Сафар БАРНОЕВ

МЕНИНГ МУАЛЛИМИМ

Менинг муаллимим - соддадил олам,
Дер эди: пулга ўч бўлмагин, болам.

Чўнтакни тўлдирма,
Мияни тўлдир.
Сен ақл бобида рақибни сўлдир.
Гоҳи кўриб қолса, бозор-ўчарда.
Койирди, тентагим, бунча ўжарсан.
Кутубхонага бор,
Китобни дўст тут.
Шунда юрак-бағринг нурга бўлар бут.
Шунда оқ қорани фарқлай оларсан,
Ўзингни ўзингдай сақлай оларсан,
Зиёни хор қилган,
Бир кун бўлар хор.
Дунёда кўп ўтган, мия пуч, пулдор.
Ақлнинг душмани кўркүв, дағдаға,
Сен кўзинг эрта оч,
жоним садаға.

Садақа сўрама.
Кўзи оч, қулдан,
Майли деворини тикласин пулдан,

Қизганма,
Яширса сендан борини,
Ахир бойлик олган ихтиёрини,
Кунинг қолмасин ҳеч пуч мияларга,
Йиққани ортса ҳам минг туялардан.

Уларнинг қалбида ордан дарак йўқ.
Курашга чорласанг
Бордан дарак йўқ.
Дарак йўқ.

Аммо ўч ғулғулаларга,
Бариси берга ўч, ўчдир оларга,
Менинг муаллимим - соддадил олам.

Дер эди пулга ўч бўлмагин, болам.
Ўч бўлган бир умр ўч олиб яшар.
Кўнжи-ю кўйнига тош солиб яшар,
Улар юрт фидомас, улар мол фидо,
Ташналар, топгандан бўлмайд

деб жудо.
Дунёда кўп ўтган бундай кузғунлар,
Булбуллар инини шулар бузганлар.
Болам, йўлингни бур нурга, зиёга.
Майли, юрсанг ҳамки, пою пиёда,
Борлигинг англатиб,

кўксинг кериб ўт,
Навоий руҳига салом бериб ўт.
Шунда оқ-қорани фарқлай оларсан.
Ўзингни ўзингдай сақлай оларсан.
Менинг муаллимим - соддадил олам.

КАРИМ БОБО

Қизик эди Каримбой бобо,
Билмас эди,

кўркүв ҳадик.
Оёғидан тушмасди аммо
Қишин-ёзин ағдарма этик.
Сўзи бутун, кесиб сўзларди.
Дейишарди амир кўрган зот.
Чақалоқни ҳатто сизларди,
Измимизни айлар деб обод,
Давраларга кириб борарди,
Тулқиларнинг

думини босиб.
Шум қадамни ерга қорарди,
Бургутдайин қанотин ёзиб.
Қағилласа бегона қарға
Билар эди,

Қай шохдан кўнган.
Чоллар дерди:

Каримбой дарға
Болалиқдан таёгин йўнган.
Билагида мардликнинг изи,
Кўзларида меҳру оқибат.
Оқлаб яшар, элнинг нон-тузин,
Сардафари, борлиги — ҳикмат.
Қарғамасда душманин, бироқ-
Олар эди гирибонидан.
Қарғиш фақат ожизга ўртоқ.
Бунёд бўлган номард қонидан
Мард олишар,
Номард талашар.
Ўралардан бериб сасини.
Карим дарға чақирса агар
Ботир очган дарвозасини.
Қизик эди Каримбой бобо,
Билмас эди

Кўркүв ҳадик.
Оёғидан тушмасди аммо-
Қишин-ёзин ағдарма этик.
Таърифи шу,
Кўлин олганлар
Яширолмас севинчларини.
Изларидан изин солганлар.
Кўтармоқда кўшсинчларини.
Нафас қилган, эр бўлгин дея,
Бизга шундай боболаримиз.
Бегим, дея қадамда саяб, -
Эшик очган момоларимиз.

Xotira uyg'onsa...

Одамзотнинг энг катта бойлиги унинг хотира-сидир. Хайриятки, уни бу бойлиқдан тангридан ўзга ҳеч қандай куч маҳрум қилолмайди.

Хотира—ҳақиқий мўъжиза. У бир тутам кунларнинг қадрини осмон қадар оширади ёки, аксинча, йилларнинг асрларга татиғулик изтиробларини гул атридек борлиққа изсиз сочиб юбориш қудратига эга.

Мен учун талабалик чоғларини хотирлашдан ҳам мароклироқ машғулот йўқ. Андижон Давлат университетини тамомлаганимизга роппа-роса йигирма йил бўпти. Бир нарасага икроман: қанчалик яхши тарбия топмасинлар, барибир шогирдлар шогирддигича қоладилар.

Устозларимга муносиб шогирд бўлишни ва у мўътабар инсонлар ҳузурига ёруғ юз билан боришни йигирма йил кутдим. Баъзан масофалар одамларни бир-бирларидан узоқлаштириш учун эмас—яқинлаштириш учун ҳам хизмат қиларкан. Бу гал ҳам шундай бўлди.

Учрашув бўладиган кун мен ухломмадим. Худди имтиҳонга тараддуд кўраётган абитуриентдек ҳаяжонда эдим. Чунки мен ҳали, жуда хом деб ўйлаганим учунми ёки уялганимданми, талабалик даврида ва шу пайтгача ҳам устозларим ҳузурида бирор марта ўз шеърларимдан ўқимагандим. Ҳар доимгидек бу сафар ҳам мени ҳижолат-гарчиликдан домларим халос қилишди.

Устозларим Баҳром Жалилов, Абдулаҳад Жўрахонов, Ғолима Мусина, Маъмуржон Сайидхоновлар мендан илгари сўз олишиб, яхшимизни ошириб, ёмонимизни яшириб гапирдилар. Ва мени "имтиҳон"га тап-тайёр қилиб қўйдилар.

Раҳматли устозларим Ҳошимжон Раззоқов, Набижон Қобулов, Азимжон Турғунов, Аҳмаджон

ЎЧТИРМА ЎЧНАН СЎЗ

Жўрабоевларнинг нурли чехралари биз шогирдларнинг йўлларини ёритиб тургандек.

Устозларим Ибодат опа Зияева билан Меҳри опа Ашуровалар қарилма нафақасига чиқиб кетибдилар. Улар билан дийдорлашолмадим.

Араб тили ўқитувчимиз Хайрулла ака Умрзоқов менинг тасаввуримда ҳамisha яхшилик ва одамийлик тимсоли бўлиб жонланади. Домла ўз фанини астойдил ўргатган ва ўз навбатида бизни ҳам сабр-тоқатли бўлишга ўргатганлар. Биз бебош талабаларнинг шўхликларини домлаemiz ҳеч қачон кўнглига олмаган, мийиғида шунчаки қулиб қўя қоларди. Шунинг учун ҳам биз Хайрулла акани жуда-жуда яхши кўрардик.

Талабалик давримиздаги энг қизик, энг марокли машғулот ифодали ўқиш дарслари эди. Баҳром Жалилов шеър ўқиганда, бутун вужудимиз кулоққа айланарди. Барча курсдошларимиз билан биз унинг билимига, кузатувчанлигига, ташкилотчилигига тан берардик, гўё ҳамма нарсадан воқиф сирли одамдек туюларди бизга. Домладан қарзларим жуда кўп. Мен у кишидан яшашни, билим чўққиларини фақат кураш билангина эгаллаш мумкинлигини ўрганганман. Назаримда, талабалик йилларимиздаги барча ижобий ҳаракатларимиз домларимиздан олқиш олиш учун қилингандек. Лекин бахтга қарши ҳар гал қаердадир хатога йўл кўрардик. Худого айтганим бор экан: йигирма йилдан сўнг мен устозимдан мактов эшитдим, олқиш олдим. Учрашувда домларимизнинг гапларини диктофонга ёзиб олдим. Энди мен магнит тасмасига муҳрланган устозларимнинг овозларини худди ўз шеърларимни, хотираларимни асрагандек авайлаб сақлайман.

Ғани Абдуллаев, Мунаввар Ёқуббекова, машҳур шоира Турсуной Содикова, Маъмуржон Сайидхонов, Эргаш Дадахўжаевларни эслар эканман, барибир дунёдаги энг хушрўй, энг хушфел киши менинг устозларим бўлган деган фикр яна ҳаёлимдан ўтади.

Мен ҳозир домларимнинг мактовларини, қўйган "5" баҳоларини эмас, балки уларнинг берган дашномларини, қуюниб қилган насиҳатларини кўпроқ кўмсайман. Негаки, ҳаётда ўзингни ўзинг назорат қилиб, ўзингга ўзинг ҳисоб бериб яшашинг қийин экан. Шунинг учун ҳам учрашувда негадир устозларимга жуда-жуда ҳисоб бергим келди.

Хуллас, Андижонга оғир юк билан, катта ҳаяжон ва хавотир билан отлангандим, кушдек енгил бўлиб қайтдим.

Халқимизда устознинг шогирдларга қилган ғойибона дуолари албатта ижобат бўлади, деган яхши нақл бор. Мен шу фалсафанинг ҳақиқига жуда-жуда ишонаман. Қилган дуоларингиз, чеккан заҳматларингиз ва тоза хотираларингиз учун сизга минг бор ташаккур, азиз устозларим!

Замира ЭГАМБЕРДИЕВА

KITOB LARNI JOYLASHTIRIB

Tasvirdagi harflar yozilgan kitoblar o'rni almashib ketgan. Ularni to'g'ri joylashtira olsangiz, harflarni eniga qatorlab o'qish bilan taniqli adib Jonatan Svift hikmatlaridan birini bilib olasiz.

Tuzuvchi: Foziljon ORIPOV

Gazetamizning shu yil 24 mart sonida berilgan «Gulli girih» chaynkrossvordi javoblari:

1. Ismatova (Mavluda).
2. Algebra.
3. «Abdullajon».
4. Nostradamus.
5. Surxondaryo.
6. «Yoriltosh».
7. Shaxmat.
8. Trampin.
9. Nabira.
10. Aybdor.
11. Ramazon.
12. Nigoriiston.
13. Noumid.
14. Dekan.
15. Nil.
16. Lizing.
17. «Gulxan».
18. Namuna.
19. Avra.
20. Armon.
21. Nafas.
22. Sabo.
23. Olmos.
24. Sahro.
25. Ozod.
26. Daroyi.
27. Ishora.
28. Akkardeon.
29. No'xat.
30. Tulki.

Ma'rifat

ТАЪСИС
ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ
таълими вазирлиги,
Ўзбекистон Олий ва
ўрта махсус таълим
вазирлиги, Таълим ва фан
ходимлари касаба
уюшмаси Марказий
Кўмитаси.

Бош муҳаррир:
Ҳалим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БҮРИБОЕВ, Шукур ЖОНБОВ, Фахриддин КАРИМОВ(масъул котиб), Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ, Нуъмонжон РАҲИМЖОНОВ, Йўлдош САИДЖОНОВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Хулкар ТУЙМАНОВА, Саъдулла ҲАКИМОВ, Уткир ҲОШИМОВ

«Шарқ» нашриёт-матбаа акционерлик компанияси босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси 41-уй

Рақам ва даллалар ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдилар. Фойдаланилмаган мақолаларга жавоб қайтарилмайди. «Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш таҳририят руҳсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—136-56-42, хатлар ва оммавий ишлар бўлими—136-54-23.

Газета материаллари таҳририятда терилди
IBM компютерида
Лилия БИНАШЕВА саҳифалади.

Навбатчи муҳаррир: Дилбар ХҲЖАЕВА,
Навбатчи: Фарҳод ЭРДОШЕВ.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот Кўмитасида № 20 рақам билан 12 июнь 1998 йил рўйхатга олинган.
ИНДЕКС: 149.150.
Г-2217. Тиражи 38.105.
Г. 1 2 3 4 5 6

Ҳажми 4 босма табоқ,
Офсет усулида босилган,
қоғоз бичими А-3.

Босингга топшириш
вақти — 20.00.
Топширилди — 19.30